

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ALANYA TOPHANE MAHALLESİ EVLERİNİN MEKÂNSAL
KURGU ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Münevver Beyza TEMİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Yapı Programı

Danışman

Doç. Dr. Mehmet Zafer AKDEMİR

Kasım, 2022

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ALANYA TOPHANE MAHALLESİ EVLERİNİN MEKÂNSAL KURGU
ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ**

Münevver Beyza TEMİZ tarafından hazırlanan tez çalışması 27.09.2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Yapı Programı **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet Zafer AKDEMİR
Yıldız Teknik Üniversitesi
Danışman

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Mehmet Zafer AKDEMİR, Danışman
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Dilek EKŞİ AKBULUT, Üye
Yıldız Teknik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Orkun ÖZÜER, Üye
Beykent Üniversitesi

Danışmanım Doç. Dr. Mehmet Zafer AKDEMİR sorumluluğunda tarafımda hazırlanan Alanya Tophane Mahallesi Evlerinin Mekânsal Kurgu Özelliklerinin Belirlenmesi başlıklı çalışmada veri toplama ve veri kullanımında gerekli yasal izinleri aldığımı, diğer kaynaklardan aldığım bilgileri ana metin ve referanslarda eksiksiz gösterdiğimi, araştırma verilerine ve sonuçlarına ilişkin çarpıtma ve/veya sahtecilik yapmadığımı, çalışmam süresince bilimsel araştırma ve etik ilkelerine uygun davrandığımı beyan ederim. Beyanımın aksinin ispatı halinde her türlü yasal sonucu kabul ederim.

Münevver Beyza TEMİZ

İmza

Aileme

TEŞEKKÜR

Mimarlık eğitimime başladığım yıllardan itibaren bana desteğini ve bilgi birikimini esirgemeyen, tez çalışmalarım boyunca yol gösteren, bana her zaman sabırla vakit ayıran, tez çalışmamın tamamlanmasında büyük katkısı olan değerli hocam; Doç. Dr. Mehmet Zafer AKDEMİR'e çok teşekkür ediyorum. Çalışmalarım boyunca bana her zaman destek olan ailem ve anneannem Nezihe KÖSE, alan içi çalışmalarımnda beni yalnız bırakmayan Hatice KÖSE ve ne zaman ihtiyaç duysam çalışmalarına destek veren Şule ÇOLAK BORA'ya çok teşekkür ediyorum. Alan çalışmalarımın en zor zamanında yollarımızın kesiştiği ve o zamandan itibaren bilgi ve desteğini hiç esirgemeyen Mehmet BALIKTAY ve bana tez çalışmam için evini açan Yıldız BALIKTAY, Ummuhan BALIKTAY, Ali Rıza BALIKTAY'a; verdiği bilgilerle çalışmama büyük katkısı olan Mahire KULE ve ailesine minnettarım. Çalışmalarımı tamamlamam için ihtiyaç duyduğum her zaman bana gerekli izni ve desteği veren yöneticilerim Ömer SOYDAL, İbrahim KARDİL ve değerli çalışma arkadaşlarım Ahmet Enver KAHRAMAN, Büşra YAMAN, Canan YAVUZ, Damla AYKUT AYVERDİ, Mehmetcan KIRAN, Tuğba ÇANAK, Yeşim GENÇ, Zeynep BOYUNEĞMEZ'e çok teşekkür ediyorum. Ayrıca çalışma alanının hava fotoğraflarıyla tezime büyük katkı sağlayan Mustafa ŞERBETÇİ'ye bana vakit ayırdığı için çok teşekkür ediyorum.

Münevver Beyza TEMİZ

İÇİNDEKİLER

KISALTMA LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	viii
TABLO LİSTESİ	xiii
HARİTA LİSTESİ	xiv
ÖZET	xv
ABSTRACT	xvii
1 GİRİŞ	1
1.1 Literatür Özeti.....	1
1.2 Tezin Amacı	3
1.3 Hipotez	3
2 ALANYA VE ALANYA KALE BÖLGESİ	4
2.1 Alanya.....	4
2.1.1 Alanya'nın Coğrafi Konumu ve İklim Özellikleri.....	4
2.1.2 Alanya'da Nüfus	4
2.1.3 Alanya'nın Tarihi.....	5
2.2 Alanya Kale Bölgesi.....	10
2.2.1 Alanya Kale Bölgesi Yapıları.....	17
3 TOPHANE MAHALLESİ	42
3.1 Tophane Mahallesi Analizleri	49
3.1.1 Tophane Mahallesi Yol Analizi	50
3.1.2 Tophane Mahallesi Dolu Boş Analizi	56
3.1.3 Tophane Mahallesi Tescilli Yapılar Analizi	57
3.1.4 Tophane Mahallesi KV Yapılarının Mevcut Durum Analizi	58
3.1.5 Tophane Mahallesi KV Yapılarının Kat Adedi Analizi	59
3.1.6 Tophane Mahallesi Yapılarının Kullanım Fonksiyonu Analizi	60
3.1.7 Tophane Mahallesi KV Yapılarının Giriş Yönü Analizi	61
3.1.8 Tophane Mahallesi Topografya Analizi	62
4 TOPHANE EVLERİNDE MEKÂNSAL ÇÖZÜMLERE YÖNELİK ANALİZLER	65
4.1 Tophane Evleri'nin Plan Kurgusu	65
4.1.1 Gelenekse Alanya Evleri.....	66
4.2 Tophane Evleri'nde Plan Kurgusuna Bağlı Mekân Örgütlenmesi	68

4.2.1 Ana Kat(Yaşam Katı) Mekân Organizasyonu	93
4.2.2 Zemin Kat Mekan Organizasyonu	110
4.2.3 Fiziki Çevre Etütleri Mekân Organizasyonu.....	114
4 SONUÇ VE ÖNERİLER	117
KAYNAKÇA	119
A ARAZİ KESİTİ	122
B TESCİL FİŞLERİ	123
TEZDEN ÜRETİLMİŞ YAYINLAR	136

KISALTMA LİSTESİ

AKKAİP	Alanya Kalesi Koruma Amaçlı İmar Planı
ÇU	Çevreyle Uyumlu Yapılar
DG	Düzenleme Gelecek Yeni Yapılar
DG+K	Bir Katı Kaldırılacak ve Düzenleme Gelecek Yapılar
GY	Geleneksel Yapı Niteliğinde Plan Kararıyla Korunacak Sivil Mimarlık Örnekleri
H1	Harabe Yapılar
KGM	Karayolları Genel Müdürlüğü
KV	Kültür Varlığı Niteliğinde Sivil Mimarlık Örnekleri
KV-H2	Kültür Varlığı Niteliğinde Harabe Yapılar
KY	Çevreye Aykırı ve Kaldırılacak Yeni Yapılar, Yapı Ekleri ve Diğer Niteliksiz Elemanlar
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1 Antalya ilinin Türkiye'deki konumu	4
Şekil 2.2 Alanya ilçesi	4
Şekil 2.3 Piri Reis Alaiyye haritası [13]	7
Şekil 2.4 1609-1615 Alaiyye haritası [14]	8
Şekil 2.5 İngiliz ressam Baertlet'e ait Alaiyye gravürü [10]	8
Şekil 2.6 Alanya'ya ait eski bir fotoğraf [13]	9
Şekil 2.7 Alanya Kale bölgesi [16]	10
Şekil 2.8 Alanya Kale bölgesi	11
Şekil 2.9 Tophane Mahallesi Harabe Alan	12
Şekil 2.10 Harabe Alan'da bir sarnıç	12
Şekil 2.11 Alanya Kalesi alan yönetimi tarafından hazırlanan Alanya Kalesi'nin sınırları [5]	13
Şekil 2.12 Bakanlar kurulunca yeniden düzenlenen Alanya Kalesi'nin sit alanı sınırları [18]	14
Şekil 2.13 Alanya Kalesi alt bölgeleri [5]	16
Şekil 2.14 Kale bölgesi yapıları [20]	17
Şekil 2.15 Kale bölgesi bölümleri [4]	18
Şekil 2.16 Kızılkuş planı [20]	19
Şekil 2.17 Kızılkuş'nin denizden görünüşü	20
Şekil 2.18 Eğri Kule ve Kızılkuş'nin yıkılan bağlantısı	20
Şekil 2.19 Deniz Kapısı	21
Şekil 2.20 Geçmiş yıllara ait Tophane Mahallesi fotoğrafları [20]	21
Şekil 2.21 Günümüzde Kızılkuş'den Tophane Mahallesi'nin görünüşü	21
Şekil 2.22 Tersane girişi	22
Şekil 2.23 Tersane'nin planı [20]	23
Şekil 2.24 Tersane içindeki kemerler	23
Şekil 2.25 Kızılkuş ve Tersane'nin Kale bölgesindeki yeri	24
Şekil 2.26 Tophane yapısı planı [20]	24
Şekil 2.27 Tersane ve Tophane yapısı arasındaki yürüyüş yolu	25
Şekil 2.28 Depolar	25

Şekil 2.29 Aşağı Kale Hamamı ve Hamamlı Ev	26
Şekil 2.30 Sarnıç ve Girene Çeşmesi	27
Şekil 2.31 Meyyit Kapısı	28
Şekil 2.32 Aşağı Kapı	28
Şekil 2.33 Kızılküle, Tersane, Tophane ve Esat Burcu'nun Kale bölgesindeki yeri	29
Şekil 2.34 Andızlı Cami	30
Şekil 2.35 Orta Cami	30
Şekil 2.36 Tophane Mescidi	31
Şekil 2.37 Kale Kapısı	32
Şekil 2.38 Kiliselerin Kale bölgesindeki yeri.....	33
Şekil 2.39 Sarnıç.....	34
Şekil 2.40 Ehmedek	34
Şekil 2.41 Süleymaniye Cami	35
Şekil 2.42 Bedesten	36
Şekil 2.43 Akşebe Sultan Mescidi.....	37
Şekil 2.44 Gemili Mescit	37
Şekil 2.45 Kale bölgesi tarihi yapıları.....	38
Şekil 2.46 Cilvarda Burnu'nun denizden görünüşü	39
Şekil 2.47 Manastır [10].....	39
Şekil 2.48 Arap Evliyası	39
Şekil 2.49 İç Kale [32]	40
Şekil 3.1 Tophane Mahallesi sınırları.....	42
Şekil 3.2 1940 yılları Tophane Mahallesi	43
Şekil 3.3 1950 yılları Tophane Mahallesi [5]	43
Şekil 3.4 Tophane Mahallesi	44
Şekil 3.5 Kale bölgesi güneşlenme yönü [4]	46
Şekil 3.6 Kale bölgesi hakim rüzgar yönü ve gölge alanlar [4].....	47
Şekil 3.7 Tophane Mahallesi Evleri'nin denizden görünüşü	48
Şekil 3.8 Tophane Mahallesi otopark alanları	50
Şekil 3.9 Tophane Mahallesi ana yol.....	51
Şekil 3.10 Tophane Mahallesi ara yol	51
Şekil 3.11 Sur üstünde yürüyüş yolu	51
Şekil 3.12 Yolların kesişiminde kırık duvarlar.....	52

Şekil 3.13 Üst yolları birbirine bağlayan merdivenler	53
Şekil 3.14 Yolların üstüne doğru genişlemiş evler.....	53
Şekil 3.15 Yollarda peyzaj öğeleri.....	54
Şekil 3.16 İki farklı mevsimin mahalle dokusuna etkisi.....	54
Şekil 4.1 Tophane Mahallesi Evleri	67
Şekil 4.2 Kızılıkule'den Tophane Mahallesi görünüşü	67
Şekil 4.3 Tophane Mahallesi Evleri [4]	68
Şekil 4.4 Tophane Mahallesi Evleri'nin araziye oturumu [4]	69
Şekil 4.5 Tophane Mahallesi Evleri ana kat plan organizasyonu [41]	69
Şekil 4.6 İncelenen 21 kültür varlığının Tophane Mahallesi içindeki konumları	73
Şekil 4.7 Kültür varlığı 1 kat planları.....	74
Şekil 4.8 Kültür varlığı 2 kat planları.....	75
Şekil 4.9 Kültür varlığı 2'ye ait iç ve dış mekân fotoğrafları	75
Şekil 4.10 Kültür varlığı 3 kat planları	76
Şekil 4.11 Kültür varlığı 3'e ait dış mekân fotoğrafları	76
Şekil 4.12 Kültür varlığı 4 kat planları	77
Şekil 4.13 Kültür varlığı 5 kat planları	77
Şekil 4.14 Kültür varlığı 5'e ait dış mekân fotoğrafı	78
Şekil 4.15 Kültür varlığı 6 kat planları	78
Şekil 4.16 Kültür varlığı 6'ya ait dış mekân fotoğrafları	79
Şekil 4.17 Kültür varlığı 7 kat planları	79
Şekil 4.18 Kültür varlığı 7'ye ait dış mekân fotoğrafları	80
Şekil 4.19 Kültür varlığı 8 kat planları	80
Şekil 4.20 Kültür varlığı 8'e ait dış mekân fotoğrafları	81
Şekil 4.21 Kültür varlığı 9 kat planları	81
Şekil 4.22 Kültür varlığı 9'a ait dış mekân fotoğrafları.....	82
Şekil 4.23 Kültür varlığı 10 kat planları	82
Şekil 4.24 Kültür varlığı 10'a ait dış mekân fotoğrafları	83
Şekil 4.25 Kültür varlığı 11 kat planları	83
Şekil 4.26 Kültür varlığı 11'e ait dış mekân fotoğrafları	84
Şekil 4.27 Kültür varlığı 12 kat planları	84
Şekil 4.28 Kültür varlığı 13 kat planları	85
Şekil 4.29 Kültür varlığı 14 kat planları	85
Şekil 4.30 Kültür varlığı 14'e ait dış mekân fotoğrafları	86

Şekil 4.31	Kültür varlığı 15 kat planları	86
Şekil 4.32	Kültür varlığı 15'e ait dış mekân fotoğrafları	87
Şekil 4.33	Kültür varlığı 16 kat planları	87
Şekil 4.34	Kültür varlığı 16'ya ait dış mekân fotoğrafları	88
Şekil 4.35	Kültür varlığı 17 kat planları	88
Şekil 4.36	Kültür varlığı 17'ye ait dış mekân fotoğrafları	89
Şekil 4.37	Kültür varlığı 18 kat planları	89
Şekil 4.38	Kültür varlığı 19 kat planları	90
Şekil 4.39	Kültür varlığı 19'a ait dış mekân fotoğrafları	90
Şekil 4.40	Kültür varlığı 20 kat planları	91
Şekil 4.41	Kültür varlığı 20'ye ait dış mekân fotoğrafları	91
Şekil 4.42	Kültür varlığı 21 kat planları	92
Şekil 4.43	Kültür varlığı 21'e ait iç ve dış mekân fotoğrafları	92
Şekil 4.44	Kültür varlığı 21'in çağnişir mekânı	95
Şekil 4.45	Kültür varlığı 10'un çağnişir tavan süslemesi	95
Şekil 4.46	Kültür varlığı 10'un çağnişir tepe pencereleri	95
Şekil 4.47	Çağnişir mekânı analizleri	96
Şekil 4.48	Kültür varlığı 6-kültür varlığı 13-kültür varlığı 10'un çağnişir ve içeri düşey mekân kurgusu	98
Şekil 4.49	İçeri mekânı analizleri	99
Şekil 4.50	Mutfak mekânı analizleri	102
Şekil 4.51	Hayat mekânı analizleri	104
Şekil 4.52	Kültür varlığı 10'a ait hayat mekânı	106
Şekil 4.53	Kültür varlığı 10'a ait çardak mekânı	106
Şekil 4.54	Kültür varlığı 9-kültür varlığı 17'ye ait hayat ve çardak mekânı düşey mekân kurgusu	106
Şekil 4.55	Çardak mekânı analizleri	107
Şekil 4.56	Mabeyn mekânı analizleri	109
Şekil 4.57	Zemin kat mekân analizleri	110
Şekil 4.58	Kültür varlığı 21'e ait gedey mekânı	113
Şekil 4.59	Kültür varlığı 8'e ait zemin kat ve ana kat düşey mekân kurgusu	113
Şekil 4.60	Kültür varlığı 7-kültür varlığı 3'e ait zemin kat ve ana kat düşey mekân kurgusu	114
Şekil 4.61	Tophane Mahallesi Evleri ilkesel planı	115

Şekil 4.62 Tophane Mahallesi Evleri mutfak ve sarnıç mekânlarının ilkesel kesiti	115
Şekil 4.63 Tophane Mahallesi Evleri hayat ve avlu mekânlarının ilkesel kesiti	116
Şekil 4.64 Tophane Mahallesi Evleri çağnişir mekanı ilkesel kesiti	116
A Arazi Kesiti	122
B.1 Kültür varlığı 1'e ait tescil fişi	123
B.2 Kültür varlığı 2'ye ait tescil fişi	124
B.3 Kültür varlığı 3'e ait tescil fişi	125
B.4 Kültür varlığı 4'e ait tescil fişi	126
B.5 Kültür varlığı 5'e ait tescil fişi	127
B.6 Kültür varlığı 6'ya ait tescil fişi	128
B.7 Kültür varlığı 7'ye ait tescil fişi	129
B.8 Kültür varlığı 8'e ait tescil fişi	130
B.9 Kültür varlığı 9'a ait tescil fişi	131
B.10 Kültür varlığı 10'a ait tescil fişi	132
B.11 Kültür varlığı 11'e ait tescil fişi	133
B.12 Kültür varlığı 12'ye ait tescil fişi.....	134
B.13 Kültür varlığı 13'e ait tescil fişi	135

TABLO LİSTESİ

Tablo 4.1	21 Kùltür varlığına ait veriler.....	72
------------------	--------------------------------------	----

HARİTA LİSTESİ

Harita 3.1 Tophane Mahallesi'nde belirlenen gözlem noktalarına ait görüntüler	45
Harita 3.2 Tophane Mahallesi'nde yolların analizi	55
Harita 3.3 Tophane Mahallesi dolu boş analizi	56
Harita 3.4 Tophane Mahallesi yapılarının tescil durumlarının analizi	57
Harita 3.5 Tophane Mahallesi KV yapılarının mevcut durum analizi	58
Harita 3.6 Tophane Mahallesi'ndeki yapıların kat adedi analizi	59
Harita 3.7 Tophane Mahallesi'ndeki yapıların kullanım fonksiyonu analizi	60
Harita 3.8 Tophane Mahallesi konut kullanımlı KV yapılarının giriş yönü analizi	61
Harita 3.9 Tophane Mahallesi topografya eğrileri analizi	62
Harita 4.1 Tophane Mahallesi'ndeki 21 kültür varlığının yerini gösteren harita.	62

Alanya Tophane Mahallesi Evlerinin Mekânsal Kurgu Özelliklerinin Belirlenmesi

Münevver Beyza TEMİZ

Mimarlık Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Zafer AKDEMİR

Alanya; zengin geçmiş mirası ve kendine özgü mimari değerlerine sahip bir kıyı ve liman yerleşkesidir. Alanya Kale bölgesinde yer alan Selçuklular dönemine ait eserlerin çoğu günümüze kadar ulaşmış ve Alanya'nın bugünkü kent kimliğinin oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Kale bölgesindeki iki mahalleden biri olan Tophane Mahallesi; hem tarihi yapıları hem de 19. yy. ve 20. yy'da tarihlenen ev örnekleri ile özgün bir yerleşim birimidir.

Tez kapsamında öncelikle; Tophane Mahallesi incelenmiş, bölgenin yerleşim karakteristiğini oluşturan etkenlerin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Tophane Mahallesi'ne zamanla yeni evler eklenmiş, bazı evler yok olmuş, bazı evler harabeye dönüşerek yerleşim dokusu değişime uğramıştır. Değişim sonucu bölgeye ait güncel verilerinin ortaya konması koruma-yaşatma kavramları ve pratikleri için bir gereklilik olarak kendini göstermektedir. Tophane Mahallesi'nin bugünkü potansiyelini oluşturan etkenler çalışma kapsamında yapılan analizlerle ortaya konmaya çalışılmıştır. Tezin ikinci bölümünde ise belirlenen 21 ev üzerinden geleneksel Alanya Evleri'nin özgün plan tipolojisi üzerine çıkarımlarda bulunulmuştur. Evlerin ana mekân kurgusu yazlık ve kışlık dilimden oluşmaktadır. Bu kısımlar iklimle uyum sağlayan; kapalı, yarı açık ve açık mekân düzenine

sahiptir. Evlerde bulunan mekânlar bölge içinde yöreye özgü isimlere sahiptir. (çağnişir, içeri, gedey vb.) Genellikle iki katlı olan evlerin zemin katları servis mekânlarına ayrılmış ve yığma taş duvar karakteristiğine sahiptir. Ana katta ise asıl yaşam mekânları bulunmaktadır ve bu kat ahşap yapım sistemiyle çözümlenmiştir. Evler topografya ile barışık şekilde konumlanmıştır. Her ev diğerinin manzara, hâkim rüzgâr ve güneşlenmesini kesmeyecek şekilde topografyaya yerleşmiş, aynı zamanda iklim koşullarıyla son derece uyumlu çözüm seçenekleri sunmaktadır.

Günümüzde yerel mimari unsurlara ciddi katkıları olan Alanya Tophane Mahallesi'nin koruma disiplini açısından ele alınması bir gerekliliktir. Çalışma yönteminde izlenen adımlar sırasıyla, mevcut literatür taranması, ilgili kurumlarla iletişime geçip görüşmelerin yapılması, Alanya Koruma Amaçlı İmar Planı'nın incelenmesi, farklı zaman dilimlerinde yerinde yapılan tespit ve belgeleme çalışmaları, Tophane Mahallesi sakinleriyle yapılan sözlü tarih çalışmaları oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tophane Mahallesi, geleneksel mimari, plan tipolojisi, yerleşim morfolojisi, kütleli biçimlenme

Determination of Spatial Fiction Features of Alanya Tophane Neighborhood Houses

Münevver Beyza TEMİZ

Department of Architecture

Master of Science Thesis

Supervisor: Assoc. Dr. Mehmet Zafer AKDEMİR

Alanya is a coastal and port settlement with a rich historical heritage and unique architectural values. Most of the artifacts belonging to the Seljuk period in the Alanya Kale (Castle) Region have survived to the present day and play an important role in the formation of Alanya's current urban identity. Tophane Mahallesi, one of the two neighborhoods in the Kale (Castle) Region, is a unique settlement with its historical structures and examples of houses dating back to the 19th and 20th centuries.

Within the scope of the thesis, first of all, Tophane Neighborhood was examined and it was aimed to reveal the factors that make up the settlement characteristics of the region. New houses have been added to Tophane Neighborhood over time, some houses have disappeared, some houses have turned into ruins and the settlement pattern has changed. As a result of the change, revealing the current data of the region emerges as a necessity for the concepts and practices of conservation and survival. The factors that make up the current potential of Tophane District have been tried to be revealed with the analyzes made within the scope of the study. In the second part of the thesis, inferences were made on the original plan typology of Traditional Alanya Houses over the determined 21

houses. The main space setup of the houses consists of summer and winter slices. These parts have a closed, semi-open and open space arrangement that adapts to the climate. The places in the houses have local names within the region (çağnişir, içeri, gedey etc.). Generally, the ground floors of the two-storey houses are reserved for service areas and have the characteristics of masonry walls. On the main floor, there are the main living spaces and this floor has been solved with a wooden construction system. The houses are positioned in harmony with the topography. Each house is located in the topography in a way that does not interrupt the view, prevailing wind and sun exposure of the other, and also offers solution options that are highly compatible with climatic conditions.

It is a necessity to consider Alanya Tophane Neighborhood, which has serious contributions to local architectural elements, in terms of conservation discipline. The steps followed in the working method are as follows: Scanning the existing literature, contacting the relevant institutions and conducting interviews, examining the Alanya Conservation Development Plan, on-site detection and documentation studies in different time periods, oral history studies with the residents of Tophane District.

Keywords: Tophane Mahallesi (Neighborhood), traditional architecture, plan typology, settlement morphology, mass formation

1.1 Literatür Özeti

Alanya’da ilk yerleşim yeri olan Kale bölgesi yarımada şeklinde olup Akdeniz’e doğru uzanır. Yarımadanın coğrafi olarak elverişli olması nedeniyle Alanya, geçmişten bugüne kadar pek çok medeniyet için stratejik öneme sahip bir yerleşim yeri olmuştur. Alanya’nın kent dokusu içinde Selçuklular Dönemi’nde yapılan eserlerin katkısı büyüktür. Alaaddin Keykubat, şehri fethettikten sonra burayı kışlık başkent yapmıştır. Alanya Kalesi, Kızılkule, Alanya’nın denizcilik konusundaki önemini ortaya koyan Tersane yapısı bu dönemin öne çıkan yapılarıdır. Denizcilikte oldukça ilerleyen Alanya, Antalya yolu üzerinde yapılan han, kervansaray gibi yapılarla da ticaret merkezi haline gelmiştir. Ayrıca Alaaddin Keykubat Alanya’ya önemli devlet adamlarını yerleştirmiş, Türkmenleri de Kale bölgesinde iskân ettirerek Türklerin bölgede bugüne kadar süregelen yerleşim yeri olma özelliğinin ilk adımları atılmıştır. Alaaddin Keykubat döneminde yapılan pek çok eser günümüze kadar ulaşabilmiştir. Kale bölgesi, Osmanlı Dönemi’nde de Müslüman ve gayrimüslimlerin bir arada yaşadığı bir yerleşim yeri olmuştur. Günümüzde Tophane Mahallesi ve Hisariçi Mahallesi olmak üzere 2 mahalleden oluşan Kale bölgesinde Osmanlı Dönemi’ne ait pek çok konut bulunmaktadır.

1922 yılındaki mübadele sonucu Rum halkın Kale bölgesinden ayrılması ile terk edilen evlerin malzemeleri bölgedeki diğer evlerin yapımında kullanılmıştır. Bu evlerin bulunduğu kısım günümüze kadar herhangi bir müdahale görmemiş, Alanya Belediyesi Koruma İmar Planında “Harabe Alan” olarak koruma altına alınmıştır. Kale bölgesinde 19. yy. ve 20. yy.’da yapılan evler geleneksel Alanya Evleri’nin örneklerindendir. Bu evler; iklim, bölgenin coğrafi özellikleri gibi etkenler dikkate alınarak tasarlanmıştır. Her ev topografyayla uyumlu, birbirinin manzarasını, hâkim rüzgârını kapatmayacak şekilde yarımada konumlanmıştır. Alanya içinde geleneksel Alanya Evleri örnekleri pek çok bölgede görülse de Tophane Mahallesi, bu geleneksel konut dokusunun en yoğun şekilde görüldüğü

yerdir. Zamanla bölgeye yeni evler eklenerek bu geleneksel doku karakteri zedelenmeye başlamıştır. Cumhuriyet'in ilanından sonra bölgede yaşayan çok kültürlü yapı azalmış, şehir düz alanlara doğru genişlemiştir. Bu dönemde mahallede pek çok ev bakımsız kalmıştır. Günümüzde ise evlerin çoğu restorasyon müdahalesiyle kullanılmaya devam etmektedir. Ayrıca mahallede bulunan etkileyici anıtsal yapılar ve tarihe tanıklık etmiş geleneksel konutlar bölgenin turizm potansiyelini de güçlendirmiştir.

1999 yılında Alanya Kalesi Koruma Amaçlı İmar Planı Plan Kararlarına göre bölgedeki evlerin tescil durumları düzenlenmiştir. Alanya Kalesi, 2011 yılında "I. derece arkeolojik, doğal, tarihi ve kentsel sit alanı bölgesi" ilan edilmiştir. 1999 yılındaki çalışmadan sonra bölgeye ait verilerin güncellenmesine yönelik bir çalışma bulunmamaktadır. Çalışma kapsamında 1999 AKKAİP, Alanya Belediyesi'nden alınan Tophane Mahallesi'ne ait harita ve tarafımca alan içinde yapılan çalışmalar karşılaştırılıp, mahallenin zaman içinde geçirdiği değişiklikler ve güncel durumu analizlerle ortaya konmaya çalışılmıştır.

Tophane Mahalle'sinde yer alan geleneksel evlerin farklı etkenlere bağlı özgün karakterleri vardır. Evler mekânsal olarak değerlendirildiğinde dış sofalı plan tipine bağlı olarak gelişim gösterdiği tespit ve belgeleme çalışmaları ile görülebilmektedir. Evlerin plan dizilimi yazlık ve kışlık dilim olmak üzere iki bölüme ayrılır. Çoğunlukla iki katlı olan evlerde ana kat asıl yaşam fonksiyonlarına ait mekânlara, zemin kat ise servis mekânlarına ayrılmıştır. Evlerde mekânların kendine özgü isimlendirmesi vardır. Oturma birimine 'çağnişir', yatma birimine 'içeri', ahır birimine 'gedey' ismi verilmiştir. Tophane Mahallesi Evleri; topografya ile uyumlu yerleşim karakteristiği, diğer yapılarla kurduğu ilişkiler, iklim koşullarına uyumlu mekân kurgusu ile özgün bir kimliğe sahiptir. Bu bağlamda; çalışmanın ikinci bölümünde Hasan Şener'e ait "Geleneksel Alanya Evleri" kitabından 13 ev, Mutlu Kapancı'ya ait "Alanya Kaleiçi Evleri" yüksek lisans tezinden 7 ev ve tarafımca yerinde ölçüm yapılarak hazırlanan 1 ev üzerinden geleneksel Alanya Evleri'nin plan tipolojisine ait çıkarımlar ortaya konmaya çalışılmıştır.

1.2 Tezin Amacı

Alanya; günümüzde Kale bölgesi olarak isimlendirilen yarımadaının savunmaya elverişli coğrafi yapısı sebebiyle, birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Aynı zamanda bölge, bu medeniyetlere ait izleri günümüze kadar taşıyabilmiştir. Tophane Mahallesi, Kale bölgesi içerisinde geleneksel Alanya Evleri örneklerinin en yoğun bulunduğu bölgedir. Günümüze kadar varlığını sürdürmüş geleneksel ve tarihi doku hakkında yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu bakımdan çalışma, Tophane Mahallesi ve Tophane Evleri konusunda güncel bir kaynak olmayı hedeflemiştir. Çalışma kapsamında, Tophane Mahallesi'nin güncel veri analizlerinin ortaya konması ve mahallede belirlenen 21 ev üzerinden Tophane Mahallesi geleneksel Alanya Evleri plan kurgularına ait çıkarımlarda bulunulması hedeflenmiştir.

1.3 Hipotez

Alanya Tophane Mahallesi evleri, geleneksel mimari değerleri görebildiğimiz yapılardır. Bu değerlerin korunması ancak yapılara ait verilerin ortaya konması ile mümkündür. Geleneksel yapıların çevre ve diğer yapılarla kurdukları bağların doğru okunması, günümüzdeki yapılar için de yol gösterici olacaktır. Bu çalışma; Tophane Mahallesi ve geleneksel Alanya Evleri'nin özgün kimliğini ortaya çıkarmayı ve Tophane Evleri'ne ait benzer çalışmalara katkı sağlamayı hedeflemiştir.

2.1 Alanya

2.1.1 Alanya'nın Coğrafi Konumu ve İklim Özellikleri

36°30'07", 36°36'31" kuzey enlemleri, 31°38'40", 32°32'02" doğu boylamları arasında yer alan Antalya iline bağlı Alanya'nın yüzölçümü 175.658'dir. İlçenin güneyinde bulunan Akdeniz'e doğru bir yarımada şeklinde uzanan kara parçası eski tarihlerden beri pek çok medeniyete yerleşim yeri olmuştur. Bu bölge 6500 metre uzunluğuna sahip surlarla çevrilidir. Yarımadanın en güneyinde 300 metre kadar denize ilerleyen Cilvarda Burnu bulunmaktadır. Burası Alanya'nın en güney noktasıdır. Kuzeyi Toros Dağları ile çevrilidir. Günümüzde turizm şehri olan Alanya, Akdeniz'in önemli bir kıyı ilçesidir. Alanya'nın Antalya'ya uzaklığı yaklaşık 135 km, Alanya Mersin arası ise yaklaşık 351 km'dir. Alanya'ya hava yolu ile ulaşım bölgeye en yakın havalimanı olan Alanya Gazipaşa Havalimanı ya da Antalya Havalimanı'ndan sağlanmaktadır.

Şekil 2.1 Antalya ilinin Türkiye'deki konumu

Şekil 2.2 Alanya ilçesi

Alanya bölgesi Akdeniz iklimi özelliklerine sahiptir. Bölgede yaz ayları sıcak ve nemli, kış ayları ise soğuk ve yağışlıdır. Alanya'da en sıcak ay Ağustos ayı, en soğuk ay ise Ocak ayıdır.

2.1.2 Alanya'da Nüfus

Alanya'nın 1530'lu yıllarda nüfusu 1750 kişidir. 1873 yılına doğru geldiğimizde kentin nüfusu 2583'e çıkmıştır [1]. Bölgede Cumhuriyet'ten sonra yapılan nüfus sayımları incelendiğinde bu tarihten sonra hızlı bir nüfus artışının olduğu

görülmektedir. 1935'te 23.207 olan nüfus, 1990 da 129.106'ya ulaşmıştır [2]. Kent güneyden kuzeye doğru gelişmiş ve nüfus yoğunluğu daha çok yarımada ve kıyı ovasında yoğunlaşmıştır. Kıyı ovasından yarımadaya doğru nüfus yoğunluğu giderek seyrelmektedir [3]. Alanya'nın 2010 yılındaki nüfusu 248.286, 2021 yılında ise 350.636'ya yükselmiştir.

2.1.3 Alanya'nın Tarihi

Alanya'ya ait ilk veriler; Kadıni Mağarası'nda yapılan araştırmalara göre bölgenin Anadolu'da Prehistorik yerleşme yerlerinden birisi olduğu yönündedir. Cilvarda Burnu, korunaklı konumu nedeniyle bölgedeki ilk yerleşim yerlerinden biri olmuştur. Şehrin bilinen en eski adı "Coracesium" dur. Sözcük anlamıyla Latince'de "Corax- Karga" ve "Caesium-Gök" kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiş olup "Gökkarga" anlamını taşımaktadır. Bizans döneminde ise bölgeye, "Güzel Dağ" anlamına gelen "Calanoros" ismi verilmiştir [4].

Kentten ilk kez bahseden M.Ö. 4. yy. Antik Çağ'ının ünlü coğrafyacısı Syllax'dır. Daha sonra sırasıyla Antik Çağ tarihçilerinden Strabon, 1523'de Pir-i Reis, XIV. yy'ın ilk yarısında İbn-i Battuta ve 1671-72'de Evliya Çelebi gibi ünlü seyyahlar çalışmalarında kentten bahsetmişlerdir. Selçuklu Alanya'sını eski haliyle haritaya geçirenler ise R. Riefstahl ile İbrahim Hakkı Konyalı'dır [5].

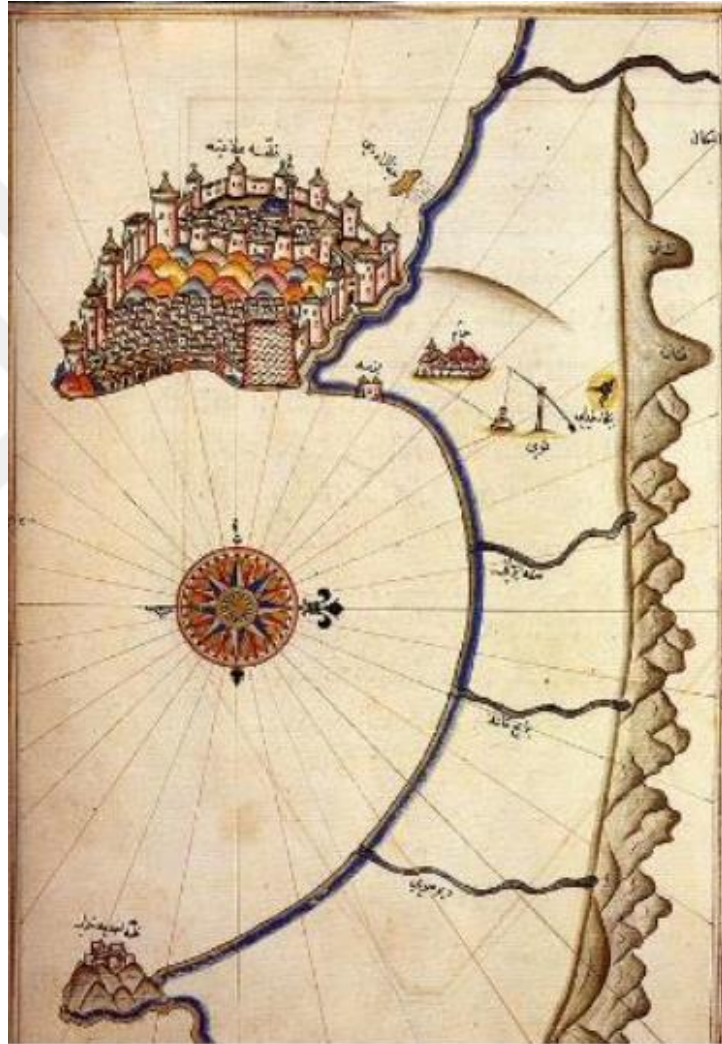
Alanya ve çevresinde kurulan değişik büyüklükteki yerleşim bölgelerinin kültürel yapısına (M.Ö. 2000 – M.S. 653), bölgeyi istila eden toplumların etkisi hâkim olmuştur. M.Ö. 1200 tarihinde Hitit Krallığı'nın yıkılmasıyla bölgede Pamfilya, Likya ve Kilikya gibi şehir devletleri ortaya çıkmıştır [6]. Bu dönemlerde Alanya da Pamfilya ve Kilikya'ya ait izler görülmüştür. M.Ö. 150 yılında bölge Korsan Tryphon tarafından işgal edilmiştir. Tryphon, Korekesion Kalesi'ni yarımadayı ikiye bölecek şekilde surlarla çevirmiştir. Bu dönemde yarımada üzerinde bulunan Kızlaryarığı Mağarası'nda kaçırılan erkek, kadın ve ganimetler saklanmıştır. Daha sonra Romalılar ve Bizanslılar zamanında bu kanalın iki tarafında büyük bir şehir kurulmuştur [7]. Korsanların bölgedeki hâkimiyeti erzak gemilerinin Roma'ya ulaşmasına engel olduğundan, M.Ö. 65 yılında şehir Roma tarafından ele geçirilmiştir. Roma egemenliği ile Alanya'nın Roma İmparatorluğu'nun kara ve deniz sınırında bulunmaması sebebiyle, askeri bir kaleye ihtiyacı kalmadığından

mevcut kale yıkılmıştır. M.Ö. 48 yılında Sezar tarafından alınan şehir; önce Mısırlılara, M.Ö. 34 yılında da Antonius tarafından Dağlık Kilikya Bölgesi olarak Kleopatra'nın oğlu Ptolemaios'a hediye edilmiştir [4]. Bölge M.Ö. 25-M.S. 284 yılları arasında Roma toprakları içinde kalmaya devam etmiştir. 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması ile Anadolu, Bizans İmparatorluğu'nun hâkimiyetine girmiştir. Bizanslılar zamanında yarımada'ya tekrar bir kale inşa edilmiştir. Kale duvarı Esat Burcu'nun üstünden başlayarak şimdiki Ehmedek'te bitmektedir. Bu dönemde kervan ulaşımı ile ticaret oldukça önemlidir ve kuzey güney doğrultusundaki Kervan yolu Alaiye ve Antalya limanlarında başlamaktadır [2]. XIII. ve XIV. yüzyılda Alanya ve Antalya'dan diğer ülkelere kereste, şeker balmumu, ipekli dokumalar ve köle ihraç edilmektedir [8]. Ticaret konusunda önemli bir konumda olan bölgede korsan faaliyetlerinin bitirilmesi, Akdeniz'de ticari gücü ele geçirmek anlamına gelmektedir. Bu nedenle Alaiye'nin fethi herkes için büyük önem taşımaktadır.

1210 yılında devletin başına geçen Alaaddin Keykubat, Kalanoros'u, şehrin komutanı Kird Fart ve ailesinin güvencesini sağlaması ile 1221 yılında Selçukluların topraklarına katmıştır. Fetih yaklaşık iki ay sürmüştür. Alanya'nın Türkler tarafından fethi İbn Bibi ve Yazıcızade'ye göre 617 Hicri 1220 Miladi yılı kışındadır [6]. Selçukluların Alanya'yı fethi ile denizaşırı devletlerle ticaret başlatılmıştır. Böylece kent, Antalya ve Sinop'tan sonra Selçukluların üçüncü, Akdeniz'in ise ikinci limanı ve Alaaddin Keykubat'ın sarayının bulunduğu yeni kışlık başkenti olmuştur [7]. Alaattin Keykubat fetihten sonra bölgeye Alaiye ismini vermiştir. Alaiye, Alaattin Keykubat'ın ve haleflerinin kışlık merkezi olduğu için burada devlet erkânına ait konaklar, medreseler, hamamlar ve başka tesisler; Antalya yolu üzerinde han ve kervansaraylar inşa edilmiş ve Orta Çağ'da burası önemli bir kültür ve ticaret merkezi haline gelmiştir [9]. Alaaddin Keykubat Alaiyye'yi fethedip imar ettikten sonra "Sultanu'l-Berr-i ve'l-Bahreyn" unvanını kullanmaya başlamıştır [10]. Kale bölgesinde bulunan çoğu tarihi eser bu dönemde inşa edilmiştir. Alaiye Kalesi'nin inşasına 1226'da başlanılmış ve beş yıl sonra 1231 tarihinde bitirilmiştir. Alaattin Keykubat yarımada'ya Tersane, burçlar ve kaleyi yaptırarak bu bölgeye Türkmen ve Hristiyan Türkleri yerleştirmiştir. XIII. yy'ın sonu ile XIV. yy'ın başlarında bölgede Selçuklu-Karamanlı mücadelesi

yaşanmış, kent Karamanoğulları'nın eline geçmesinden bir süre sonra da Alanya Beyliği kurulmuştur [11]. Alaiye 1292 yılında Karaman Bey'in oğlu Mecdüddin Mahmut tarafından Karamanoğlu topraklarına katılmıştır [12]. Osmanlı hükümdarı Fatih Sultan Mehmet döneminde ise Gedik Ahmet Paşa yönetimindeki Osmanlı ordusu 1471 yılında şehri Osmanlı topraklarına katmıştır.

Alaiye ilk defa 1523'te tamamlanan denizci Piri Reis'in Akdeniz haritasında yer almıştır.

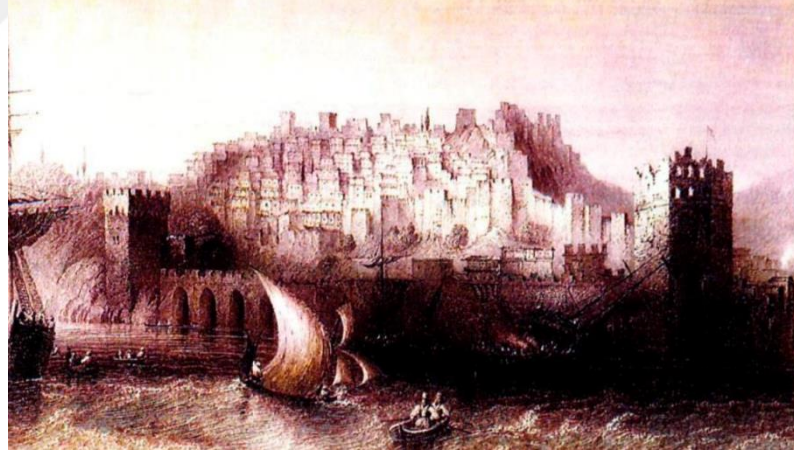
Şekil 2.3 Piri Reis Alaiyye haritası [13]

Bu haritadan sonra 1609-1615 yılları arasında tarihlendirilen ve adı bilinmeyen bir ressam tarafından çizilen bir Alaiye haritası bulunmaktadır. 1899 yılında Alanya Kalesi'ni yakından gösteren gravür, bölge ile ilgili ulaşılabilen bir başka belgedir. Yurt Ansiklopedisi'nde de 1811-1812 yıllarında Alanya Kalesi'ni uzaktan gösteren bir gravüre yer verilmiştir. Alanya'ya 1608 tarihinde Medici donanması

bir saldırıda bulunmuştur. Bu saldırıyı tasvir eden gravür, bugüne kadar Alanya'yı bütünüyle belgeleyen bir eser olarak oldukça önemlidir [14]. Adı bilinmeyen bir ressam tarafından çizilen bu harita ile ilgili ayrıntılı bilgiler daha önce Rager Meyson tarafından yayınlanmıştır [14].

Şekil 2.4 1609-1615 Alaiyye haritası [14]

Şekil 2.5 İngiliz ressam Baertlet'e ait Alaiyye gravürü [10]

Bölge, 1571 yılında Kıbrıs'a bağlanmış, kısa bir süre Karaman eyaletine dahil edilmiş, 1632'den itibaren ise tekrar Kıbrıs'a bağlanmıştır.

17. yy'da Seyatname'sinde şehirden bahseden Evliya Çelebi ye göre Alaiye'de evlerin avlusu yoktur; fakat her evde bir su sarnıcı bulunur. Sokakları merdivenlidir. Kentte yabancı kimseler yaşamaz. Ancak bir mahallesinde Rumlar vardır. Limanı doğal olup, rüzgârlardan emindir. Kale'nin doğusunda beş gözlü

Tersane vardır. Deniz kenarına uzanan kısmında ise Kız Kulesi mevcut olup, ikinci dizdar burada oturmaktadır [11]. Evliya Çelebi'ye göre ayrıca, burada üç han ve 150 dükkân bulunmaktadır.

XIX. yy'ın başlarında Adana eyaletine bağlı olan ve 1846'ya kadar bu statüde kalan Alaiye bu tarihten sonra ise Konya'ya bağlanmıştır [15]. Daha sonra 1868 yılında Antalya'nın kazası ilan edilmiş ve 1871 yılında Antalya'nın ilçesi olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilmesiyle Alaiyye, İtalya Devleti'nin denetimi altına girmiştir [10].

1923 yılında yapılan nüfus mübadelesi sonucu Rumlar Alanya'yı terk etmiştir. Bu dönemden itibaren terk edilen bölgedeki evler atıl durumda kalmış ve bu alanda tekrar bir yerleşim olmamıştır. Terk edilmiş bölge, günümüzde ilçenin kıyı şeridinden yarımadaya bakıldığında net bir biçimde kendini göstermektedir. 1923'te Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte Antalya'nın ilçesi haline gelmiş ve 23 Mayıs 1933 tarihinde ismi Alanya olmuştur.

Şekil 2.6 Alanya'ya ait eski bir fotoğraf [13]

Alanya Kale bölgesi günümüze kadar ulaşabilmiş pek çok tarihi yapıya sahip olduğu gibi kayıp pek çok eseri de içinde barındıran bir bölgedir. Bu eserlere ulaşmak için Alanya'da ilk kazı çalışmaları 1985 yılında başlatılmıştır. 1985-1996 yılındaki çalışmalar sonucunda ise bölgede Selçuklu Sarayı kalıntılarına ulaşılmıştır. 1923'deki mübadele sonucunda terk edilen harabe alan ise ilk kez 2006 yılında Prof. Dr. M. Oluş Arık başkanlığında sürdürülmekte olan "Alanya Kalesi Kazı ve Onarım Çalışmaları" çerçevesinde ele alınmıştır.

2.2 Alanya Kale Bölgesi

Denizden ve karadan zor ulaşılabilirliği nedeniyle tarih boyunca devamlı yerleşim yeri olarak seçilen Alanya Kalesi; Anadolu coğrafyası içinde yer alan önemli kalelerden biri olarak ayakta kalabilmiş, iyi korunmuş örneklerinden biridir. 10 hektarlık alan üzerinde bulunan Alanya Kalesi'nin sur uzunluğu 6.5 km'yi bulmaktadır. Kalenin denizden yüksekliği yaklaşık 250 metredir.

Şekil 2.7 Alanya Kale bölgesi [16]

Alanya Kale bölgesi, Hisariçi Mahallesi ve Tophane Mahallesi olmak üzere iki mahalleden oluşmaktadır. Her iki mahallede de Alanya Kalesi'ne ait anıtsal yapılar bulunmakla beraber Tophane Mahallesi; tarihi yerleşim dokusunu bugüne kadar taşıyabilmiş, geleneksel Alanya Evleri örneklerinin en yoğun olduğu bölgedir.

Şekil 2.8 Alanya Kale bölgesi

1923 yılında Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan sözleşmeye göre zorunlu göç uygulanmıştır. Mübadele ile 1.200.000 Ortodoks Hristiyan Rum, Anadolu'dan Yunanistan'a; 500.000 Müslüman Türk de Yunanistan'dan Türkiye'ye gelmek zorunda kalmıştır [17]. Kale bölgesi içerisinde uzun yıllar ikili yerleşme (Türk ve Rum) karakterini koruyan Alanya'dan da 1923 yılında yapılan Türkiye-Yunanistan nüfus mübadelesi ile Rum halk, Yunanistan'a zorunlu göç etmek durumunda kalmıştır. Bu durum sonucu terk edilen bölge, Tophane Mahallesi içinde yer almakta olup, bu alanda günümüze kadar tekrar bir yerleşim olmamıştır. Yunanistan'a göç eden Rumlar, Nea Ionia şehrine yerleşmiştir. Günümüzde bu şehir, Alanya ile kardeş şehir olmuş ve "Nea – Ionia - Alanya Dostluk Derneği" kurularak göç eden Rum halkla Alanya arasındaki bağ halen devam ettirilmektedir. Tophane Mahallesi'nde terk edilen evlerin yapı malzemeleri bölgedeki diğer evlerin yapımında kullanılmış, bunların dışındaki kalıntılar ise yağış, sıcaklık, nem gibi etmenlerle yıllar içinde yıpranmıştır. Evlerin izlerini günümüzde okumak güç olsa da, yapıldığı dönemde her evde bulunan sarnıç mekânının çoğunun günümüze kadar ulaşabilmiş olması, evlerin konumlarını

tahmin etmekte ziyaretçilerine kılavuz oluşturmaktadır. Günümüze kadar müdahale yapılmayan bu alan, “Harabe Alan” olarak isimlendirilmiş olup adeta turistik bir işlev kazanmış ve bölgeyi ziyaret edenlere tarihe tanıklık etme fırsatı sunmaktadır.

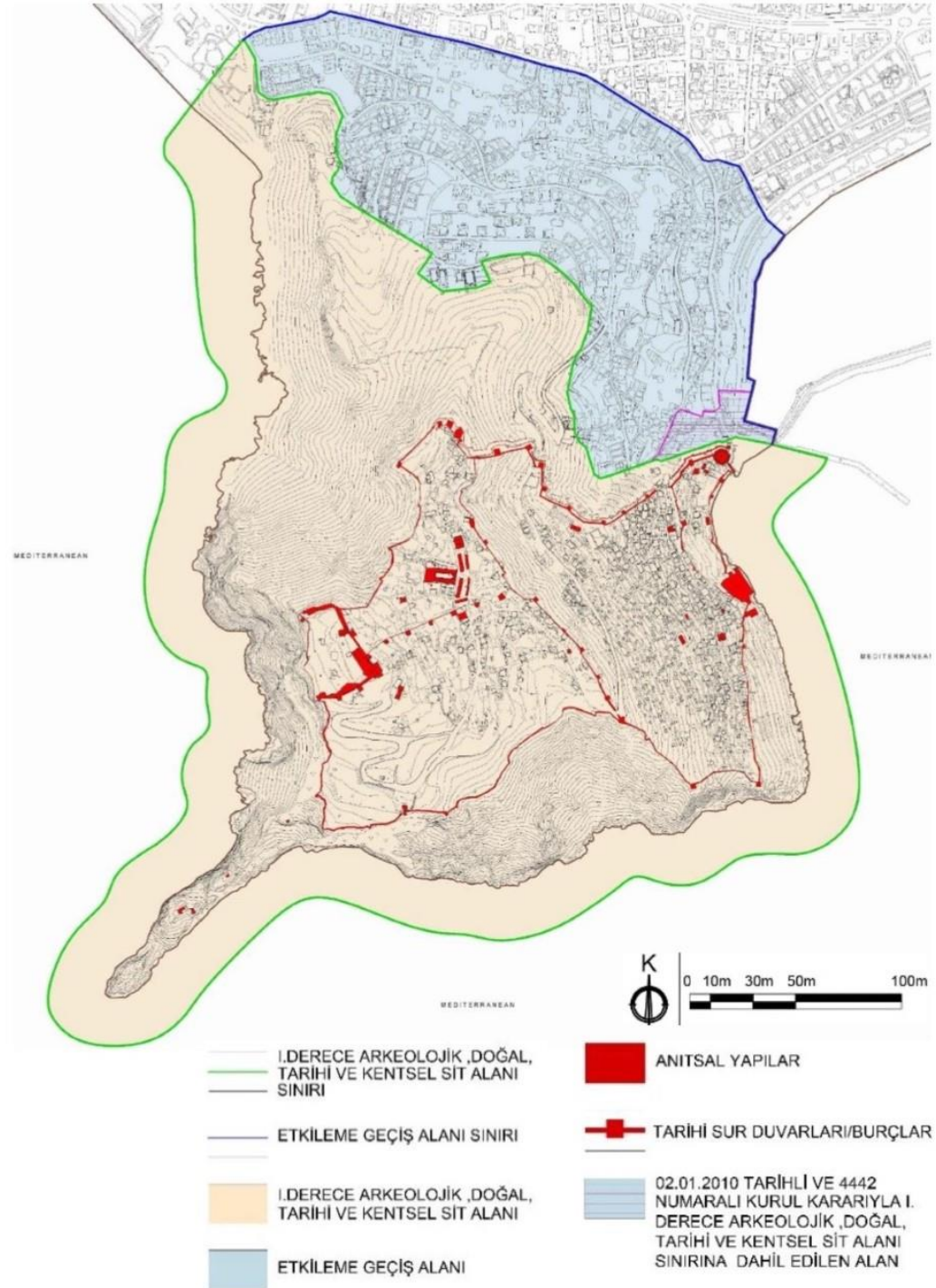

Şekil 2.9 Tophane Mahallesi Harabe Alan

Şekil 2.10 Harabe Alan’da bir sarnıç

Alanya Kalesi, 2011 yılında “I. derece arkeolojik, doğal, tarihi ve kentsel sit alanı bölgesi” ilan edilmiştir. 2012 yılında ise Alanya Kale bölgesi için ”UNESCO Dünya Mirası Listesi”ne başvurulmuştur. Bölge şu anda Dünya Mirası Geçici Listesi’nde yer almaktadır. Alanya Kalesi’nin daimi listeye alınması için gerekli çalışmalar ilgili kurumlar tarafından devam etmektedir.

Şekil 2.11 Alanya Kalesi alan yönetimi tarafından hazırlanan Alanya Kalesi'nin sit alanı sınırları [5]

Alanya Kalesi Doğal Sit Alanı sınırları yeniden düzenlenerek, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 22.08.2017 tarihli ve 9906 sayılı Olur'u ile "Doğal Sit-Kesin Korunacak Hassas Alan", "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alan" ve "Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmiştir. Kesin Korunacak Hassas Alan için tescil süreci devam etmektedir [18]. Alanya Kalesi Doğal Sit Alanı içerisinde bulunan Kesin Korunacak Hassas Alan'a ait tescil işlemi Bakanlar Kurulunca 05.02.2018 tarihinde 2018/11370 sayılı karar ile gerçekleştirilmiştir [18]. Tezin odağında bulunan Tophane Mahallesi'nde; Kesin Korunacak Hassas Alan, Nitelikli Doğal Koruma Alanı ve Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı'na ait bölgeler bulunmaktadır. Tophane Mahallesi'nin yerleşim dokusunu oluşturan evlerin konumlandığı bölge, "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" içinde yer almaktadır. "Harabe Alan" olarak isimlendirilen bölge ise "Nitelikli Doğal Koruma Alanı" içindedir.

Şekil 2.12 Bakanlar kurulunca yeniden düzenlenen Alanya Kalesi'nin sit alanı sınırları [18]

Kale bölgesine ait 23.07.1999 tarihli Alanya Kalesi Koruma Amaçlı İmar Planı Plan Kararları'na göre ise Kale bölgesi 4 alt bölgede çalışılmıştır. Bu çalışma bölgeye ait yapılmış olan halen en güncel çalışmadır. Plan Kararları'na göre;

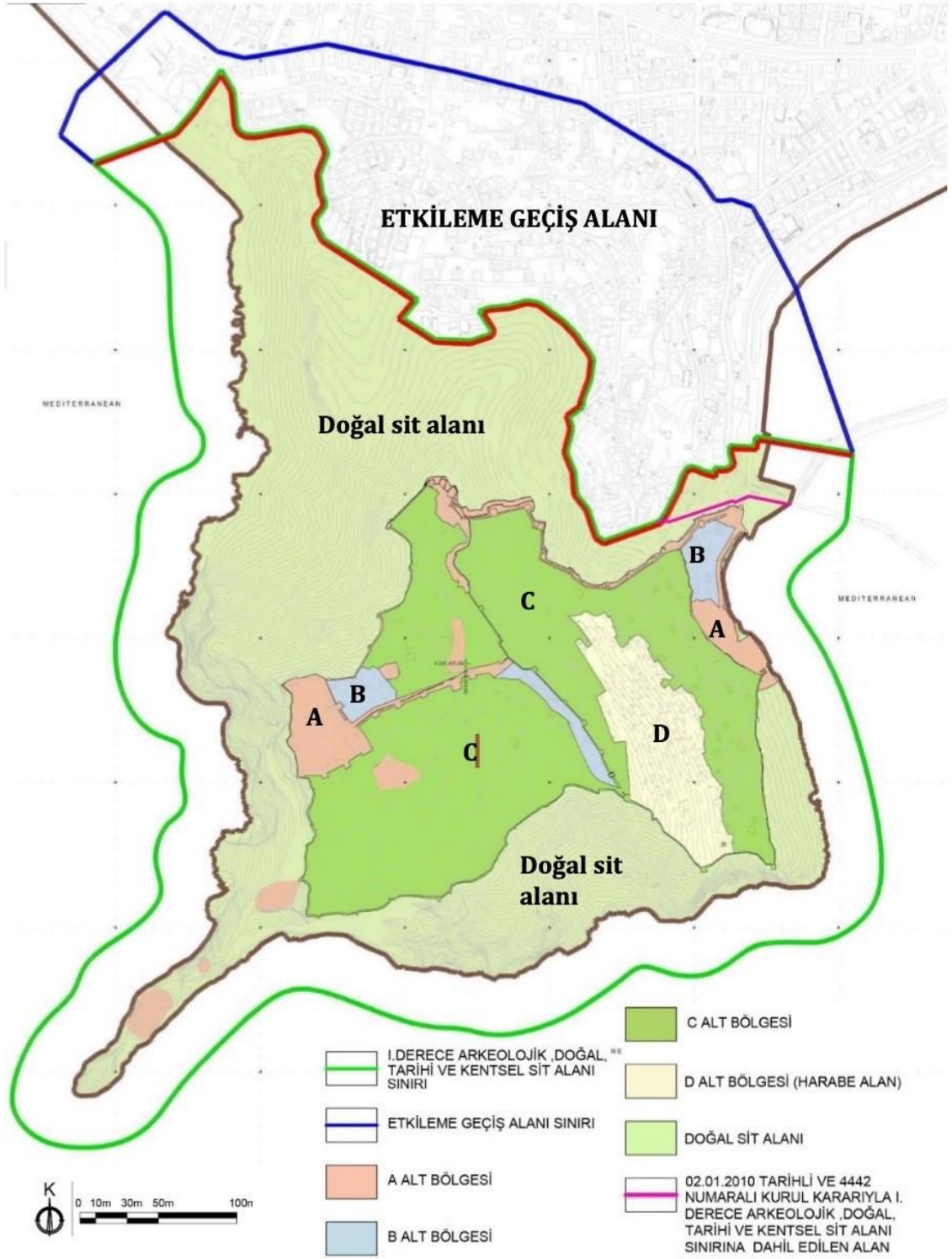
A alt bölgesinde; hiçbir yapılaşmaya izin verilmemekle birlikte bilimsel amaçlı kazıların dışında hiçbir kazı yapılamamaktadır.

B alt bölgesinde; noktasal turistik hizmetlerinin gerektirdiği elemanlar dışında hiçbir yapılaşmaya izin verilmemekte ve bilimsel amaçlı kazıların dışında hiçbir kazı yapılamamaktadır.

C alt bölgesinde; planda öngörülen kullanım düzenlemeleri geçerlidir.

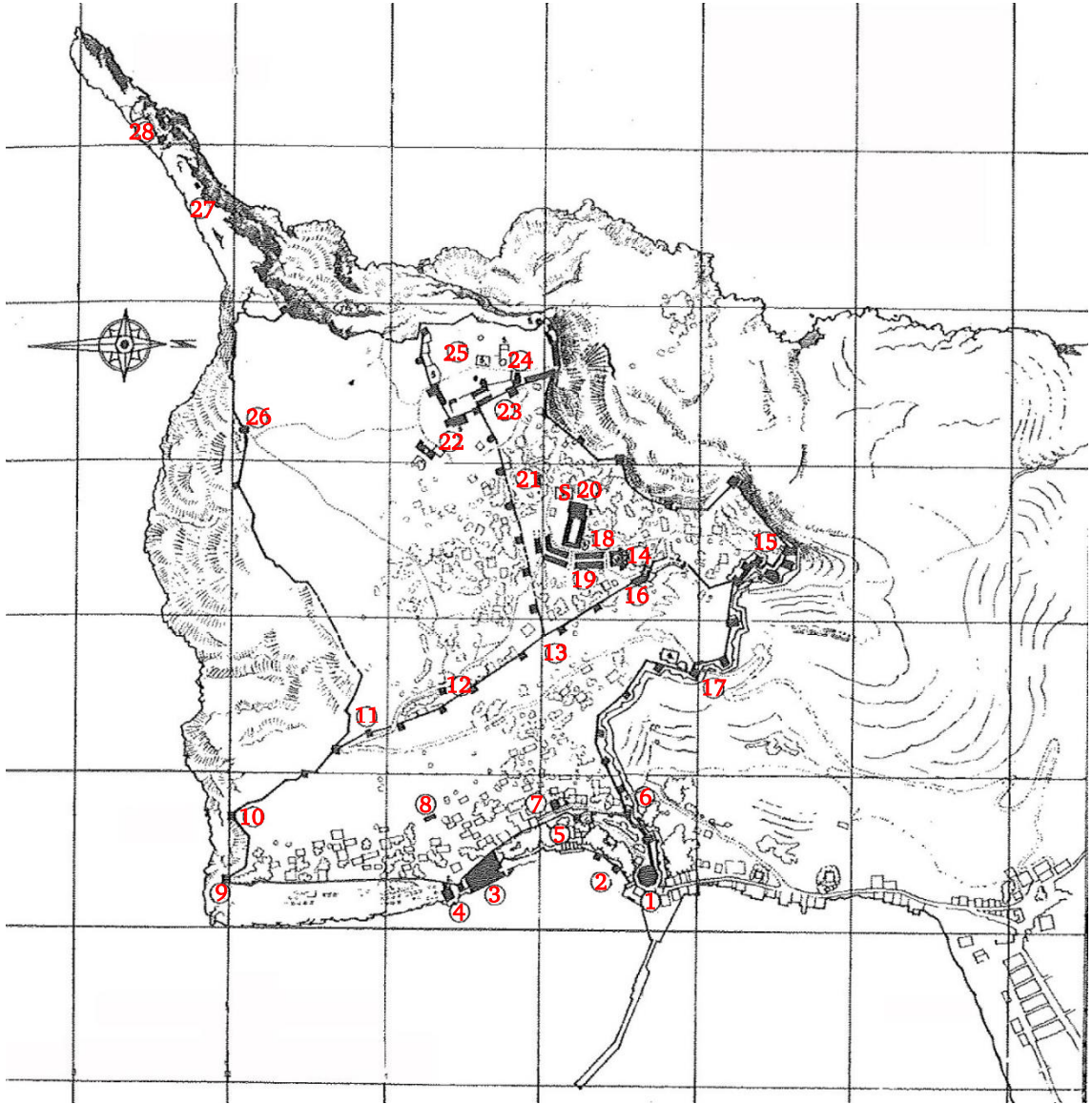
D alt bölgesi 'Harabe Alan'dır. Bu alanda, belli noktalarda bilimsel, kazı, araştırma, temizlik çalışmaları gerçekleştirilmesi ve bu çalışmalara ilişkin kararlar oluşturulması hedeflenmiştir [19].

Araştırmaya konu olan Tophane Mahallesi'nde 4 bölgeye ait alan da bulunmaktadır. Mahallede geçmişten günümüze kadar süregelen yerleşim dokusunun büyük bir çoğunluğu C alt bölgesinde kalmaktadır.

Şekil 2.13 Alanya Kalesi alt bölgeleri [5]

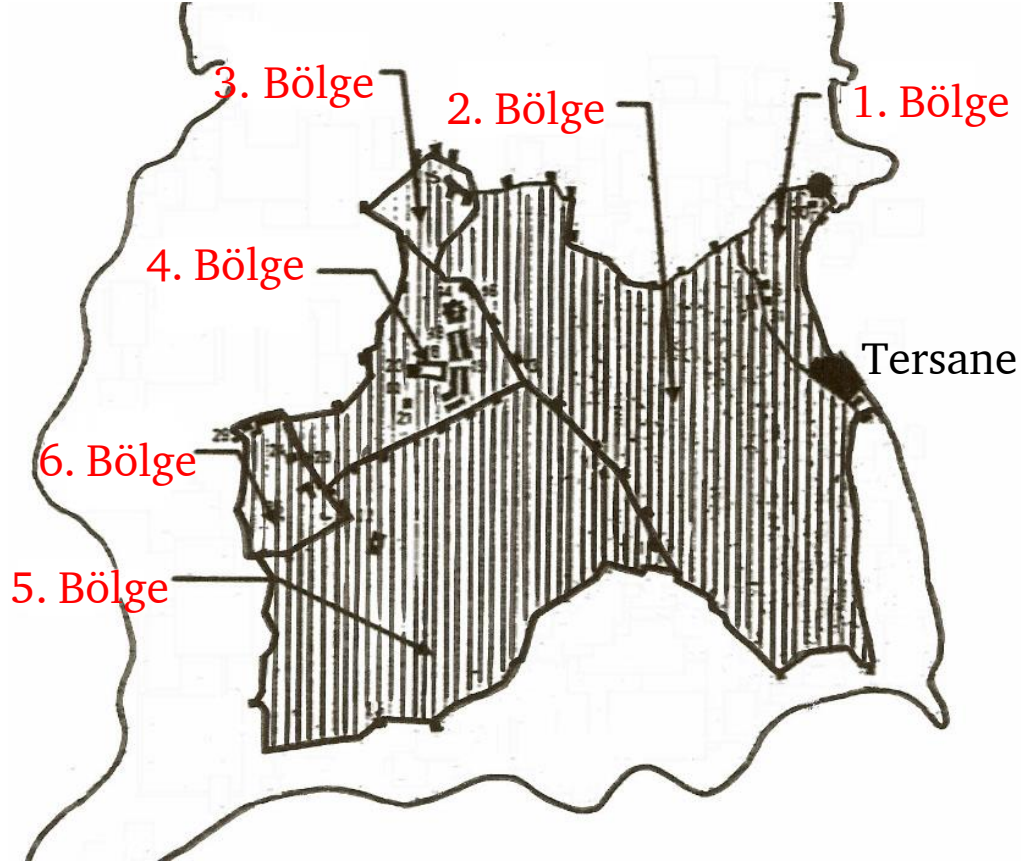
2.2.1 Alanya Kale Bölgesi Yapıları

Şekil 2.14 Kale bölgesi yapıları [20]

1. Kızılkule, 2. Deniz Kapısı, 3. Tersane, 4. Tophane, 5. Meyyit Kapısı, 6. Aşağı Kapı, 7. Andızlı Cami, 8. Rum Kilisesi, 9. Esat Burcu, 10. Uğrun Kapısı, 11. Arap Evliyası, 12. Mescit, 13. Müslümanlardan Önceki Sur, 14. Süleymaniye Cami, 15. Ehmedek, 16. Er Kapı, 17. Kale Kapısı, 18. Han, 19. Bedesten, 20. Mecdettin Sarnıcı, 21. Akşebe Türbesi, 22. Selçuklu Hamamı, 23. İç Kale Kapısı, 24. Bizans Kilisesi, 25. İç Kale, 26. Fener, 27. Darphane, 28. Manastır, S. Sarnıç

Alanya Kalesi, İbrahim Hakkı Konyalı'nın "Alanya" isimli kitabında altı bölümde anlatılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde Kale bölgesine ait yapılar, bu altı bölüm üzerinden ele alınmıştır.

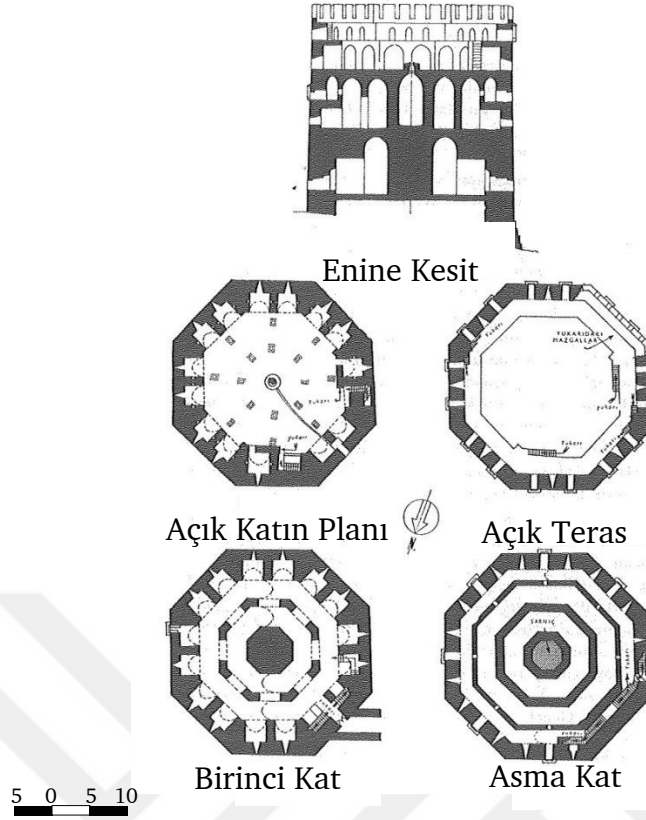

Şekil 2.15 Kale bölgesi bölümleri [4]

- Birinci Bölge: Meyyit Kapısı'nın biraz altından başlayarak güneye doğru uzanan ve Tersane'nin üstünde dış duvara dayanan ara duvar kalenin birinci bölümüdür [7].

Bu bölümde yer alan anıtsal yapılar aşağıda yer almaktadır.

KIZILKULE: Kızılkule; limanı, Tersane'yi ve Alanya Kalesi'ni deniz yönünden gelecek saldırılara karşı korumak amacıyla Selçuklu hükümdarı Alaaddin Keykubat tarafından Halep'li yapı ustası Ebu Ali Reha el Kettani'ye inşa ettirilmiştir [21]. Kızılkule, üzerindeki kitabeye göre 1226 yılında yapılmıştır.

Şekil 2.16 Kızıl Kule planı [20]

Kule'nin yapım malzemesindeki farklılıklar dış duvarlarında açıkça görülebilmektedir. Asma kat tonozunun ulaştığı yüksekliğe kadar kule duvarı çakıl taşı ile örülmüş ve üzeri düzenli sıralar halinde dizilmiş dikdörtgen bloklarla kaplanmıştır [20]. Kule'nin taşları Dim Deresi'nin doğusundaki tepelerin eteklerinden getirilmiştir [7]. Kule'nin ismi üst kısmında yer alan kırmızı tuğlalardan gelmektedir. Taşlar arasında horasan harcı kullanılmıştır. Kule, 1951 ve 1953 yılları arasında restorasyon geçirmiştir. Günümüzde Kızıl Kule, "Alanya Etnografya Müzesi" olarak ziyarete açıktır.

Kule'nin kuzeyinde denize kadar inen bir dış duvar gömlek hisar ve buradan karaya ve denize açılan birer kapı vardır. Günümüzde bu gömlek duvar ve kapılar yıkılmış önüne rıhtım yapılmıştır [7]. Kule'nin önünde geçmiş yıllarda deniz ve kule arasında bağlantı sağlayan ve "Eğri Kule" olarak isimlendirilen küçük bir kule daha vardır. Kaynaklarda Eğri Kule'nin yaklaşık 7 m2 olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Cemal Keşmir'in Alanya Kaymakamlığı zamanında bu kule dinamitle yıkılarak şimdiki rıhtım yapılmıştır [7].

Şekil 2.17 Kızıl kule'nin denizden görünüşü

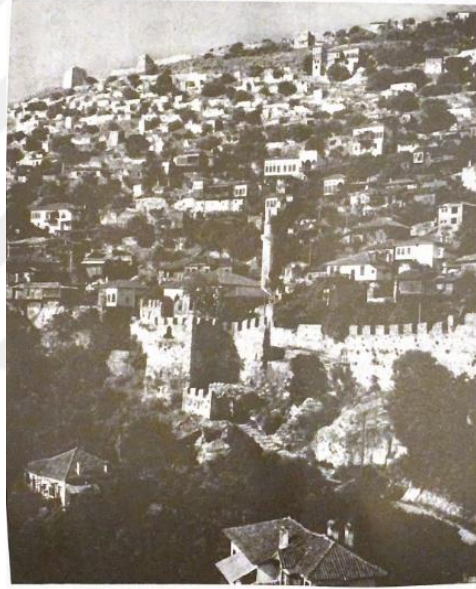
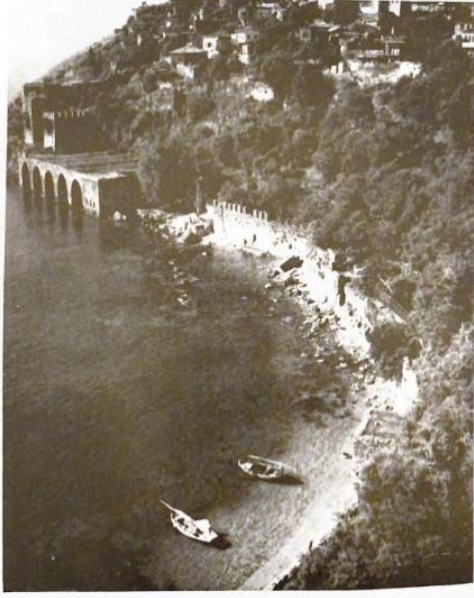

Şekil 2.18 Eğri Kule ve Kızıl kule'nin yıkılan bağlantısı

Eğri Kule üzerinde denize inen “Deniz Kapısı” bulunmaktadır. Kızıl kule'den Tersane yapısına doğru devam eden sur üzerinde bir de “Soğuk Kapı” vardır.

Şekil 2.19 Deniz Kapısı

Şekil 2.20 Geçmiş yıllara ait Tophane Mahallesi fotoğrafları [20]

Şekil 2.21 Günümüzde Kızılkule'den Tophane Mahallesi'nin görünüşü

TERSANE (TONOZLU DEHLİZ): Tersane yapısı Selçuklular Dönemi'nde yapılmış, günümüze kadar ulaşabilmiş Alanya'nın kaderini değiştiren en önemli yapılardan biridir. Yapı 1228 yılında inşa edilmiştir. Selçuklular, ikinci deniz üssü saydıkları bu yapı ile Akdeniz'e açılmışlardır. Alaaddin Keykubat Tersane yapısının inşasından sonra “İki Denizin Sultanı” ünvanını almıştır. Tersane, 5 tonozlu bölmeden oluşmakta, yaklaşık 57 m uzunluğunda ve en fazla 40 m derinliğindedir. Bu bölmeler ara duvarlarıyla ayrılmışlardır ki, bunların her biri sivri kemerlerle sonlanan 4 kemer gözünü kapsayıp ana tonozun üzengi taşına ulaşırlar [7].

Tonozların en uzununu 43 m, en kısası 32 m olup genişlikleri 7.70 metredir. Gün ışığından en çok yararlanacak şekilde konumlanan Tersane yapısı, kaya kırımını en az seviyede tutmak için farklı seviyelerde inşa edilmiştir [22]. Tersaneye ulaşım; Kızılkule ve Tersane'yi bağlayan sur yapısı üzerinde düzenlenen ahşap yürüyüş güzergâhı takip edilip, sur üzerinde bulunan küçük açıklıktan geçilerek sağlanmaktadır.

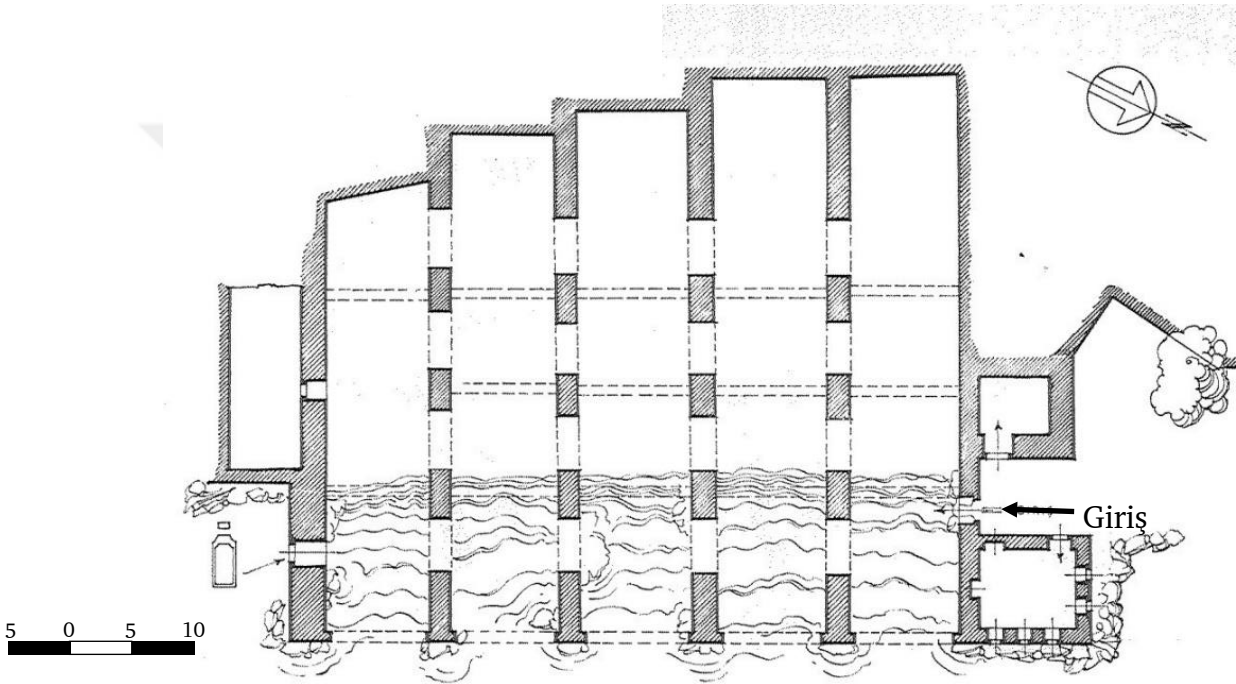

Şekil 2.22 Tersane girişi

Tersane'de en büyük değişikliğin çatı örtüsünde olduğu söylenebilir. Piri Reis'e ait çizim dışında tüm belgelerde, Tersane'nin düz damlı olduğu ve denize bakan

cephede mazgallı olarak bitirildiği görülmektedir [23]. Çatı örtüsünde bulunan ikişer veya dörder adet olan menfezlerle Tersane'ye ışık ve hava girişi sağlanmaktadır.

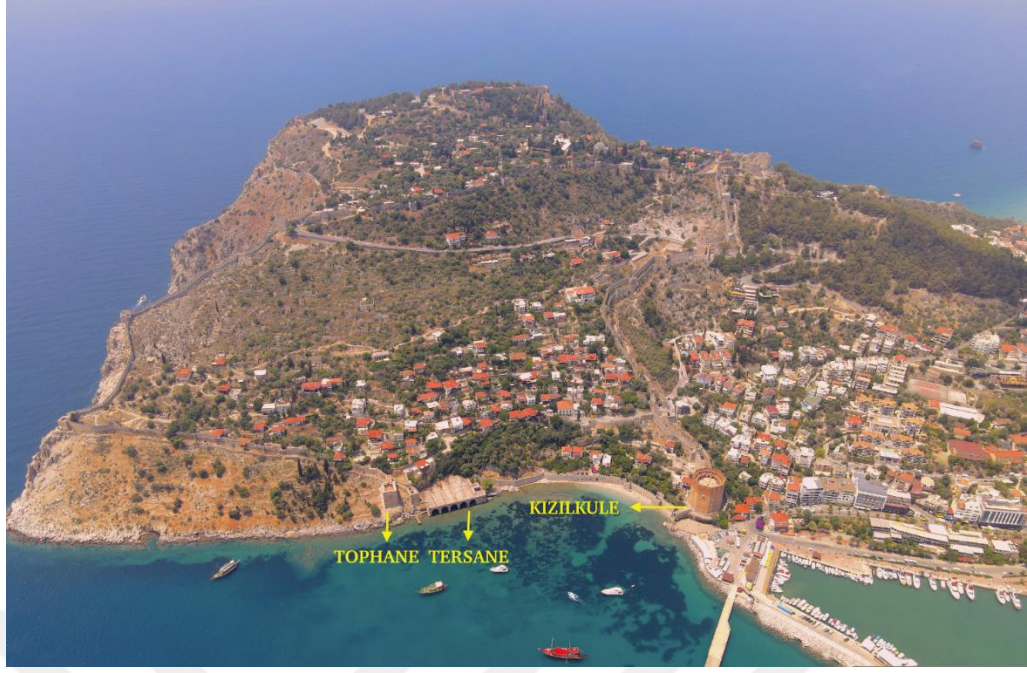
Tersane, 1948 yılında bir restorasyon geçirmiştir. İncelenen kaynaklarda, Tersane'nin 1230 tarihlerinden 1960'lara kadar gemicilik fonksiyonunu sürdürdüğü bilgisine ulaşılmaktadır. Günümüzde ise yapı denizcilik ve gemicilik fonksiyonunu tamamen kaybetmiş ve "Denizcilik ve Gemi Müzesi" olarak turizm amaçlı ziyarete açılmıştır.

Şekil 2.23 Tersane'nin planı [20]

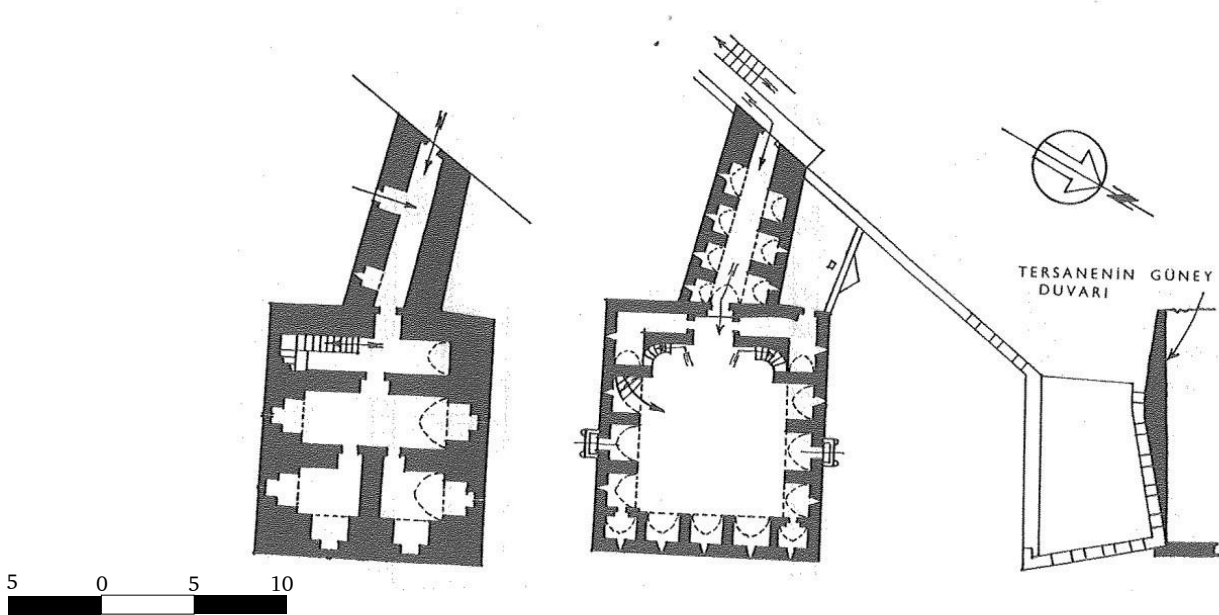

Şekil 2.24 Tersane içindeki kemerler

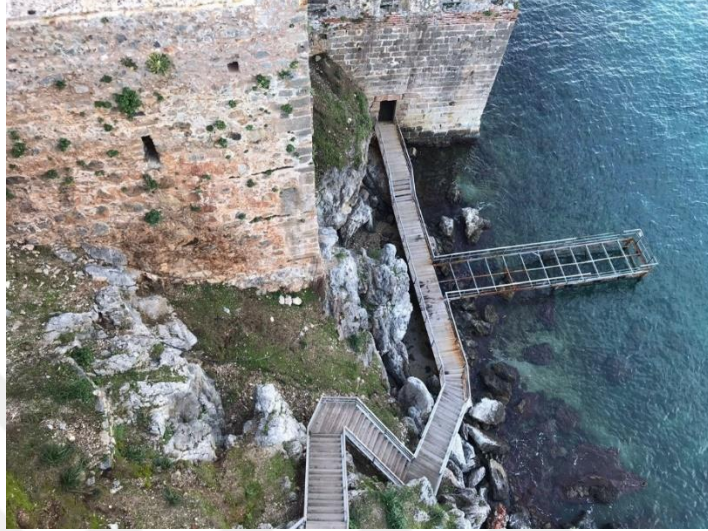
Şekil 2.25 Kızıl kule ve Tersane'nin Kale bölgesindeki yeri

TOPHANE YAPISI (ŞEYTAN KULESİ): Tophane yapısı, Tersane'yi denizden ve güney batıdan emniyet altına almak amacıyla yapılmıştır [19]. 1228 yılında yapılan 2 katlı kule, aynı şekildeki tonozlu bir dehliz vasıtasıyla esas surla bağlanmaktadır. Planı 14x12 m boyutunda muntazam olmayan bir dikdörtgendir. 19 m yüksekliğindeki bu kule, denizden yaklaşık 10 metre yüksek olan bir kaya üzerine inşa edilmiştir.

Şekil 2.26 Tophane yapısı planı [20]

Günümüzde yapı devam eden restorasyon sebebiyle kullanıma kapalıdır. Yapının ziyarete açılması durumunda önceden düzenlenmiş olan ahşap yürüyüş rotası ile Tophane Mahallesi'ne geçiş sağlanabilecektir. Bu giriş şu anda demir parmaklık ile kapalıdır.

Şekil 2.27 Tersane ve Tophane yapısı arasındaki yürüyüş yolu

DEPOLAR: Kızılıkule'den Tersane yapısına doğru uzanan surun üzerinde tasarlanan ahşap yürüyüş rotası takip edildiğinde surun arka kısmında 3 adet tonozlu depo yapısına ulaşılmaktadır. İncelenen kaynaklarda depoların 3 metreden az genişlikte ve 5 adet olduğu bilgisine ulaşılmıştır. 5 adet olan depo yapısından 2 adet depo yapısı ve geçmiş yıllarda depoların önünde bulunan teras günümüze ulaşamamıştır. Depolar, moloz taş ve horasan harcından yapılmıştır.

Şekil 2.28 Depolar

AŞAĞI KALE HAMAMI VE HAMAMLI EV: Aşağı Kale Hamamı 13. yy. Selçuklu yapısı olup Kızılkuş'un güneyinde bulunmaktadır. Hamam geçmişte çarşı halkının kullanımına yönelik hizmet vermiştir. İnşasında moloz taş, tuğla ve kireç harç kullanılmış; fakat Cumhuriyet Dönemi'nde çimento harcı kullanılarak onarılmıştır [5]. Hamamda ortada kubbe örtülü mekânda dört kurna ve "Göbektaş" vardır. Doğu tarafında iki oda ve güneyinde dışarıda külhan bölümü yer alır [24]. Günümüzde hamamın restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

Hamamın yanında bir ev bulunmaktadır. Evin sahipleri 1960 yılına kadar hamamı işletmiştir. Evin restorasyon çalışmalarında ön cephede hamamın soğukluk birimine ait izlere rastlanmış ve yine bu cephede gemi malzemeleri üretmek amacıyla kullanıldığı düşünülen işlikler ortaya çıkarılmıştır. Günümüzde ev, Alanya Belediyesi bünyesinde kullanılmaktadır.

Şekil 2.29 Aşağı Kale Hamamı ve Hamamlı Ev

SARNIÇ VE GİRENE ÇEŞMESİ: Kare planlı 13. yy. Selçuklu dönemi sarnıç yapısı; moloz taş ve harçla örülmüş tonozlu, birbirine bitişik iki mekândan oluşmaktadır [25]. Günümüzde yapı, sergi mekânı olarak kullanılmaktadır.

Tophane Mahallesi 288 Ada 2 Parsel 'de yer alan Girene Çeşmesi'ne ait envanter fişinde; 13.yy Selçuklu yapısı olduğu, yöresel taştan yapıldığı ve bir adet kurnasının bulunduğu belirtilmiştir [24]. Arkasında suyu biriktirmek için tuğladan yapılmış bir haznesi vardır. Su, pişmiş toprak künkler vasıtasıyla kaynaktan hem bu çeşmeye hem de tarihi hamamın sarnıcına gelmektedir [25]. Çeşmede yapılan restorasyon çalışması sonucu çeşmeye inen merdiven ve ışıklar ortaya çıkarılmıştır. Çeşme, günümüzde hala kullanılabilir durumdadır.

Şekil 2.30 Sarnıç ve Girene Çeşmesi

•İkinci Bölge: Ehmedek'ten başlayarak güney doğuya doğru uzanan ve Arap Evliyası'ndan sonraki sahilin dik burcunda biten duvar kalenin ikinci bölümüdür. Tophane Mahallesi bu bölümde yer almaktadır.

MEYYİT KAPISI (İSKELE KAPISI): İkinci bölüme geçiş oluşturan Meyyit Kapısı, Kızılkule ile Andızlı Cami arasındaki yürüyüş rotası üzerinde bulunmaktadır. Zamanında bu kapıdan kaledeki cenazeler çıkarılmış ve bu sebeple kapı "Meyyit" ismini almıştır. Bu kapıya Evliya Çelebi "İskele Kapısı" demiştir [5]. Eskiden Meyyit Kapısı ile Orta Kapı arasındaki alan mezarlıktır. Sonradan buraya evler yapılmıştır [7].

Şekil 2.31 Meyyit Kapısı

AŞAĞI KAPI (ORTA KAPI): Aşağı Kapı kaleye araçla giriş sağlayan kapılardan biridir. Hendek ile ayrılmış sur duvarı üzerindeki kapının önünde eski tarihlerde bir köprü olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Kapının sağında sarnıç vardır. Bundan sonra asıl kapı meydanına gelinir. Burada tonoz kubbeli bir burç ile ayrılan iç içe iki kapı görülür [7]. Günümüzde bu kapının bulunduğu alanda seyir terası bulunmaktadır.

Şekil 2.32 Aşağı Kapı

ESAT BURCU: Esat Burcu, surların Tophane Mahallesi üzerinde son bulunduğu noktadadır. Oldukça düz ve geniş alan olan bölge eskiden şenlik ve toplanma alanı olarak kullanılmıştır. Ayrıca bu alanda Esat Dede Türbesi ve bir adet uğrun kapısı bulunmaktadır. Türbenin karşısındaki burçta bir sarnıç ve sarnıcın bir çeşmesi

vardır [26]. Günümüzde bu alan Tophane Mahallesi'ne gelen ziyaretçilerin en sık uğradığı bölgedir. Surların üzerindeki seğirdim yolları takip edilerek Esat Burcu'na çıkış sağlanabilmektedir. İncelenen kaynaklarda geçmişte Esat Burcu'nda bir cami olduğu, caminin sonradan yıkıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Şekil 2.33 Kızıl Kule, Tersane, Tophane ve Esat Burcu'nun Kale bölgesindeki yeri

ANDIZLI CAMİ (EMİR BEDRÜDDİN CAMİ): Cami, Aşağı Kapı'dan girildiğinde Andızlı Cami Sokak üzerinde bulunmaktadır. İsmi ön cephesinde yer alan andız ağacından almıştır. Cami 1227 yılında Bedreddin Ömer tarafından yaptırılmıştır. İlk yaptırılan cami yanmış, restore edildikten sonra yapılan cami yıkılmış olup şimdiki hali ise caminin son halidir. Andızlı Cami, 1970 tarihinde yapılan düzenlemelerle bugünkü halini almıştır. İlk yapıldığı halinden günümüze ancak avlusu, giriş kapısı, minarenin belli bir bölümü ve üzerindeki üç tane kitabesi ulaşmıştır. Kitabelerinden birinde 1725 tarihinde onarım gördüğünü gösteren ifade yer almaktadır [5]. Caminin altında Selçuklu Dönemi'nde yapılan bir sarnıç yer almaktadır [5].

Şekil 2.34 Andızlı Cami

ORTA CAMİ (TAHTA MİNARELİ CAMİ): Cami, 1173 yılında yapılmıştır. Caminin minaresinin ahşap olması sebebiyle halk arasında “Tahta Minareli Cami” olarak isimlendirilmiştir. Yapı 1759 yılında yenilenmiştir. Günümüzde restore edilen cami kullanıma açıktır.

Şekil 2.35 Orta Cami

TOPHANE MESCİDİ: Osmanlı Dönemi'ne ait yapı, restore edilmiş olup günümüzde kullanımına devam edilmektedir.

Şekil 2.36 Tophane Mescidi

KALE KAPISI (KOCA KAPI-YUKARI KAPI-ESKİ PAZAR KAPISI): Kale Kapısı kaleye araç ile giriş sağlanabilen ikinci kapıdır. Kapının girişinde önceden şehrin pazarı kurulduğu için “Eskipazar kapısı” olarak da isimlendirilmiştir. Kapı 2.35 m genişliğinde ve 3.75 m yüksekliğindedir. Kapının üzerinde bulunan kitabesinden edinilen bilgiye göre kapı miladi 1230 yılında, surların yapımından beş sene sonra, Selçuklu Dönemi'nde yaşamış olan Karaca isimli devlet adamı tarafından yaptırılmıştır [5]. Kale Caddesi üzerinden ulaşılan kapının çevresinde günümüzde bir seyir terası bulunmaktadır. Buradan Esad Burcu ve Alanya manzarası izlenebilmektedir. Esas kapıdan bir yol ile Er Kapı (Aya Dimitri Kapısı)'ya çıkılmaktadır ki bu, ikinci bölümden dördüncü bölüme geçişi sağlayan kapıdır [19]. Bu kapının kaleye sonradan açıldığı anlaşılmaktadır. Kapının ilerisinde, asıl kale kapısı olarak bilinen “Otakbaşı Kapısı” olarak adlandırılan bir kapı daha

bulunmaktadır. Üzerindeki kitabeye göre miladi 1226 yılında Otakbaşı Yakut tarafından yaptırılmıştır [7].

Şekil 2.37 Kale Kapısı

HAGİOS KONSTANTİONOS KİLİSESİ: Kilise 1839 yılında Alanya’da yaşayan Rumlar tarafından yaptırılmıştır. Kilise tek nefli dikdörtgen plan şemalıdır. Boyutları 16,57m x 7,32m’dir. Yapı eğimden yararlanarak dar bir alanda konumlandığı için kuzeydoğu cephesi toprağa oturmaktadır. Bu yönde bitişik +1,34 kotunda bir su sarnıcı bulunmaktadır. Güneybatı cephesinde ise, kilisenin - 3,26 kotunda bulunan bir kemiklik bölümü bulunmaktadır [6]. Yapıya ait döşeme ve doğramalar günümüze ulaşamamıştır. Kilisenin kemiklik bölümünde yapılan kazı sonucu ortaya çıkarılan insan kemikleri sebebiyle yapı “Kemikli Kilise” olarak da isimlendirilmiştir. Kilise ayrıca çeşitli kaynaklarda “Hagios Konstantinos Kilisesi”, “Constantine Helena Kilisesi” olarak da anılmaktadır [10]. İncelenen kaynaklarda kilisenin arka cephesinde bir okul yapısı olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Okul yapısı günümüzde mevcut değildir. Yakın zamana kadar okulun bahçesi çocuk parkı olarak kullanılmıştır; fakat günümüzde bu alan boş durumdadır. Kilise koruma altında bulunan “Harabe Alan” içinde kalmaktadır. Yapıya ulaşım Tophane Mahallesi içindeki taş-toprak yollar takip edilerek sağlanabilmektedir.

MİKAIL ARCHANGELOS KİLİSESİ: Tescil fişinde 1888 yılında yapıldığı belirtilen kilise, yaklaşık 10 x 19.8 x 6.20 metre boyutlarındadır. Yapının bulunduğu arazide bir “sarnıç” veya “kemiklik” olabileceği tahmin edilen bir yapı daha bulunmaktadır [6]. Kilise; “Harabe Alan” içindedir ve yapıya ulaşım, belirli bir güzergâhı olmadığından güçlükle sağlanabilmektedir.

ŞAPEL B: Şapel, yaklaşık 5x7 m boyutlarında yığma bir yapıdır Yapının kemer formunun üzerinde rastlanan hilal motifi kilisenin daha sonraki bir dönemde mescit veya tekkeye dönüştürülmüş olabileceğini göstermektedir [10]. Şapel “Harabe Alan” içindedir ve belirli bir güzergâh olmadığından yapıya ulaşım güçlük çekilmektedir.

ŞAPEL A: Şapel Kaleiçi bölgesinde; dikdörtgen planlı tek nefli şapelin bir konuta ait bahçe duvarları içinde bulunan bir aile şapeli olduğu bilgisine kaynaklarda rastlanmaktadır [6]. Şapel A, Alanya Kalesi 2006 yılı kazılarında ele alınmış ve kazısı tamamlanmıştır. Şapel bir bahçe duvarı ile çevrilidir. Sıvalı bahçe duvarları üzerinde gemi grafitilerine rastlanmıştır [10]. Kilise “Harabe Alan” içindedir ve yapıya ulaşım toprak yollardan güçlükle sağlanabilmektedir.

Şekil 2.38 Kiliselerin Kale bölgesindeki yeri

SARNIÇ: Kale Kapısı'nın yanındaki yapı, Kale bölgesindeki en büyük sarnıçtır.

Şekil 2.39 Sarnıç

- Üçüncü Bölge: Kalenin üçüncü bölümünü Ehmedek teşkil eder.

EHMEDEK(AHMEDÇİK): Alanya Kalesi'nin kuzeyinde, bir tepe üzerinde yerel halkın Ehmedek olarak isimlendirdiği, "İç Kale" bulunmaktadır. Karadan gelecek saldırıları önlemek için Kızılkule'den bir yıl sonra, 1227 yılında yapılmıştır. Ehmedek, üçer kuleli iki ayrı bölümden oluşmaktadır [4]. Ehmedek Kalesi'nin duvarları diğer kale duvarlarından farklı olarak daha iri taşlarla örülmüş ve duvarları daha yüksektir.

Şekil 2.40 Ehmedek

•Dördüncü Bölge: Bu bölüm; Ehmedek, kalenin batı duvarları ve İç Kale'nin kuzey duvarları ile İç Kale'den Diodotos Duvarı'na çekilen duvarla çerçevelenmiştir. Bu bölümde İç Kale ile Helenistik sur duvarını birbirine bağlayan bir sur duvarı daha bulunmaktadır. Bu duvar Kanuni Sultan Süleyman döneminde yıkılmıştır. Böylece dördüncü ve beşinci bölümlere halk tarafından "Orta Kale" adı verilmiştir.

SÜLEYMANİYE CAMİ (KALE CAMİ): Cami, ilk olarak I. Alaaddin Keykubat zamanında yaptırılmış, yıldırım düşmesi sonucu yıkılınca Kanuni Sultan Süleyman tarafından 1530–1566 yılları arasında yeniden inşa edilmiştir [4]. Günümüzde yapı, cami olarak işlevini sürdürmektedir.

Şekil 2.41 Süleymaniye Cami

BEDESTEN: Süleymaniye Cami'nin güneybatısında yer alan yapı dikdörtgen planlıdır. Moloz taş ve tuğladan inşa edilen yapının ana girişi doğuda bulunur. Günümüzde restore edilmiş olan yapı, ticari faaliyetlere hizmet vermektedir.

Şekil 2.42 Bedesten

ARASTA: Arastalar bedesteninin doğu yönü boyunca devam eden yapı grubudur. Bu yapı grubu yapıldığı dönemde Kale bölgesinin çarşısını oluşturmaktadır. Arasta yapı grubunda günümüzde restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

MECDÜDDİN SARNICI: Hisariçi Mahallesi'nde bulunan Mecdüddin Sarnıcı, 13. yy yapısıdır. Dikdörtgen planlı beşik tonozlu yapı dıştan yükseltilmiş moloz taş duvarlarla sınırlandırılmıştır. İçte horasan haçlı tuğla duvarlı olup yüzeyi sıvalıdır [28]. Sarnıç, İç Kale'deki evlerin su ihtiyacını karşılamak üzere yapılmıştır.

AKŞEBE SULTAN MESCİDİ: Mecdüddin Sarnıcı ile karşılıklı bulunan 1230 yılında inşa edilen yapı günümüzde kullanıma açık değildir. Yapının dış kısmı taş malzemedir. İç kısmında ise tuğladan yapılmış iki oda bulunmaktadır. Odanın birisi mescit, diğeri de Akşebe ve sahibi bilinmeyen birkaç mezarının bulunduğu bölümdür. Gövdenin üst kısmından itibaren yıkık minaresi, kırmızı tuğladan örülmüştür [29].

Şekil 2.43 Akşebe Sultan Mescidi

•Beşinci Bölge: Bu bölüm, İç Kale'den Diodotos Duvarı'na çekilen duvarın doğu güneyine rastlayan geniş alandır.

DİODOTOS DUVARI: M.Ö. 2. yy'da Diototos Tryphon tarafından yaptırılan, Arap Evliyası'ndan Ehmedek'e kadar uzanan sur duvarıdır. Selçuklu Dönemi'nde bu surların kalıntıları temel olarak kullanılmıştır. Selçuklu Dönemi'nde kale inşasında kare burçlar yapılmışken, Helenistik sur duvarı yuvarlak kulelidir.

FENER: 18.yy'ın ilk yarısında Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından yaptırılan yapı bugünkü şekline Cumhuriyet Dönemi'nde kavuşmuştur [27]. 6 m yükseklikteki fener, günümüzde kullanılmaya devam etmektedir.

GEMİLİ MESCİT: Yapı; Arap Evliyası'ndan sonra İç Kale'ye doğru giden yol üzerinde doğu cephede bulunmaktadır. Yapının iç mekân duvarlarında füzen ve kazıma tekniği ile yapılmış, yaklaşık 170 adet gemi grafitisi bulunmaktadır. Günümüzde yapı kullanılmamaktadır.

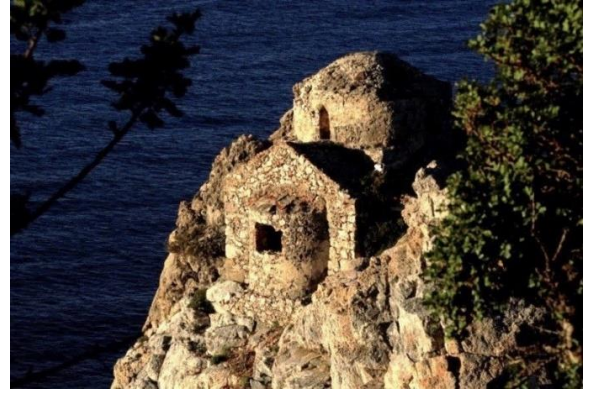

Şekil 2.44 Gemili Mescit

Şekil 2.45 Kale bölgesi tarihi yapıları

CİLVARDA BURNU: Alanya yarımadasının denize doğru yaklaşık 400 m uzanan dar kayalık alanı “Cilvarda Burnu” olarak isimlendirilmiştir. Cilvarda Burnu’nun topografik yapısının oldukça keskin hatlara sahip olması, kıyı ile bağlantısının ancak dar bir şerit üzerinden mümkün olması yarımadaya doğal bir kale gibi stratejik önem kazandırmıştır. Böylece savunma kolaylığından dolayı eski Alanya, bu yarımada da gelişmiştir [30]. Burada Bizans Dönemi’ne ait kilise ve halk arasında “Darphane” olarak bilinen manastır yapısı bulunmaktadır. Kesme taştan yapılmış bu yapılar, günümüze kadar herhangi bir onarım görmemiştir. Orta Hisar’dan buraya açılan gizli bir uğrun kapısı vardır [31]. Günümüzde Cilvarda Burnu’na ulaşım, topografyanın zorlu koşulları sebebiyle oldukça güçtür.

Şekil 2.46 Cilvarda Burnu'nun denizden görünüşü **Şekil 2.47** Manastır [10]

ARAP EVLİYASI (AYA YORGİ KİLİSESİ): Yapı ilk olarak Helenistik Dönem'de inşa edilmiş daha sonra Bizans Dönemi'nde ise bu kulenin içine inşa edilmiştir. Selçuklular zamanında onarım görmüştür. Yapı; Helenistik Dönem, Bizans Dönemi ve Selçuklu Dönemi'ne ait izleri de taşıması bakımından önem taşımaktadır. Müslümanlar zamanında bu yapı mezarlık olarak kullanılmış ve içinde bulunan bir mezar sebebiyle Arap Evliyası ismini almıştır. Yapının girişi günümüzde demir parmaklık ile kapalıdır.

Şekil 2.48 Arap Evliyası

SELÇUKLU HAMAMI: Hamam, İç Kale ile beraber Alaaddin Keykubat tarafından kale muhafızları için yaptırılmıştır. İlk kez İbrahim Hakkı Konyalı tarafından bahsedilen Selçuklu Hamamı tamamen kırmızı tuğla ve harçla yapılmıştır.

Hamamda kullanılan tuğlalar, Kızılıkule'nin, Tophane'nin, Akşebe Mescidi'nin ve Bedesten'in inşasında kullanılan tuğlalardır. Günümüze kadar hamam yapısı herhangi bir onarım görmemiştir.

•Altıncı Bölge: İç Kale'dir.

İÇ KALE (SARNIÇLI KALE): İç Kale, kalenin en yüksek noktasındadır ve içinde pek çok sarnıç ve İç Kale Kilisesi (Bizans Kilisesi) bulunmaktadır. Bu kilisenin Selçuklulardan daha önceki döneme ait olduğu düşünülmektedir. Selçuklular Dönemi'ndeki Kale bölgesini haritalandıran Rudolf Meyer Riefstahl'e göre Bizans Dönemi'ndeki kilise, son halinden daha büyüktür.

Ayrıca İç Kale'nin güneydoğusunda Alaaddin Keykubat tarafından 1221-1223 yılları arasında yaptırılmış ve arkeolojik kazılara göre yaklaşık 40 yıl sonra yıkılıp günümüze ulaşamamış Selçuklu Sarayı bulunmaktadır.

Şekil 2.49 İç Kale [32]

ADAM ATACAĞI: İç Kale'de bulunan, şu anda turistlerin sıkça ziyaret ettiği alanda, rivayetlere göre eski zamanlarda elindeki taşları denize ulaştıramayan esirlerin denize atıldığı noktadır. Surlara bitişik bu alan, günümüzde Kale bölgesinde en çok ziyaret edilen yerlerden biridir.

Kale bölgesinde bulunan anıtsal yapılarla birlikte, tarihin ilk çağlarında savunma kolaylığı ve ganimetleri saklamak amacıyla kullanılan, günümüzde ise yarımada turistik değer katan doğal mağaralar da bulunmaktadır.

Kale Bölgesi Mağaraları;

Damlataş Mağarası: Mağara, 1948 yılında liman inşaatında kullanılacak taş için ocak açılması sırasında bulunmuştur. Mağara, tarihi Alanya Kalesi'nin batı kısmındadır [33].

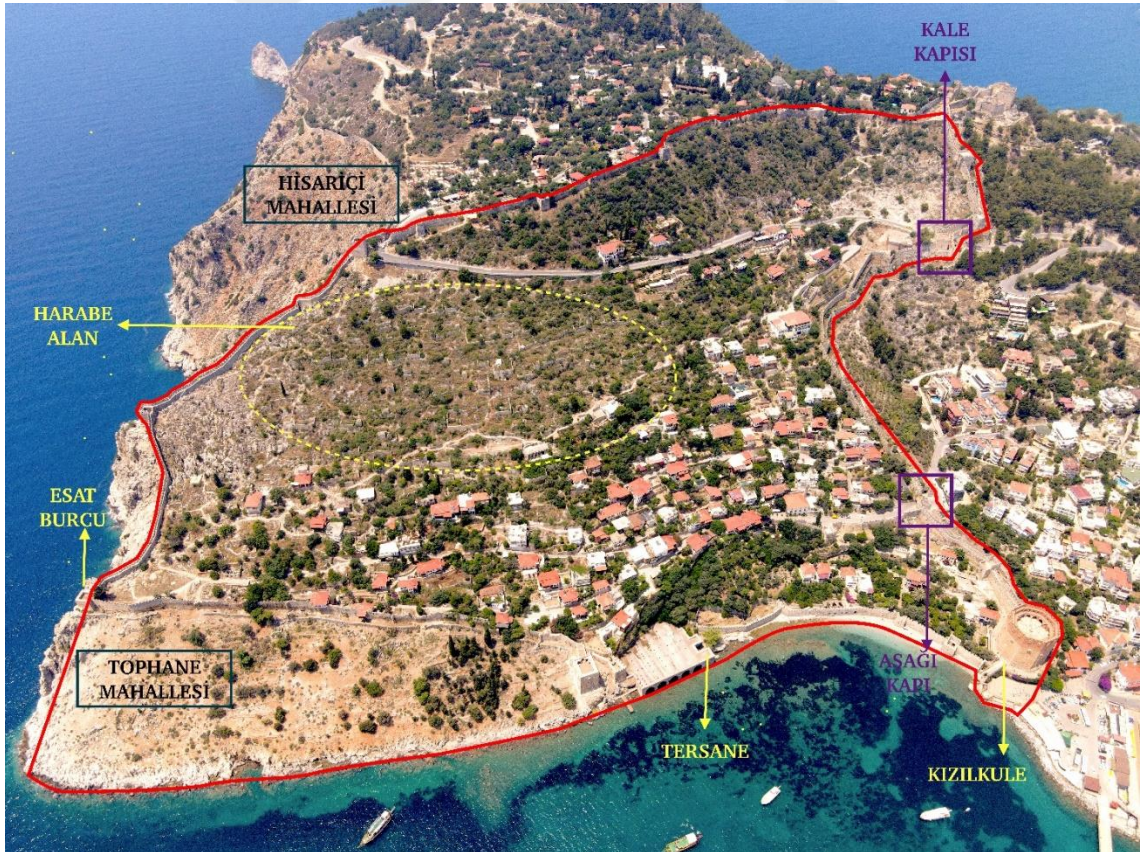
Korsanlar Mağarası (Kızlaryarığı): Mağarada korsanlar tarafından çalınan eşyaların saklandığı, kaçırılan kızların tutulduğu rivayet edilmektedir. Mağara ve Kale arasında eski zamanlarda bir yol olduğu da rivayetler arasındadır. Mağara yüksekliği yaklaşık 78 metredir.

Aşıklar Mağarası: Mağara yarımadaının güneybatı yönünde yer almaktadır. Mağaranın derinliklerine gidildiğinde bir başka kapıyla yarımadaının öbür tarafına geçilebilmektedir [34].

Fosforlu Mağara: Mağara, doğal yapısı sonucu girildiğinde ortaya çıkan fosforlu görüntü nedeniyle bu ismi almıştır.

3 TOPHANE MAHALLESİ

Alanya Kale bölgesi, Tophane Mahallesi ve Hisariçi Mahallesi olmak üzere 2 mahalleden oluşmaktadır. Hisariçi Mahallesi'nde geleneksel Alanya Evleri örnekleri görülse de günümüzde genellikle betonarme yapıların hâkim olduğu yerleşim yeridir. Tophane Mahallesi ise iki veya üç katlı geleneksel Alanya Evleri'ni yoğun olarak bulunduran, Kale bölgesinde geleneksel kent dokusunun hâkim olduğu bir mahalledir. Tophane Mahallesi'nin adının Tophane Burcu ile ilişkilendirilerek Osmanlı Dönemi'nde verilmiş olduğu düşünülmektedir. Mahallede, Selçuklu ve Osmanlı Dönemi boyunca Türk ve Rumlar birlikte yaşamışlardır.

Şekil 3.1 Tophane Mahallesi sınırları

Selçuklular bölgeyi fethettikten sonra, Kale surlarının içi yerleşim özelliği kazanmış ve asıl Alanya'yı oluşturmuştur. Kanuni döneminde bölge; Kale Mahallesi, yerleşimin en yoğun olduğu Tophane Mahallesi ve kentin çarsısı konumundaki Taşpazarı Mahallesi olmak üzere üç mahalleden oluşmaktadır. Osmanlı Dönemi'nde de Tophane Mahallesi en kalabalık mahalledir. Kayıtlarda alan içinde, Müslümanlara ait 179, Hristiyanlara ait 40, toplam 219 hane ve 1141 nüfus bulunduğu belirtilmiştir [4]. 1865 yılında Alanya'ya gelen France Beauford'a göre burada 260 ev, Kanuni zamanında ise Kale içi ve Kale dışında 310 adet evle beraber 40 adet de gayrimüslim evi yer almaktadır [12]. 19. yy sonlarında Tophane Mahallesi'nin nüfus artışına karşı yetersiz kalması, bölgedeki geçim kaynağının tarıma dayalı gelişmesi ve bölgenin topografik yapısının zorlayıcı koşulları sonucu kent, yarımada dışındaki düz alanlara doğru büyümüştür.

Şekil 3.2 1940 yılları Tophane Mahallesi

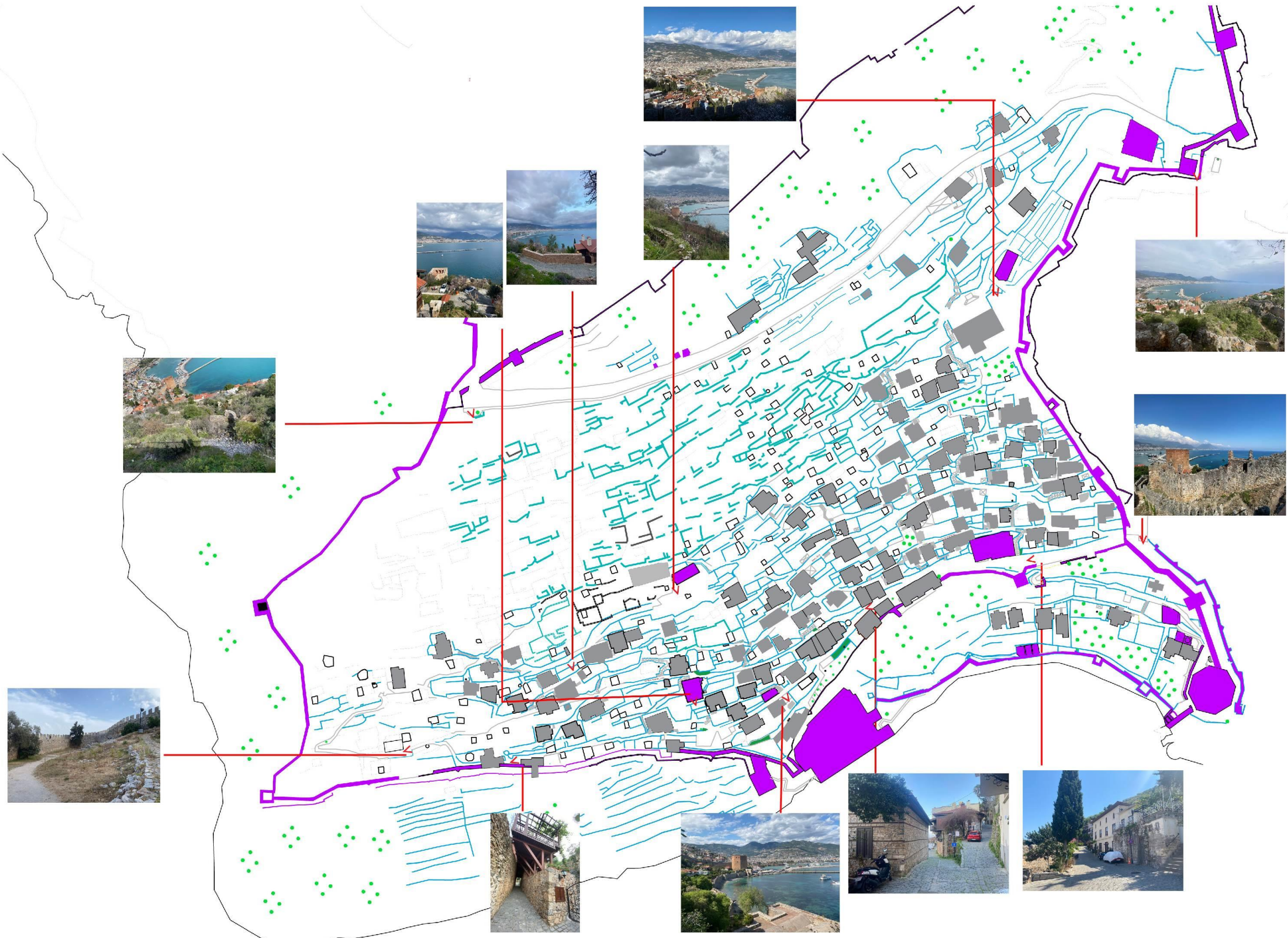

Şekil 3.3 1950 yılları Tophane Mahallesi [5]

Bu tarihlerde mahallede terk edilen evlerin sayısının kaynaklarda fazla olduğu bilgisine ulaşılsa da zaman içinde bu durumun tersine bir ivme kazandığı gözlenmektedir. Günümüzde Tophane Mahallesi'nin tekrar yerleşim yeri olarak tercih edildiğı gözlemlenmektedir. Mahalle; yerleşim yeri olma fonksiyonuna hizmet etmekle beraber bölgede yer alan anıtsal yapılar ve özgün yerleşim dokusu sayesinde Alanya'nın turizm potansiyelinde de dikkate değer yer haline gelmiştir. Tophane Mahallesi'nde yer alan evlerin restorasyon müdahaleleri son yıllarda hız kazanmıştır. Osmanlı Dönemi'nden günümüze kadar varlığını koruyabilmiş geleneksel Alanya Evleri'nin büyük bir çoğunluğu, sahipleri tarafından gerekli izinler alınarak restorasyon müdahalesi geçirmiş ve günümüzde kullanılmaya devam etmektedir. Mahallede yaşayan sayısı kış aylarında artarken, yaz aylarında iklim koşulları sebebiyle yayla bölgelerinde yaşamak cazip gelmektedir. Bu nedenle yazın Tophane Mahallesi'nde yaşayan sayısında düşüş gözlenmekte, mahalleyi turizm amaçlı ziyaret eden kişi sayısında ise artış gözlenmektedir.

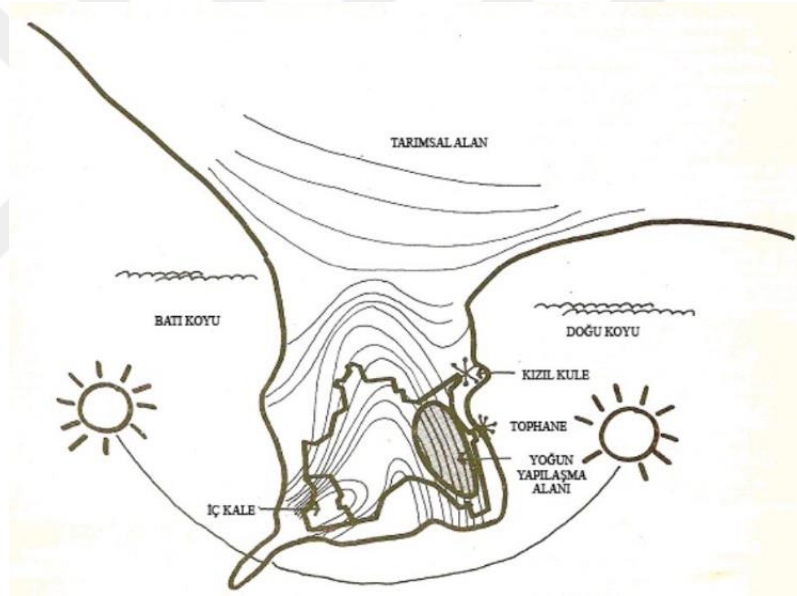

Şekil 3.4 Tophane Mahallesi

Harita 3.1 Tophane Mahallesi'nde belirlenen gözlem noktalarına ait görüntüler

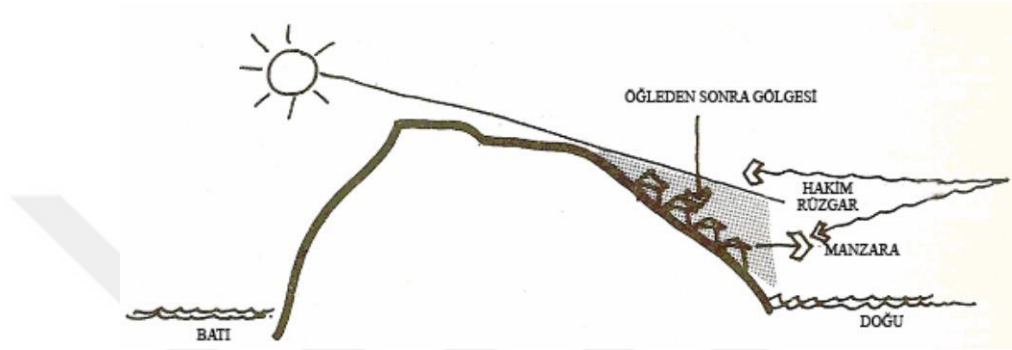
Tophane Mahallesi, Kale bölgesi içerisindeki diğer alanlarla kıyaslandığında daha uygun topografik verileri içerdiği için yapılaşma oranları bu bölgede yoğunlaşmıştır. Bu sebeple geçmişte evlerin oluşturduğu kent dokusunun büyük bir bölümü bu bölgededir. Tophane Mahallesi'nde eğimin %41-50'lere ulaşması nedeniyle bölgedeki yollar çoğunlukla dik rampa ve merdivenlerden oluşmaktadır. Mahallenin kıyıya yakın alanlarında araçla da ulaşımı olan daha az eğimli yollar bulunmaktadır. Kıyı bölgesine yakın yerlerde eğimin az olması nedeniyle evler bu kısımlarda yoğunlaşmaktadır. Tophane Mahallesi Evleri; topografyayla uyumlu bir şekilde birbirinin önünü kapatmadan, manzara yönünde araziye yerleşmektedir. Mahallede oturan kişilerden alınan bilgiye göre evler, geçmiş yıllarda bir evin düz çatısı diğer evin zemini oluşturacak şekilde birbiri üstüne binmiş bir yerleşime sahiptir.

Şekil 3.5 Kale bölgesi güneşlenme yönü [4]

Tophane Mahallesi, güneşlenme yönünün batıya kayması sonucu öğleden sonraları bölgede gölge alanlar oluşturması sebebiyle yerleşim için 18. ve 19. yy'da tercih edilmiştir. Alanya'da kuzeydoğu yönlü rüzgârların tam hâkimiyeti varken, ilkbahar mevsimiyle birlikte güney yönlü rüzgârların esme frekansları artmaktadır. Örneğin, Alanya'da ikinci hâkim rüzgâr yönünü oluşturan güneyden esen rüzgârların frekansı, Mayıs-Eylül döneminde oldukça yüksektir. Yaz mevsiminde deniz üzerinden gelen bu rüzgârlar, kıyıların serinlemesine neden olmaktadır. Kale bölgesi içindeki Tophane Mahallesi'nin de hâkim rüzgâr

açısından elverişli konumda olduğu görülmektedir. Sıcak bir iklime sahip bölgede, denizden mahalleye ulaşan serinletici hâkim rüzgâr bölgedeki evlere yaz aylarında avantaj sağlamıştır. Çoğunlukla iki katlı olan evlerin birbirinin güneş ve rüzgârını kesmeden yerleşimi sonucu Tophane Mahallesi'nde bulunan tüm evler denizden gelen rüzgârı içeri alabilecek yerleşime sahiptir. Böylece hâkim rüzgâr, yaz aylarında mahalledeki evlerde Alanya'da yükselen nem oranının daha az hissedilmesine yardımcı olmaktadır.

Şekil 3.6 Kale bölgesi hakim rüzgar yönü ve gölge alanlar [4]

Alanya'daki güneşlenme süresi yıllık ortalama 7.6 saattir. Güneşin gün boyu hareketi sonucu doğu bölgede kalan Tophane Mahallesi, Kale bölgesindeki diğer bölgelere göre daha elverişli kısımda bulunmaktadır. Bu durum özellikle yaz aylarında mahallede bulunan evlerde gölge alanlar oluşturarak güneşin yakıcı etkisini azaltmaktadır.

Tophane Mahallesi'nde bulunan geleneksel Alanya Evleri, 19.yy. ve 20.yy'a aittir. Kale bölgesinde yapılan ilk tespit çalışmalarından olan 1974 yılındaki Orta Doğu Teknik Üniversitesi Restorasyon Bölümü'nün yaptığı çalışmaya göre Tophane Mahallesi'nde 50 adet yapı kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Daha sonra 1999 yılında yapılan AKKAİP'da Kale bölgesindeki tüm yapılar plana işlenmiştir. Bu plana göre Kale bölgesinde yer alan yapıların tescil durumları da belirlenmiştir. AKKAİP'e göre yapıların tescil durumları aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır.

- Kültür Varlığı Niteliğinde Sivil Mimarlık Örnekleri (KV): Bu yapılar bugüne kadar çeşitli kurul kararları ile tescillenmiş yapılardır.
- Geleneksel Yapı Niteliğinde Plan Kararıyla Korunacak Sivil Mimarlık Örnekleri (GY): Geleneksel teknik, malzeme ve biçimlenme ile yapılmış, mimari elemanlar

açısından kültür varlıkları kadar zengin olmayan, kitle olarak çevreye uyumlu yapılardır. Bu yapılar diğer yapılar kadar değer içermeyen, ancak çevrelerine katkıları dolayısıyla plan kararıyla korunacak yapı stokunu oluşturmaktadırlar.

- Kültür Varlığı Niteliğinde Harabe Yapılar (KV-H2): Bu yapılar, hazırlanacak restorasyon projesi sonucu KV kapsamına alınabilmektedir.

- Harabe Yapılar(H1): Bu yapılarda hiçbir uygulama yapılamamaktadır.

- Çevreyle Uyumlu Yapılar (ÇU): Kitle, parsel oturum, gabari ve dış mimari biçimlenme vb. öğeleriyle, çevredeki geleneksel ve kültür varlığı niteliğindeki yapılarla uyumlu, bu nedenlerle de yaşamını sürdürecektir yapılarıdır.

- Düzenleme Gelecek Yeni Yapılar (DG): Bu yapılar, cephelerinde ve üst örtülerinde gerekli düzenlemeler yapıldığı takdirde çevre ile uyumlu hale gelebilecek yapılardır.

- Bir Katı Kaldırılacak ve Düzenleme Gelecek Yapılar (DG+K): Bu yapıların ikinci katları yıkılacak ve DG yapıların koşullarına uyacaklardır.

- Çevreye Aykırı ve Kaldırılacak Yeni Yapılar, Yapı Ekleri ve Diğer Niteliksiz Elemanlar (KY): Diğer tescilli yapılarla uyumsuz olan bu yapı grubu yıkılacaktır [19].

Şekil 3.7 Tophane Mahallesi Evleri'nin denizden görünüşü

1999 yılında yapılan AKKAİP'dan sonra zaman içinde Tophane Mahallesi'ndeki yapıların çoğunun durumunun değişikliğe uğradığı tespit edilmiştir. Bu yapıların mevcut durumu, çalışma kapsamında tarafımda yerinde yeniden incelenmiştir. Arazi çalışması sonucu, AKKAİP ve mevcut durum arasındaki değişimler tespit edilmeye çalışılmıştır. Örneğin; Tophane Mahallesi'ndeki KV olarak tescilli evlerin bir kısmında yıllar içinde restorasyon çalışması yapılmış, bir kısmı ise zaman içinde bakımsızlıktan harabe durumuna gelmiştir. Bazı KV evleri günümüze kadar ulaşamamış, arazide yapının izi dahi bulunmamaktadır. Bazı evlere yıllar içinde eklemeler yapılmış ve bahçe düzenlerinde değişiklikler olmuştur. Mahalleye planda yer almayan yeni evlerin eklendiği tespit edilmiştir. Yıllar içindeki bu değişim ve Tophane Mahallesi'nin güncel durumu, yerinde yapılan analizler ile çalışmanın bu bölümünde belgelenmeye çalışılmıştır.

3.1 Tophane Mahallesi Analizleri

Belirli zaman aralıklarında bölgede yapılacak belgeleme çalışmalarının, tarihi ve kültürel değer taşıyan özellikli bölgelerde zaman içinde oluşabilecek veri kayıplarını en aza indirmek için gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple Tophane Mahallesi'nde yapılan belgeleme çalışmaları yıllar içindeki bölgedeki değişimi ortaya koyacağından önem taşımaktadır. Ayrıca bu bölümde; topografya, iklim koşulları, kullanıcı gereklilikleri gibi pek çok veri dikkate alınarak oluşturulmuş mahallenin yerleşim karakteristiğini oluşturan etkenlerin ortaya konmaya çalışılması amaçlanmıştır. Böylece geçmişten günümüze kadar Tophane Mahallesi'nin yerleşim yeri olarak tercih edilmesinin altında yer alan, kendine özgü dokusunu oluşturan katmanlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Analizler için Alanya Belediye'sinden alınan harita ve AKKAİP'ndan yararlanılmıştır. Yerinde yapılan incelemede harita ve AKKAİP'da bulunan verilerde değişiklikler olduğu tespit edilerek, harita mahallenin son güncel haline uygun şekilde tarafımda güncellenmiştir.

Bu bağlamda; Tophane Mahallesi yerleşim dokusuna ait izlerin belirlenmesi amaçlanarak mahalleye ait yol analizi, dolu-boş analizi, tescilli yapılar analizi, KV yapıların mevcut durum analizi, KV yapıların kat adedi analizi, KV yapıların

kullanım fonksiyonu analizi, KV yapıların giriş yönü analizi ve topografya analizi oluşturulmuştur.

3.1.1 Tophane Mahallesi Yol Analizi

Tophane Mahallesi'ne ulaşım hem araç hem yaya yolu ile sağlanabilmektedir. Araç ile ulaşım Kale Kapısı ve Aşağı Kapı'dan sağlanmaktadır. Bu kapılardan geçildiğinde topografyanın elverişsiz olması nedeniyle her sokağa araç girememektedir. Bu sebeple mahalle sakinleri tarafından ulaşım için genellikle motosiklet kullanımı tercih edilmektedir. Tophane Mahallesi; Aşağı Kapı'dan Esat Burcu Sokak ve Andızlı Cami Sokak'ın bir kısmına kadar araç ulaşımını mümkün kılacak müdahaleler ve bazı evlerin özel otoparka sahip olmasına olanak tanıyacak müdahalelere maruz kalmıştır. Tophane Mahallesi'nde yollar; gerek topografik yapının olanakları ölçüsünde gerekse de dönemin ulaşım ölçekleri içinde biçimlenmiştir. İnsan ölçeğindeki bu yollar araç geçişi mümkün kılabilen ölçekleri barındırmayan bir anlayışla gelişmiştir. Yüksek kottaki evlere ulaşım, eğimden dolayı ancak yaya yolu ile sağlanabilmektedir.

Otopark Alanları

Şekil 3.8 Tophane Mahallesi otopark alanları

Mahalleye Kale Kapısı'ndan girildiğinde ise, Kale Caddesi üzerindeki yapılara rahatlıkla ulaşılabilir. Bu bölgede yer alan Alaaddin Keykubat Anaokulu civarında bulunan evlere ulaşım da bu yoldan sağlanabilmektedir; fakat bu alandan daha aşağı kottaki evlere ulaşım, eğimden dolayı ancak yaya yolu ile sağlanabilmektedir.

Şekil 3.9 Tophane Mahallesi ana yol

Şekil 3.10 Tophane Mahallesi ara yol

Deniz seviyesinde ise, Kızılıkule'den Tersane 'ye doğru devam eden surlar üzerinde sonradan yapılan ahşap yürüyüş yolları ile ulaşım sağlanmaktadır. Bu yollar Tophane yapısına geldiğimizde devam eden restorasyon sebebiyle kesilmektedir. Restorasyon çalışması tamamlandığında Tophane yapısına ulaşan bu yoldan Andızlı Cami Sokak'a geçiş sağlanabilecektir. Ayrıca mahalleye gelen ziyaretçiler, Esat Burcu'ndan Tophane Mahallesi'nin üst sınırını oluşturan surlara kadar devam eden denize dik sur duvarları üzerindeki seğirdim yollarını takip ederek güvenli bir şekilde Kale Caddesi'ne ulaşabilmektedir.

Şekil 3.11 Sur üstünde yürüyüş yolu

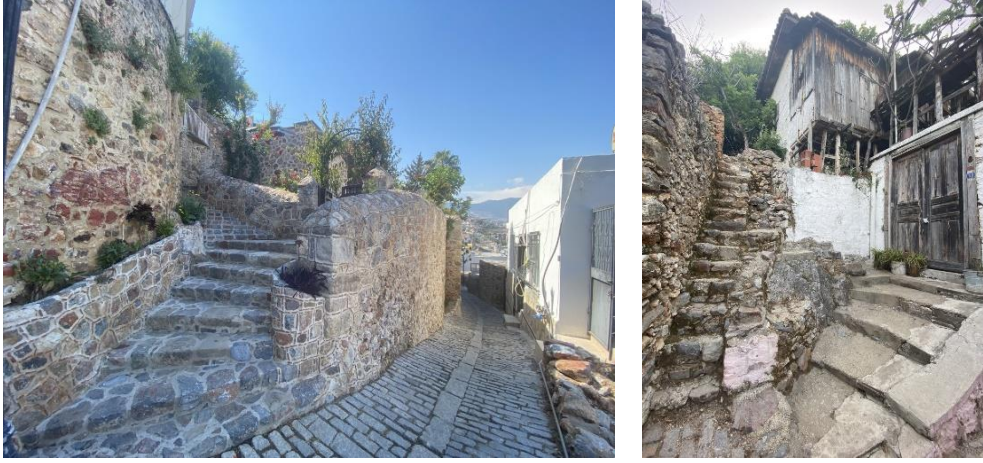
Mahallede topografyanın güçlü eğiminden dolayı araç veya motorla ulaşılabilen sadece yaya yolu kullanılarak ulaşılabilen evler de bulunmaktadır. Gezi için mahalleye gelen kişiler de genellikle yaya yolu ile mahalleyi ziyaret etmektedirler. Mahalleye ait yollar çoğu zaman iki kişinin yürüyebileceği genişliktedir. İki yolun kesişiminde bulunan bazı evlerin duvarları dar sokakları rahatlatmak için kırıklıdır.

Şekil 3.12 Yolların kesişiminde kırık duvarlar

Evlerin kot farkından dolayı bir kat cephesi çoğunlukla sokağa bitişiktir. Tophane Mahallesi'nin topografyası sebebiyle sokaklarında yürürken deniz cephesinde bulunan evlerin ana kat cephesi sokağa bitişik ve sağırdır. Yol cephesinde bulunan evler ise sokaktan iki kat olarak algılanmaktadır. Mahallenin sokaklarında deniz ancak evlerin arasında oluşan boş alanlardan görülebilmektedir. Yollar deniz seviyesine yakın yerlerde eğime paralel ve daha az eğimliken, yukarı doğru çıkıldığında sadece eğim çizgilerine dik bir şekilde merdivenli sokaklara dönüşmektedir.

Ayrıca mahallede yürürken iki sokağı birbirine bağlayan ve kestirme yol oluşturan dar merdivenler karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 3.13 Üst yolları birbirine bağlayan merdivenler

Bazı yolların bitişi evlerle sonlandığından çıkmaz sokaklar oluşmuştur. Bazı evlerin ise ana katının yolu kapatacak şekilde büyümesi sonucu yollardan geçiş bir geçit-tünel karakteri sunmaktadır.

Şekil 3.14 Yolların üstüne doğru genişlemiş evler

Ulaşım sağlayan yol dokusunun malzeme tercihleri, dönemin mimari anlayışı çerçevesinde en yakında bulunan malzeme olanakları ile karşılık bulduğu için, çoğunlukla taş malzemedir. Bazı yollar ise topraktır. Sokaklar doğal yapının bir uzantısı olarak ağaç ve yeşil dokuyu da barındırabilmektedir.

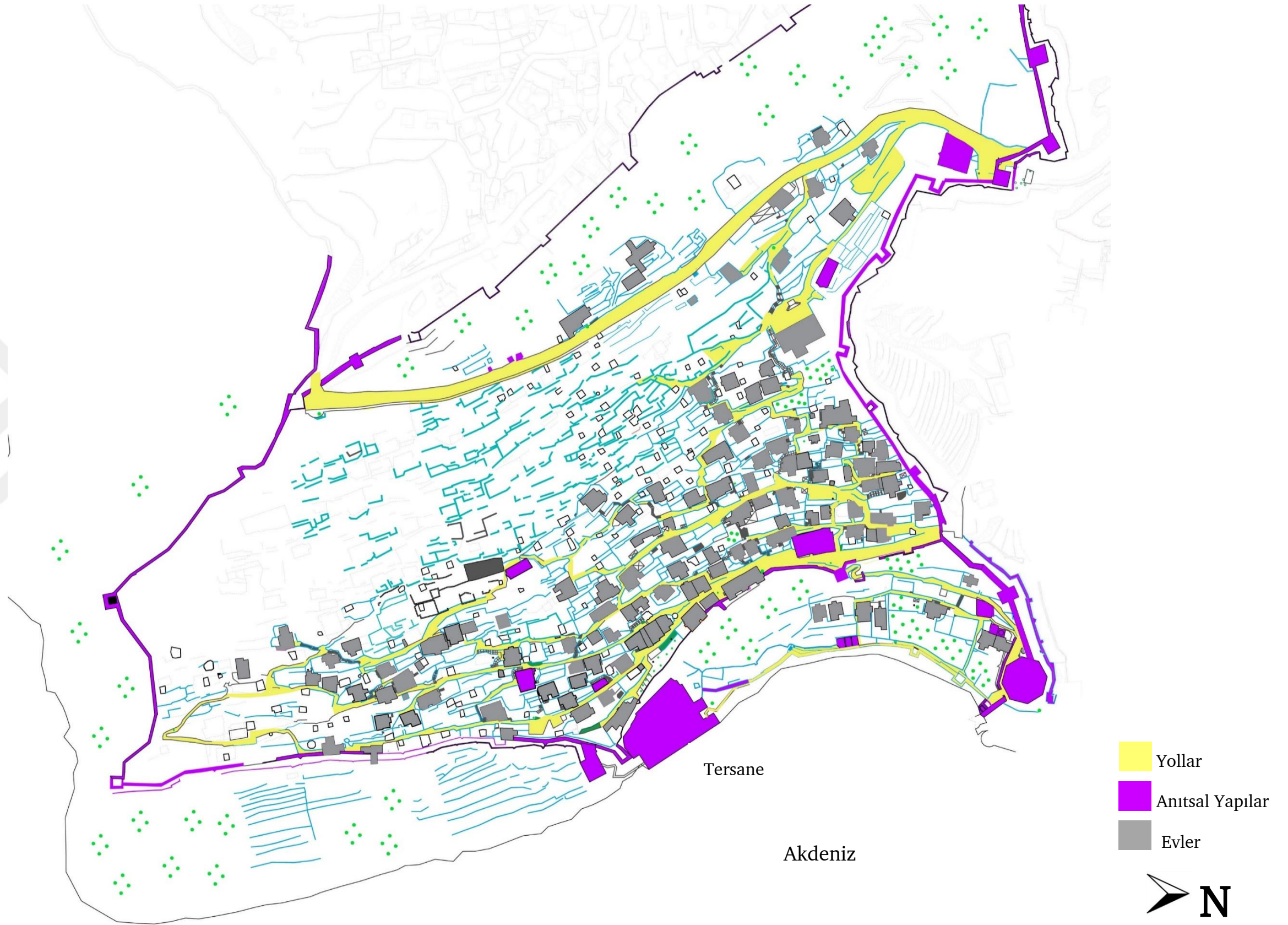
Şekil 3.15 Yollarda peyzaj öğeleri

Tophane Mahallesi turizm potansiyeli bağlamında değerlendirildiğinde; bölgede kullanıcıların alanı deneyimleme konusunda katkı sağlayacak yönlendirme vb. donatı eksiklikleri göze çarpmaktadır. Mahalledeki gezintiler doğal yollardan tamamen tesadüfi şekilde sağlanmaktadır. Mevsimsel koşullara bağlı olarak mahalle dokusunun algılanması değişebilmektedir. Özellikle bahar ve yaz aylarında doğal peyzaj değerlerinin mimari dokunun görsel olarak izlenmesini kesintiye uğrattığı görülebilmektedir.

Şekil 3.16 İki farklı mevsimin mahalle dokusuna etkisi

Ayrıca Kale bölgesinde 2017 yılında düzenlenen teleferik hattı ile alanda farklı yürüyüş rotaları oluşturulmuştur. Bu rotalar takip edildiğinde İç Kale üzerinden yürüyerek Kale Kapısı'na ve Tophane Mahallesi'ne ulaşılması mümkün olmaktadır.

Haria 3.2 Tophane Mahallesi'nde yolların analizi

3.1.2 Tophane Mahallesi Dolu Boş Analizi

Tophane Mahallesi'nde bulunan evler topografik yapının daha düşük olan kıyı kesiminde yoğunlaşmaktadır. Üst kotlara doğru çıkıldığında yapı yoğunluğunun seyrekleştiği görülmektedir. Mahallenin üst çeperinde bulunan Kale Caddesi ve konut dokusu arasındaki bölgede ise Harabe Alan'a ait kalıntılar bulunmaktadır. Bu alanda yerleşim olmadığından mahallenin nispeten boş alanıdır.

Mahallenin kıyıya yakın bölgelerinde konut dokusunun kıyıya paralel devam ettiği, üst kotlara çıkıldıkça eğimden dolayı düzensiz bir yerleşim dokusu oluştuğu görülmektedir. Bu yerleşim biçimlenişinde arazinin topografik özelliklerinin etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Tophane Mahallesi'ndeki dolu-boş alanların dağılımı haritada gösterilmiştir.

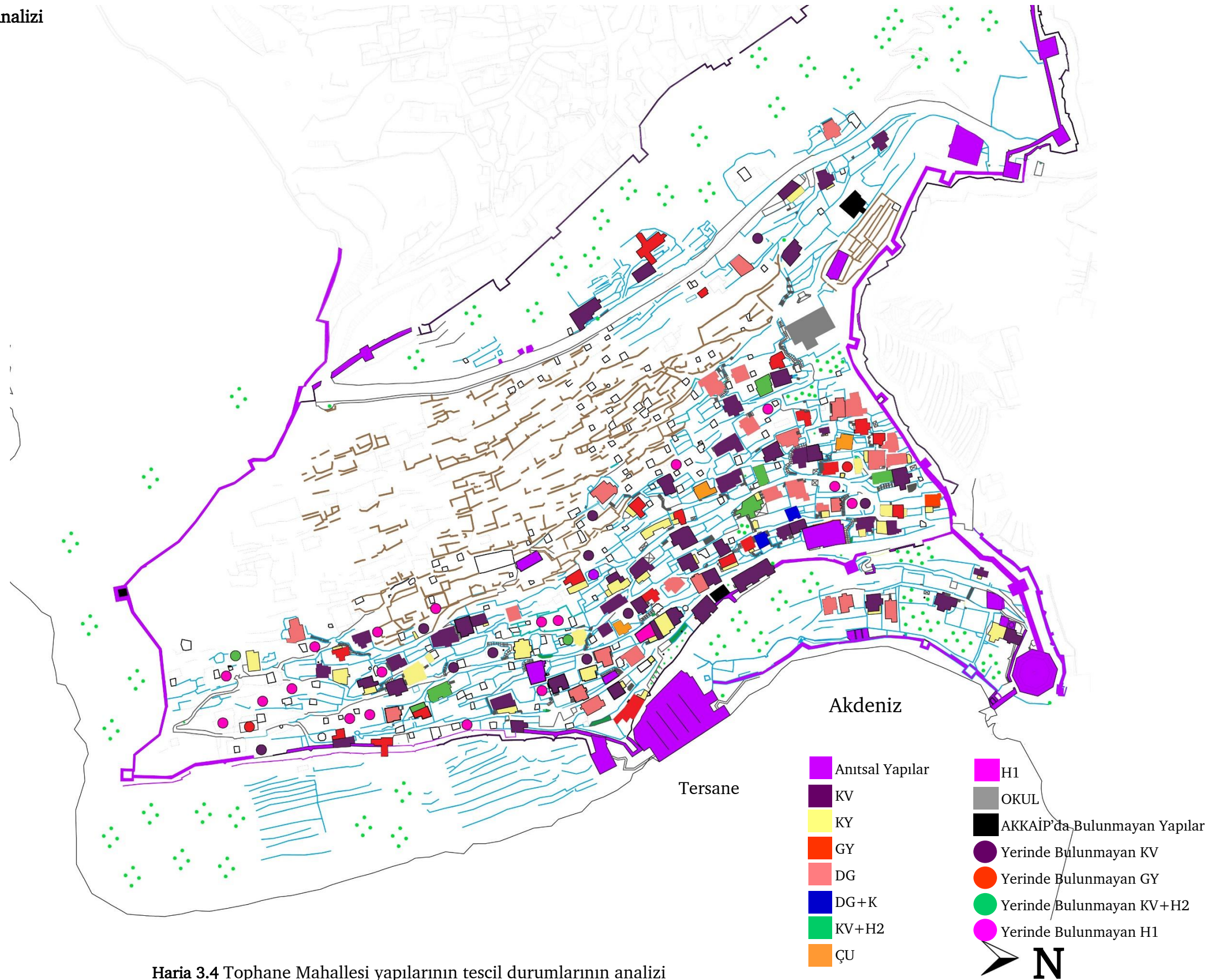

Harita 3.3 Tophane Mahallesi dolu boş analizi

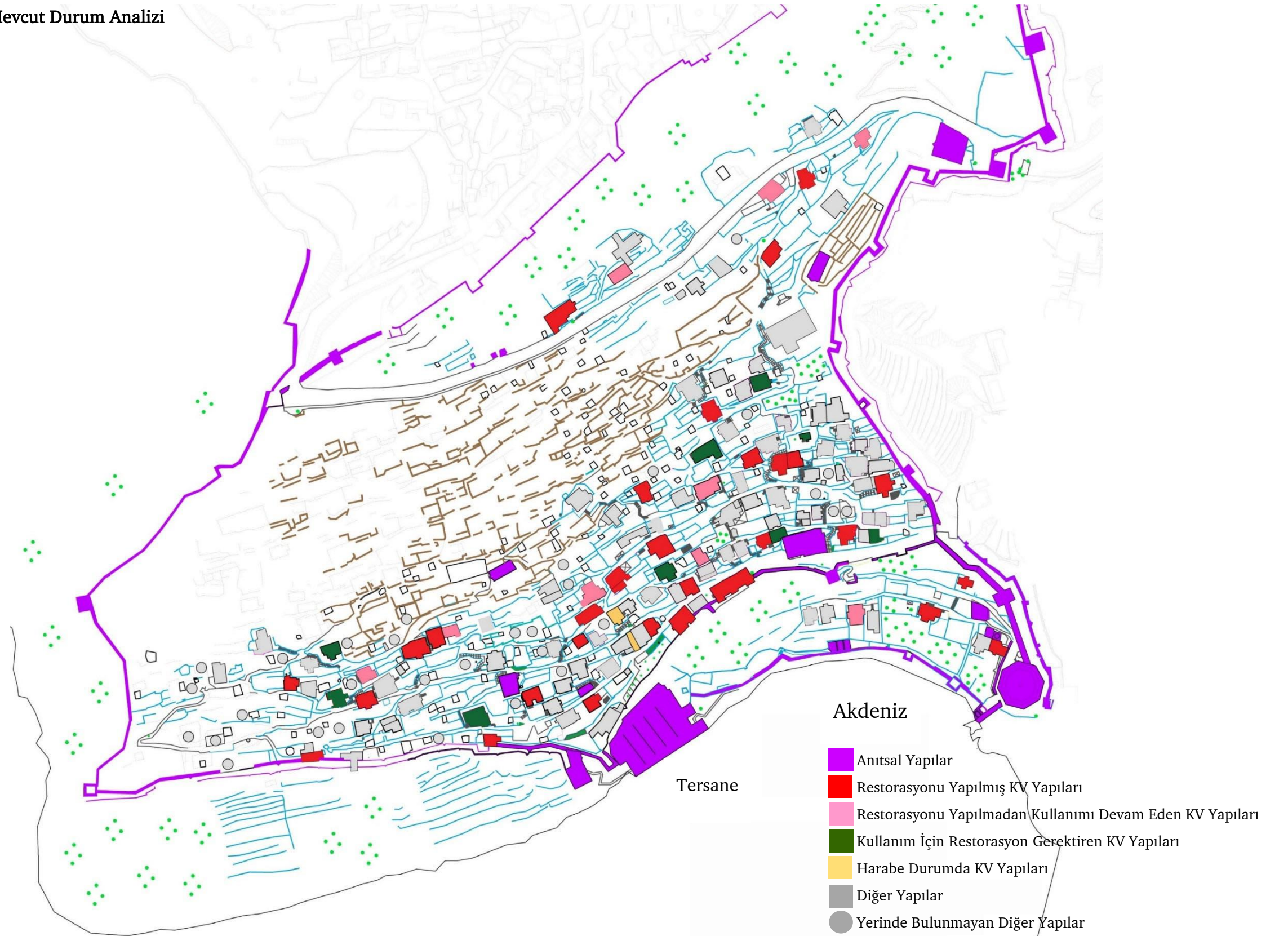
3.1.3 Tophane Mahallesi Tescilli Yapılar Analizi

Tophane Mahallesi'ndeki yapıların 1999 AKKAİP tarafından düzenlenen tescil durumları haritada gösterilmiştir.

3.1.4 Tophane Mahallesi KV Yapılarının Mevcut Durum Analizi

AKKAİP'na göre tescillenen yapılar zaman içinde farklı etkenler nedeniyle değişikliğe uğramıştır. Yerinde yapılan incelemede mahallede bazı yapıların restore edildiği, bazı yapıların zaman içinde harabe duruma geldiği ve mahalleye yeni yapıların eklendiği tespit edilmiştir. Mahalleye ait KV yapıların güncel durumu haritada gösterilmiştir.

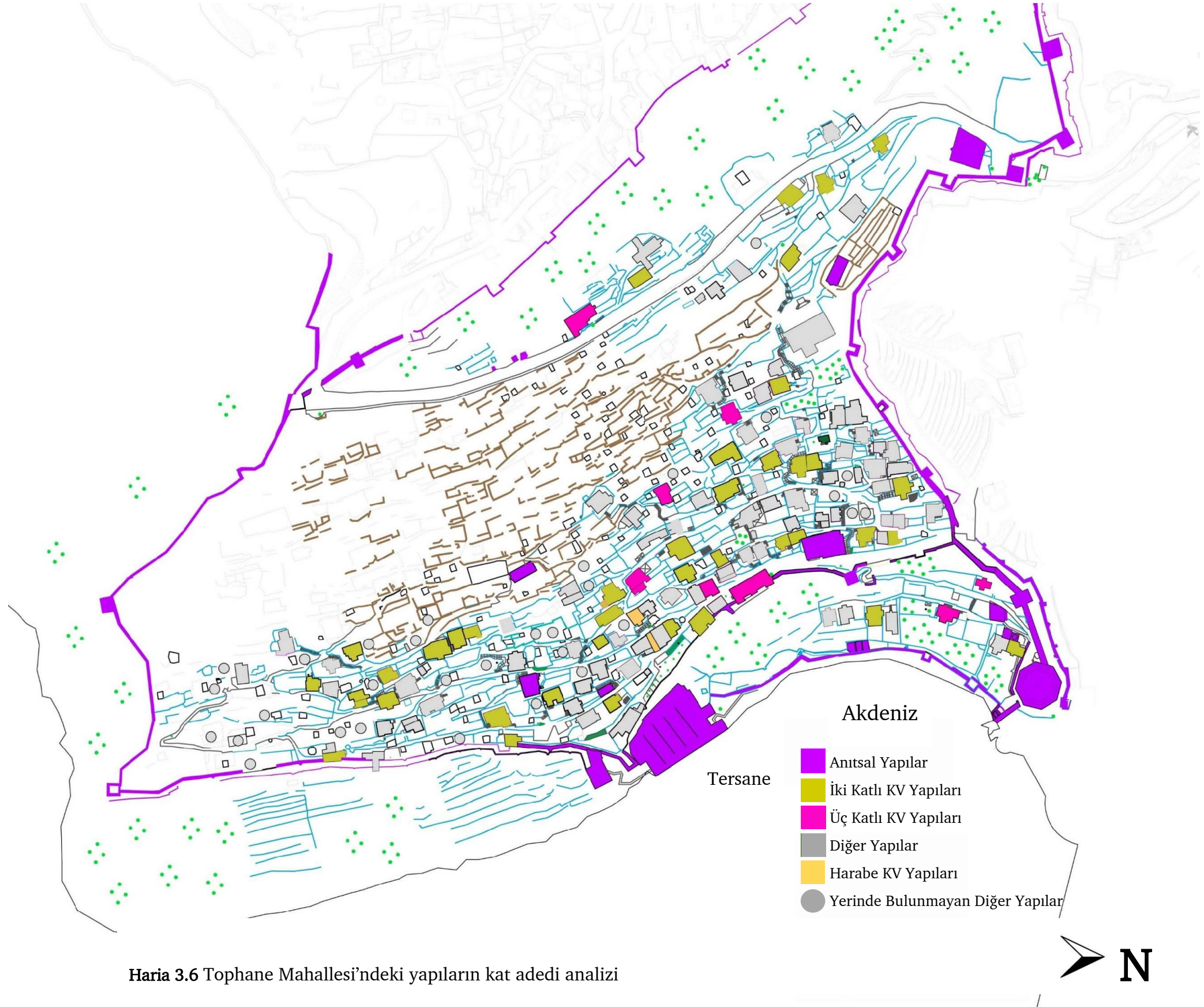

Harita 3.5 Tophane Mahallesi KV yapılarının mevcut durum analizi

3.1.5 Tophane Mahallesi KV Yapılarının Kat Adedi Analizi

Tophane Mahallesi'nde yapıların büyük çoğunluğu iki katlıdır. Ayrıca mahallede bir veya üç katlı yapılar da bulunmaktadır.

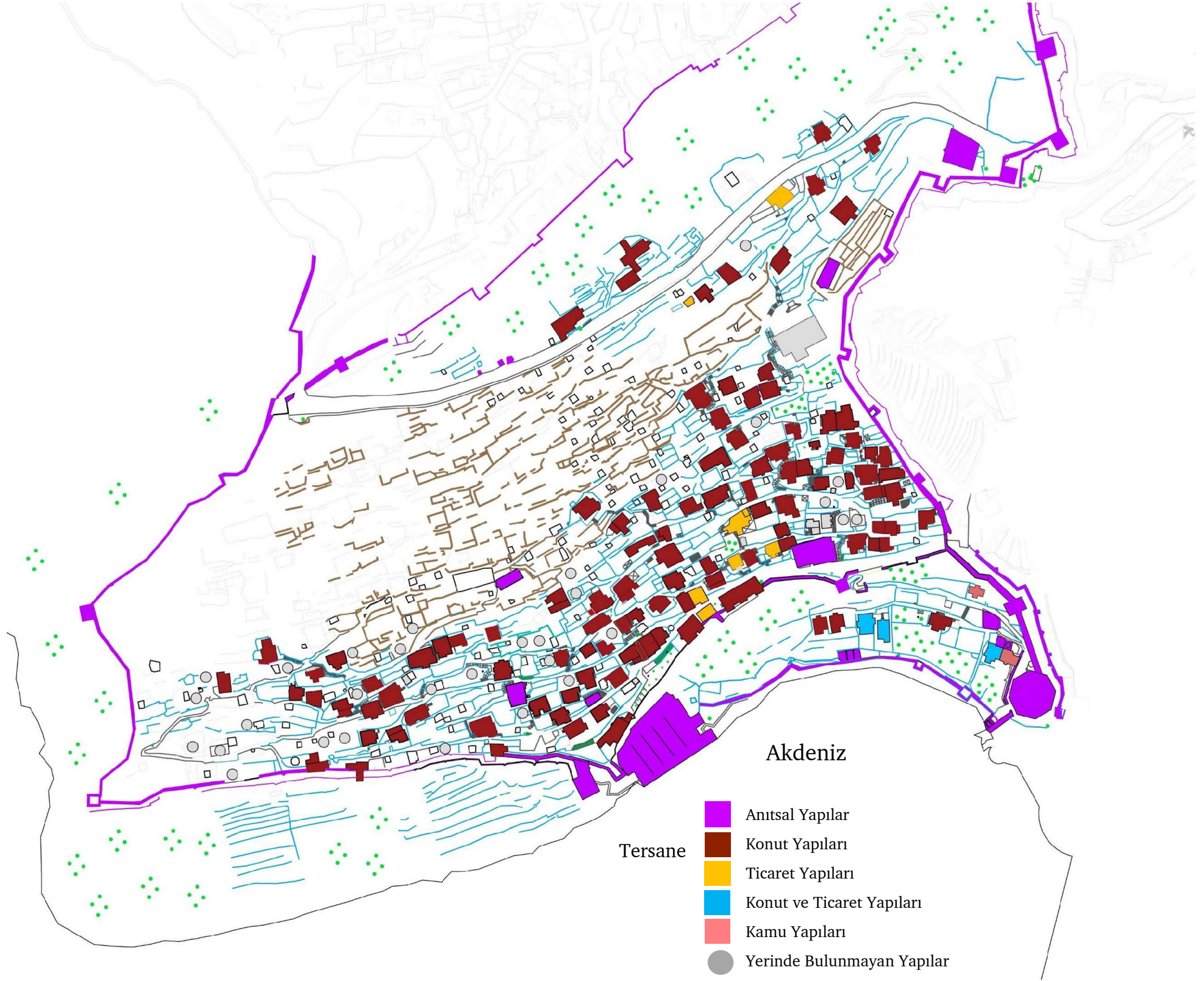
Tophane Mahallesi'ndeki yapıların kat adetleri haritada gösterilmiştir.

Harita 3.6 Tophane Mahallesi'ndeki yapıların kat adedi analizi

3.1.6 Tophane Mahallesi Yapılarının Kullanım Fonksiyonu Analizi

Tophane Mahallesi'nin yer aldığı alan geçmişte askeri fonksiyona sahipken 19. yy. ve 20. yy.'dan sonra alanda iskan fonksiyonu hâkim olmuştur. Günümüzde mahallenin konut fonksiyonu devam etmekle beraber tarihi dokusu sebebiyle bölgeye turizm fonksiyonu da eklenmiştir. Ayrıca alanda bazı KV yapılara yeni bir işlev kazandırılarak veya sonradan inşa edilerek oluşturulan ticari yapılar da bulunmaktadır. Ticari faaliyet olarak mahallede kafeler ve iki adet otel yapısı bulunmaktadır. Yapılan analiz sonucu alanda ticari fonksiyonun, mahallenin alt ve üst çeperlerinde toplandığı anlaşılmaktadır. Bu yapılar Kale Caddesi üzerinde ve Kızılküle ile Tersane arasındaki sur çevresinde bulunan konutların zemin katlarında yoğunlaşmaktadır. Mahallenin orta kısmında ise konut fonksiyonu halen yoğun bir şekilde devam etmektedir. Ayrıca mahallede iki adet cami, 1 adet mescit ve 1969 yılında yapılmış bir adet okul yapısı bulunmaktadır. Mahalledeki kiliseler müdahale görmediğinden kullanıma açık değildir. Mahalledeki yapıların kullanım fonksiyonları haritada belirtilmiştir.

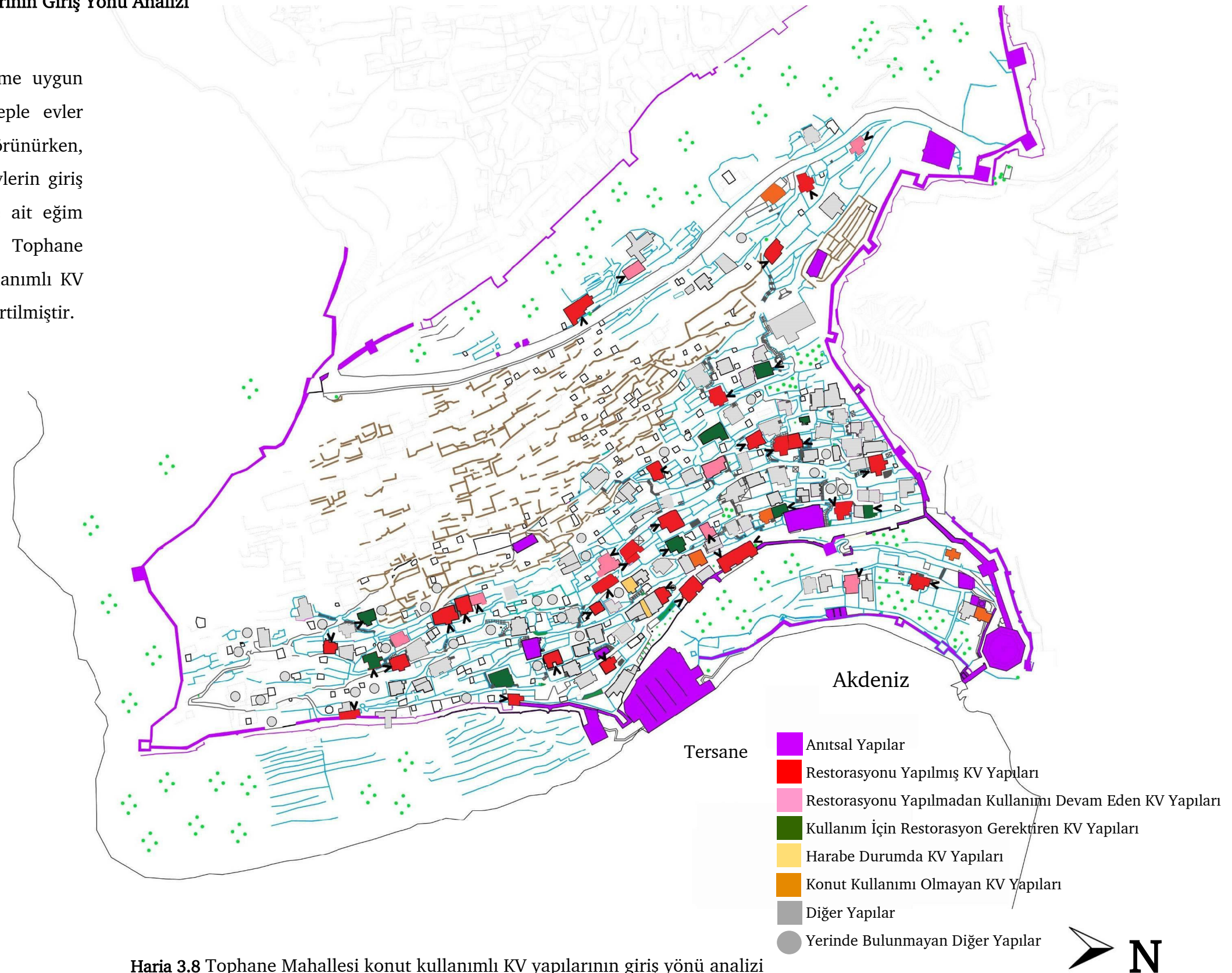

Harita 3.7 Tophane Mahallesi'ndeki yapıların kullanım fonksiyonu analizi

all

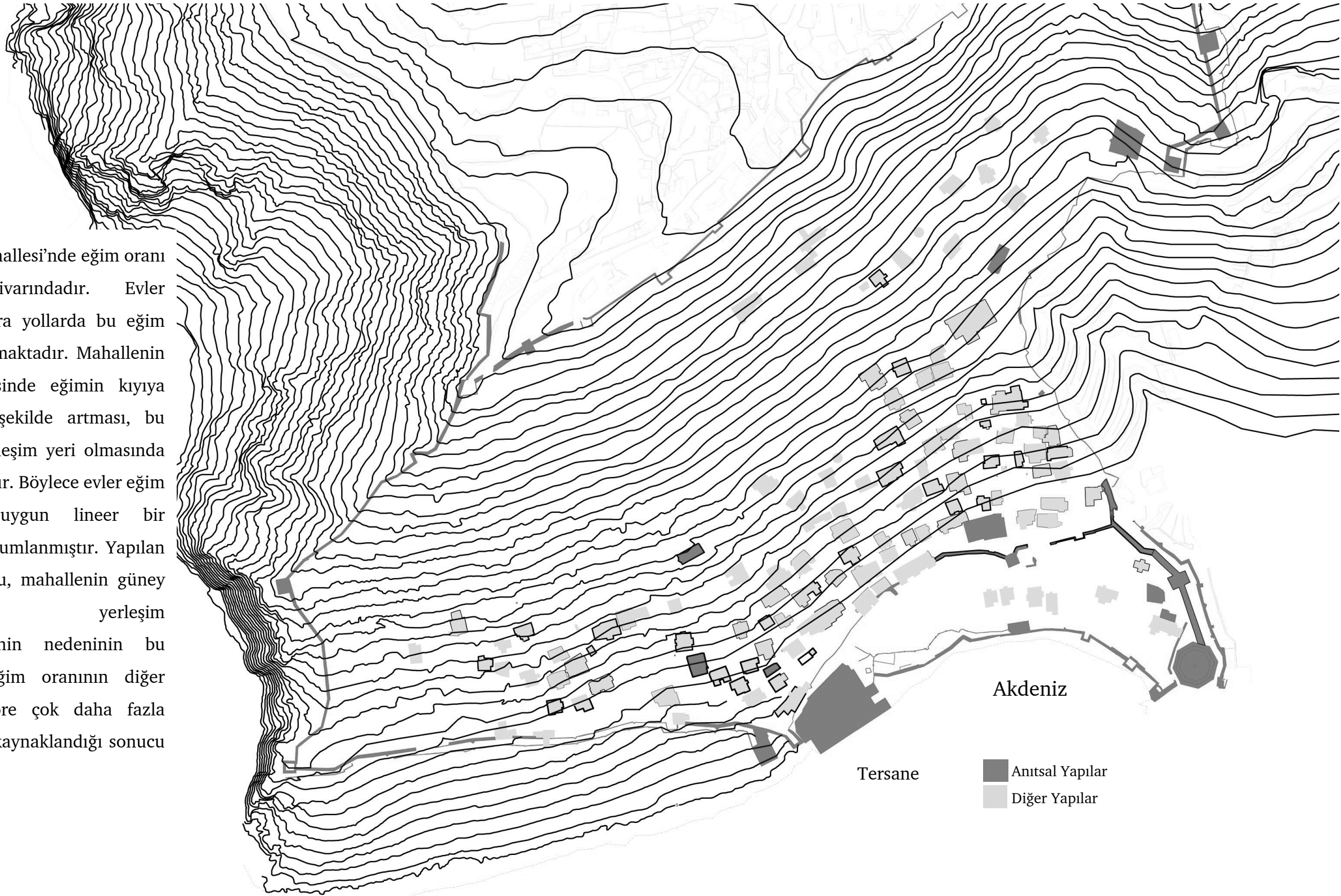
i'n
 mi
 en
 a b
 e y
 de
 una
 eri

Haria 3.8 Tophane Mahallesi konut kullanımlı KV yapılarının giriş yönü analizi

3.1.8 Tophane Mahallesi Topografya Analizi

Tophane Mahallesi'nde eğim oranı %41-50 civarındadır. Evler arasındaki ara yollarda bu eğim %10'ları bulmaktadır. Mahallenin doğu cephesinde eğimin kıyıya paralel bir şekilde artması, bu bölgenin yerleşim yeri olmasında etkili olmuştur. Böylece evler eğim çizgilerine uygun lineer bir dizilimle konumlanmıştır. Yapılan analiz sonucu, mahallenin güney kısmında yerleşim görülmemesinin nedeninin bu bölgedeki eğim oranının diğer bölgelere göre çok daha fazla olmasından kaynaklandığı sonucu çıkarılabilir.

Haria 3.9 Tophane Mahallesi topografya eğrileri analizi

Yapılan analizler sonucu Tophane Mahallesi'nin morfolojik özellikler bakımından Kale bölgesindeki diğer alanlara göre daha avantajlı olduğu anlaşılmıştır.

Kale bölgesinde eğimin son derece dik ve yerleşim için zor şartlara sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Tophane Mahallesi'nde yerleşim dokusu bölgenin kuzeydoğu bölümünde yoğunlaşmaktadır. Bunun nedeni; yapılan topografya analizinde açıkça kendini göstermektedir. Bölgenin kuzeydoğusunda eğim oranının daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Topografya ve dolu boş analizleri karşılaştırıldığında mahalle sınırları içinde evlerin yoğunlukla denize yakın bölgelerde eğim çizgilerini izleyerek lineer şekilde konumlandığı tespit edilmiştir. Eğimin daha dik olduğu Tophane Mahallesi'nin denizden yüksek bölgelerine doğru çıkıldıkça yerleşimin dağınık şekilde düzenlendiği gözlenmiştir.

1999 AKKAİP'na ait verilerle Tophane Mahallesi'nde bulunan yapıların tescil durumlarına göre düzenlenen analiz ile alanda yapılan inceleme sonucu birleştirildiğinde, bölge içindeki evlerin çoğunun zaman içinde çeşitli etmenlere bağlı olarak durumunun veya işlevinin değiştiği tespit edilmiştir.

Tophane Mahallesi'nde bulunan geleneksel Alanya Evleri örneklerini oluşturan kültür varlığı evleri üzerinden yapılan kat adedi analizine göre evlerin büyük çoğunluğunun iki katlı olduğu görülmüştür.

Tophane Mahallesi Evleri 19. yy ve 20. yy'da barınma amaçlı yapılsa da zaman içinde bölgenin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde fonksiyonunun değişime uğradığı yapılan analizlerle anlaşılmaktadır. Bu değişim mahallenin ana karakterini oluşturan konut dokusunu değiştirecek ölçüde olmamıştır. Mahallede sadece üç kültür varlığı yapısı tamamen ticari amaçla kullanılmış, bir kültür varlığı yapıda ise yalnızca zemin kat ticari fonksiyona ayrılmıştır. Bunlara ek olarak mahallede bulunan iki cami ve bir mescit yapıldığı yıllardan itibaren işlevini sürdürmeye devam etmektedir. Dört adet kilise yapısı ise çevresel etkenler sonucu kullanılmaz hale gelmiş ve restorasyon görmediğinden işlevini yitirmiştir. Ayrıca mahalle içindeki bir adet okul yapısı ise günümüzde kullanıma kapalı olduğundan bölge içindeki eğitim fonksiyonunun zamanla ortadan kalktığı tespit edilmiştir. Tophane Mahallesi'ndeki anıtsal yapılar ise geçmiş yıllarda askeri amaçla

kullanılsa da zaman içinde bu fonksiyon evrilerek bölgeye turizm fonksiyonu kazandırmıştır.

Tophane Mahallesi'ndeki kültür varlığı yapılarının giriş yönlerini gösteren analize göre ise, giriş yönünün her evin bulunduğu alanın topografya koşullarına göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Evler genellikle üst kotta konumlandırılmış, her evin manzara yönündeki alt kotlarında ise zemin katla bağlantılı kendine ait bahçesi bulunmaktadır. Bahçe bölümü eve ulaşım sağlayan yol kotundan aşağıda kalmaktadır. Bu kısımdan genellikle evlerin zemin katlarına giriş bulunmaktadır. Zemin katlar genellikle yol kotundaki cephesinden toprak altında kalmaktadır. Ana katın duvarları ise bu cephede genellikle sağır ve az boşlukludur. Yapılan analiz sonucu evlerin girişinin, genellikle yan cepheden ve zemin kat kotundan düzenlendiği görülmüştür.

TOPHANE EVLERİ'NDE MEKÂNSAL ÇÖZÜMLERE YÖNELİK ANALİZLER

4.1 Tophane Evleri'nin Plan Kurgusu

“Anadolu’da bir kişi ev yaptırmaya karar verdi mi, sora araya bulduğu ustanın evine bir çuval buğday yollarmış. Usta böylece o kişinin kendisine bir ev yaptırmak istediğini anlarmış. İşi yapmaya gönlü varsa, yapabilecek durumdaysa, alıkoyarmış buğday çuvalını. Böylece, yaptıracak olanla yapacak olanın aileleri arasında gidip gelmeler başlamış. Usta iyiden iyi tanımış işvereni. Hali vakti yerinde mi, kaç çocuğu var, başka olacak mı? İşveren de ustaya, istediği evle ilgili düşüncelerini aktarmış.” Bu evlerin en önemli özelliklerinden biri, tasarlanmalarının içten başlaması, içten dışa doğru gelişmesidir. Bir başka değişle önce işlev çözümlenmiştir [35].

Geleneksel konut mimarisini şekillendiren etkenler; kullanıcı fonksiyonları, malzeme, işlev, arazi koşulları, iklim koşulları olmuştur. Tophane Evleri’nde de mekân kurgusunun bu etkenlere göre tertiplendiği tespit edilmiştir. Evlerde; kullanıcı profili, yakın çevreden elde edilebilen yapı malzemeleri, sıcak iklim şartları gibi koşullar plan tipini etkileyen en belirleyici etkenlerden olmuştur. Mekân organizasyonu; her evde farklılıklar barındırsa da tüm evlerde belirli ortak özelliklere sahiptir. Bu özelliklerin belirlenmesi, geleneksel Tophane Mahallesi Evleri’nin geçmişle bugün arasındaki bağı sürdürme ve bölgeye özgü geleneksel mimari dokunun belgelenmesi konusunda bir gereklilik oluşturmaktadır. Bu bağlamda; Alanya Tophane Mahallesi’nde yer alan evlerin plan kurgusu, mekân karakteristikleri, plan tipolojilerinin morfolojik özelliklerinin tanımlanması önem arz etmektedir.

4.1.1 Gelenekse Alanya Evleri

Türk evi, eski Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde, Rumeli ve Anadolu'da gelişmiş ve 500 sene kadar tutunmuş, kendine özgü özellikleri olan bir ev tipidir [36]. Bulgaristan, Romanya, Yunan ve Yugoslav Makedonya, Tesalya, Bosna Hersek, Arnavutluk gibi bölgelerde çok gelişmiş bir ev geleneği olmadığından Türk Evi karakteri buralarda köklenip gelişmiş ve güzel örnekler vermiştir [37]. Türk Evi; belirli bir şablonun aynen uygulandığı bir yapı değildir. Bölgenin; iklimi, topografyası, mimari kültürü, yapı malzemesi olanakları, ulaşım ilişkileri, üretim ilişkileri, konuta bağlı yaşam kültürü, aile yapısı vb. etkenler mimari dokunun oluşumunda belirleyici olmuştur. Tüm Anadolu Türk Evleri'nde, iki temel unsur mevcuttur. Bunlardan ilki, ortak alan sofa ve odalardır [38]. Sofa; evlerde odaların kapılarının açıldığı toplanma alanıdır ve Anadolu'nun her bölgesinde kendine özgü şekilde isimlendirmiştir. Geleneksel Alanya Evleri'nde sofa mekânına "hayat" ismi verilmiştir.

Türk evleri iki veya üç katlıdır. Geleneksel Alanya Evleri'ne Alanya içinde farklı mahallelerde iki veya üç katlı örneklerine rastlamak mümkündür. Tophane Mahallesi ise geleneksel Alanya Evleri'nin çoğunlukla iki katlı örneklerinin en yoğun bulunduğu bölgedir. Evlerde birinci kat yaşam alanlarının bulunduğu esas kat olarak kullanılmaktadır. Diğer katlarda ise yardımcı mekânlar bulunur.

Türk Evleri bulunduğu bölgenin şartlarına göre özelleşmiş çözümlerle tasarlanmıştır. Birbirinden uzak yerlerde olsalar bile aynı koşullara sahip bölgelerdeki evlerde birbirine benzer plan çözümleri bulunması, Türk Evleri'ni oluşturan ana unsurun plan organizasyonu olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Ana şemanın sadeliği nedeniyle ustalar ev yapılacak alanın büyüklüğü ve biçimine göre planı değiştirmiş ve çeşitli varyasyonlar oluşturmuştur [39]. Sedat Hakkı Eldem' göre Türk evlerinde dört çeşit plan tipi görülür:

- 1) Sofasız plan tipi
- 2) Dış sofalı plan tipi
- 3) İç sofalı plan tipi

4) Orta sofalı plan tipi

Çalışma kapsamında ele alınan Tophane Evleri, geleneksel Alanya Evleri'nin bir örneği olup dış sofalı plan tipine sahiptir. İklimsel özellikler; geleneksel Alanya Evleri'nin dış sofalı plan tipine göre şekillenmesinde büyük rol oynadığı görülmektedir.

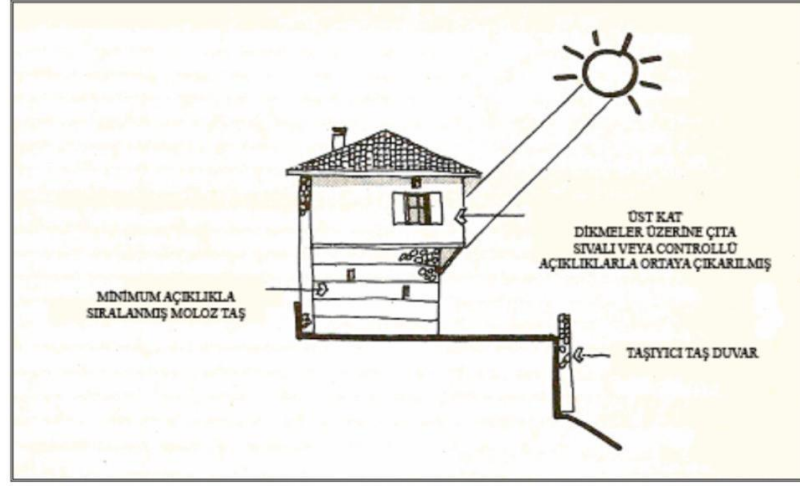
Tophane Mahallesi Evleri; manzara yönünde çıkmalı düzene sahiptir. Bu düzen zemin katta yarı gölge alanlar oluşturmaktadır. Tüm evler manzara yönünde konumlanmıştır. Hayat mekânı evlerdeki odaların açıldığı yarı açık bir mekândır ve diğer odaları birbirine bağlar. Tophane Mahallesi Evleri'nin çoğunda sarnıç bulunmaktadır. Sarnıçlar bahçe içinde ya da zemin katta tertiplenmiştir. İki katlı evlerin zemin katlarında depo, sarnıç, gedey gibi yardımcı mekânlar bulunur. Evlerin girişi genellikle bu kattandır. Zemin katlar moloz taş duvar; birinci katlarda manzaraya bakan cephelerde, bağdadi; yamaca bakan cephelerde, moloz taş kullanılarak yapılmışlardır. Zemin katlar; evin nispeten boşluksuz mekânlarına sahipken, ana katta manzara yönündeki mekânlar yapının en boşluklu birimlerini oluşturmaktadır. Cephelerdeki boşluk oranını sıcak aylarda kontrol altına almak için pencerelerde ahşap panjur ve tepe pencereleri düzenlenmiştir. Ana kat, yaşam birimlerinin bulunduğu kattır. Buradaki mekânlar; çağnişir, mabeyn, büyük içeri, küçük içeri, mutfak, hayat, çardak ve genellikle mutfak ve içeri mekânına bağlı olan ıslak hacimlerdir.

Şekil 4.1 Tophane Mahallesi Evleri

Şekil 4.2 Kızılkule'den Tophane Mahallesi görünüşü

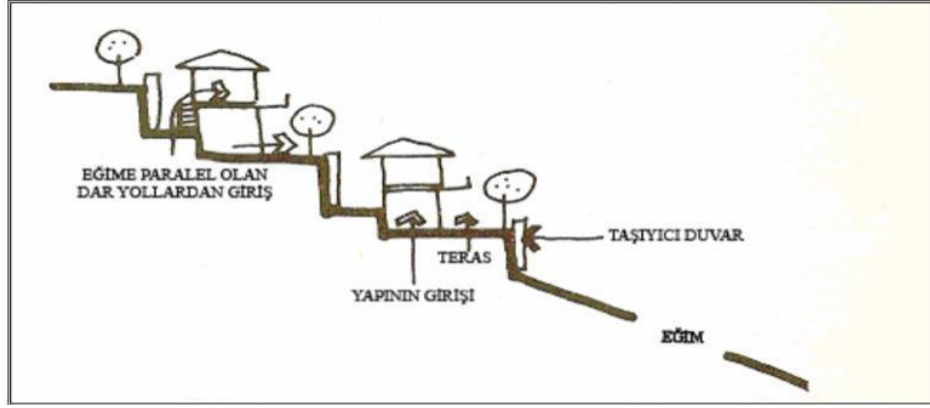
Şekil 4.3 Tophane Mahallesi Evleri [4]

Kaleiçi’nde ana giriş kapısı olarak geniş dörtgen ya da kemerli çift kanatlı ahşap kapılar kullanılmıştır. Evlerde giyotin pencere ve menteşeli kanatlı pencere olmak üzere iki tip pencereye rastlanır [40]. Evlerin çatıları teras veya kırma çatı şeklindedir. Mahallede yaşayan kişilerle yapılan görüşmelerde eskiden evlerin çoğunlukla düz damlı olduğu, birbiri ardına inşa edildiği ve ancak aşağı kottaki evin damından sokağa ulaşılabilirdiği bilgisine ulaşılmıştır.

4.2 Tophane Evleri’nde Plan Kurgusuna Bağlı Mekân Örgütlenmesi

Alanya’da yılın büyük bir bölümü sıcak geçtiğinden evlerin sofa bölümü hâkim rüzgâr yönünde konumlandırılmıştır. Evler kat organizasyonu açısından değerlendirildiğinde; zemin katın servis mekânlarına ayrıldığı, ana katın ise yaşam alanları ile karşılık bulduğu görülmektedir. Bu kat esas kat olarak tanımlanmaktadır. Bu katta odalar, ortak alan olarak kullanılan hayat bölümüne açılmaktadır.

Tophane Evleri, Türk Evleri’nde olduğu gibi topografyayla uyumlu bir şekilde yerleşerek diğer evlerin manzarasını kesmeyecek şekilde eğime paralel konumlanmıştır.

Şekil 4.4 Tophane Mahallesi Evleri'nin araziye oturumu [4]

Evlerde ana kat Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" isimli kitabında, iklimsel kullanım durumuna göre; yazlık ve kışlık dilim olarak iki bölümden oluşmaktadır. Yazlık dilim, manzara ve hâkim rüzgâr yönündedir. Yazlık dilimin cephelerdeki boşluk oranı kışlık dilime göre daha fazladır. Ahşap yapım tekniği kullanılan bu dilimde ayrıca manzara yönünde çıkma yapılmıştır. Çağnişir, hayat, mabeyn, yatak odası, çardak bu dilimde yer almaktadır. Kışlık dilim ise, yağma yapım tekniği kullanılarak yapılmış, boşluk oranı az ve rüzgâra kapalı mekânlardan oluşur. İçeri mekânları, mutfak ve ıslak hacimler kışlık dilimde bulunan mekânlardır.

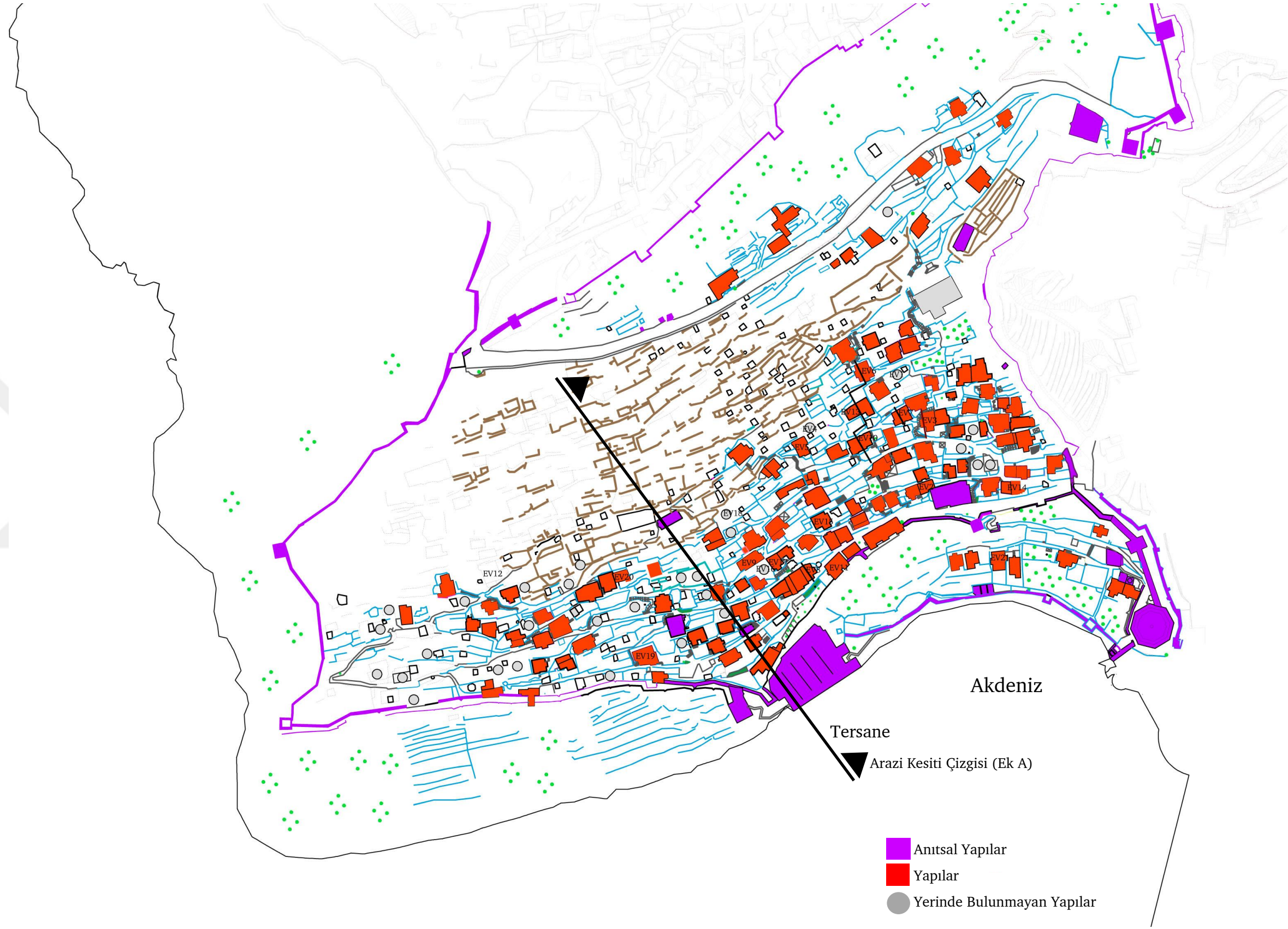

Şekil 4.5 Tophane Mahallesi Evleri ana kat plan organizasyonu [41]

Geleneksel Alanya Evleri'nin turizm potansiyelinin yanı sıra, ev fonksiyonu olarak da cazip olması açısından, zaman içinde mülkiyet değişikliklerine de maruz kalmaktadır. Evlerin yeni sahipleri ya da turizm amaçlı kullanımlar sonucu evler; güncel gereksinimlere yanıt verecek mekânsal müdahaleler ile yüz yüze gelmektedir. Özellikle avlu-taşlık mekânları bu anlamda en fazla değişikliğe uğrayan mekânlar olarak öne çıkmaktadır. Topografik yapının bu anlamda evlerin yerleşim karakterinde belirleyici rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde, Tophane Evleri'nin plan tipolojisine ait çıkarımlara ulaşmak amacıyla mahallede bulunan 21 adet ev incelenmiştir. Bunun için öncelikle 21 evin kat planlarını ulaşılmıştır. 13 eve ait kat planları Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmış, 7 eve ait kat planları Mutlu Kapancı'nın "Alanya Kaleiçi Evleri" yüksek lisans tezinden alınmış, 1 eve ait kat planları ise yerinde ölçüm yapılarak tarafımda çizilmiştir. Daha sonra evlerin kat planları karşılaştırılarak her mekâna ait çıkarımlar yapılmış, Tophane Evleri'nin mekânsal kurgu organizasyonuna ait tespitlere ulaşılması hedeflenmiştir.

Seçilen 21 evin 12 adedi restore edilmiş, 5 adedi harabe, 4 adedi ise yerinde tamamen izini kaybettirmiştir. Aşağıdaki vaziyet planında, incelenen 21 evin mahalle içindeki yeri gösterilmektedir. Hazırlanan tabloda ise incelenen 21 evin alındığı kaynak, ada parsel bilgisi, tescil durumu ve evlerin mevcut durumu belirtilmiştir.

Harita 4.1 Tophane Mahallesi'ndeki 21 kültür varlığının yerini gösteren harita

	Alınan Kaynak	Ada-Parsel Bilgisi	Tescil Durumu	Mevcut Durumu	Tescil Fişi
Ev 1	Hasan Şener	286-13	KV-H2 *	Yerinde yok	Ek B.1
Ev 2	Hasan Şener	294-23	KV	Harabe	Ek B.2
Ev 3	Hasan Şener	283-25,26	KV	Konut	Ek B.3
Ev 4	Hasan Şener	405-2	KV-H2 **	Yerinde yok	Ek B.4
Ev 5	Hasan Şener	407-8	KV	Konut	Ek B.5
Ev 6	Hasan Şener	295-3	KV	Konut	Ek B.6
Ev 7	Hasan Şener	286-3,5	KV	Konut	Ek B.7
Ev 8	Hasan Şener	409-2	KV	Konut	Ek B.8
Ev 9	Hasan Şener	402-1	KV	Konut	Ek B.9
Ev 10	Hasan Şener	407-4	KV	Konut	Ek B.10
Ev 11	Hasan Şener	403-4	KV	Konut	Ek B.11
Ev 12	Hasan Şener	411-1	TDY ***	Yerinde yok	Ek B.12
Ev 13	Hasan Şener	286-11	KV	Harabe	Ek B.13
Ev 14	Mutlu Kapancı	289-6	KV	Harabe	Ulaşılamadı
Ev 15	Mutlu Kapancı	294-11	KV	Konut	Ulaşılamadı
Ev 16	Mutlu Kapancı	401-8	KV+ÇU	Konut	Ulaşılamadı
Ev 17	Mutlu Kapancı	401-7	KV	Harabe	Ulaşılamadı
Ev 18	Mutlu Kapancı	287-6	KV+KY	Yerinde yok	Ulaşılamadı
Ev 19	Mutlu Kapancı	409/18	KY+KV	Harabe	Ulaşılamadı
Ev 20	Mutlu Kapancı	413-8	KV+KY	Konut	Ulaşılamadı
Ev 21	M.Beyza Temiz	292-1	KV+KY	Konut + İşyeri	Ulaşılamadı

*Alanya Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından H1 olan tescil durumu KV+H2 olarak değiştirilmiştir.

**Alanya Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından H1 olan tescil durumu KV+H2 olarak değiştirilmiştir.

***Tescilden düşen yapı

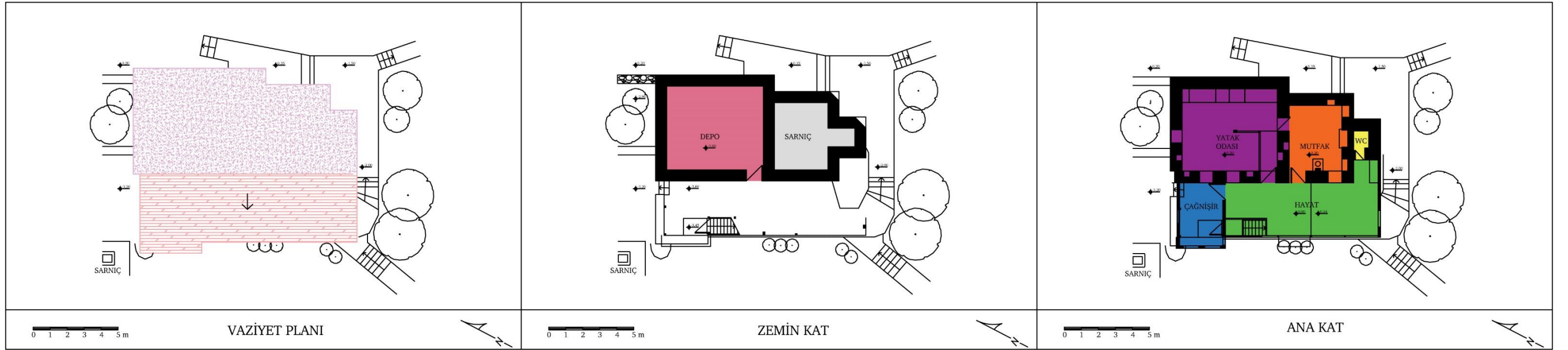
Tablo 4.1 21 Kültür varlığına ait veriler

Şekil 4.6 İncelenen 21 kültür varlığının Tophane Mahallesi içindeki konumları

KÜLTÜR VARLIĞI 1

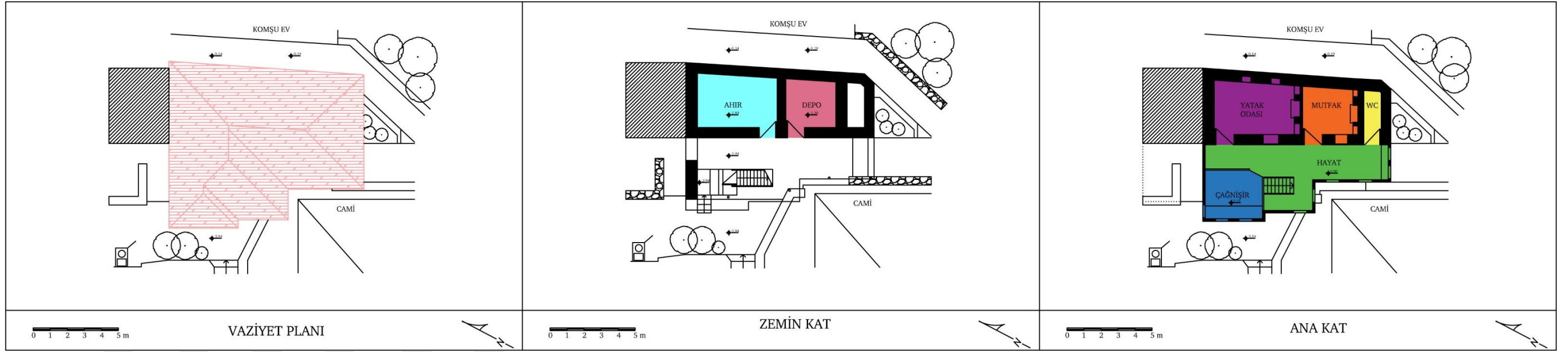
İnceleme yapılan 1 numaralı Alanya Evi; Kozan Sokak üzerinde bulunmakta olup günümüze kadar ulaşamamıştır. 286 ada 13 parseldeki Alanya evi ilk olarak AKKAİP’da H1 olarak tescillenmiştir. Günümüzde ise yapının niteliği Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu’nca KV-H2 olarak değiştirilmiştir. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener’in “Alanya’da Geleneksel Konutlar” kitabından alınmıştır. Bu planlara göre iki katlı olan ev, kot farkından dolayı bir cepheden tek kat olarak algılanmaktadır. Kat planları incelendiğinde evin zemin katında taş, ana katında ise taş ve ahşap malzemede kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ev günümüze kadar ulaşamamıştır.

Şekil 4.7 Kültür varlığı 1 kat planları

KÜLTÜR VARLIĞI 2

İnceleme yapılan 2 numaralı Alanya Evi; Aşağı Kapı ve Meyyit kapısından mahalleye girildiğinde ulaşılan Andızlı Cami Sokak üzerinde bulunmaktadır. Eve araçla ulaşım mümkündür. 294 ada 23 parselde bulunan ev; sağ cepheden Andızlı Cami’ye, sol cepheden ise 22 nolu parselde bulunan ve günümüzde kafe olarak kullanılan KV tescilli yapıya bitişiktir. Andızlı Cami Sokak’tan iki katlı görülen ev, kot farkından dolayı arka cephedeki Mahperi Sultan Sokak’tan bir kat algılanmaktadır. Evin girişi bu sokaktan sağlanmaktadır. AKKAİP’da KV olarak tescillenen evin mevcut durumu harabe olup şu anda kullanılmamaktadır. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener’in “Alanya’da Geleneksel Konutlar” kitabından alınmıştır. Yerinde yapılan incelemede eve ait bahçe duvarlarında zaman içinde değişiklik yapıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.8 Kültür varlığı 2 kat planları

Şekil 4.9 Kültür varlığı 2'ye ait iç ve dış mekân fotoğrafları

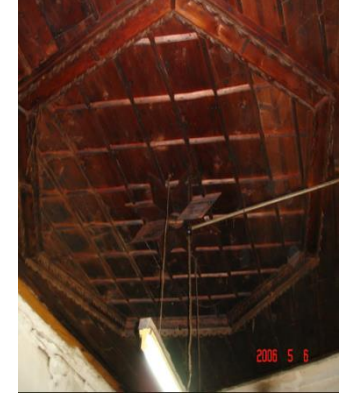
[4]

[4]

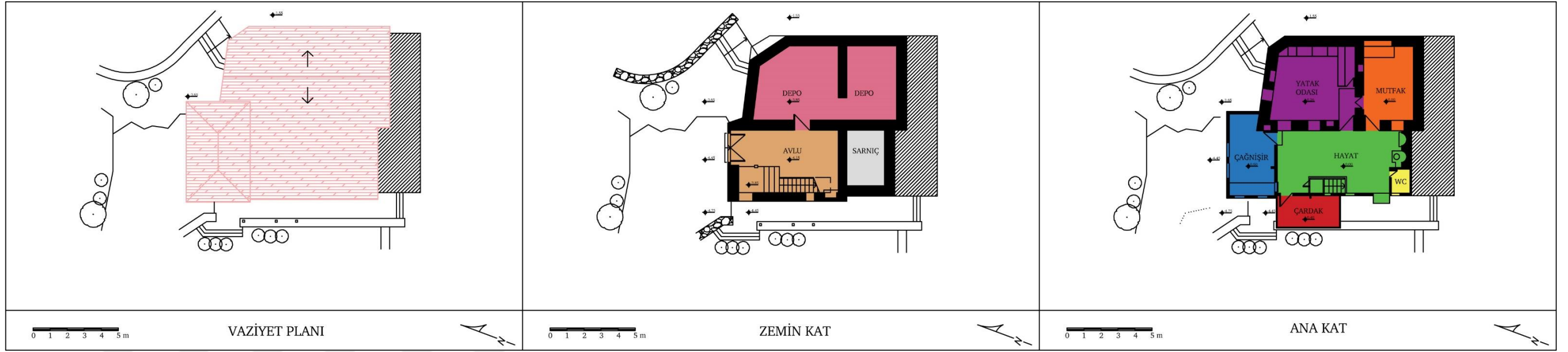
[4]

[4]

KÜLTÜR VARLIĞI 3

İnceleme yapılan 3 numaralı Alanya Evi; 283 ada 25-26 parselde, Kargı Sokak ve Kozan Sokak'ın kesişiminde bulunmaktadır. Evin sağ cephesi 24 nolu parseldeki yapıya bitişik olup, evin 25 nolu parselde bahçesi bulunmaktadır. İki katlı Alanya evi; arka cephedeki yoldan tek katlı algılanmaktadır. Evin girişi Kozan Sokak'tan sağlanmaktadır. Ev; AKKAİP'da KV olarak tescillenmiştir. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır. Günümüzde ev restore edilmiş ve konut olarak kullanılmaktadır. Yerinde yapılan incelemede evin mevcut durumu ile kat planları arasında farklılıklar tespit edilmiştir.

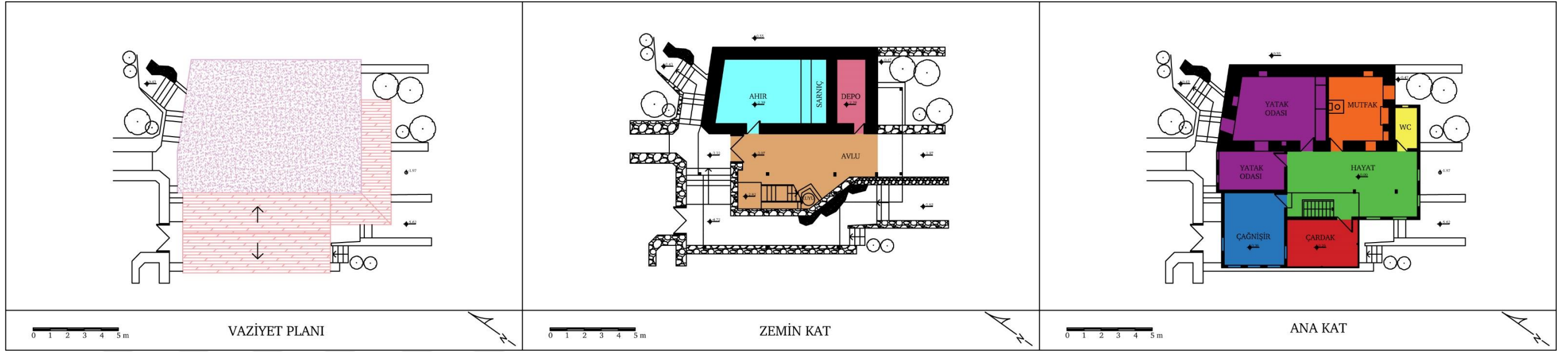
Şekil 4.10 Kültür varlığı 3 kat planları

Şekil 4.11 Kültür varlığı 3'e ait dış mekân fotoğrafları

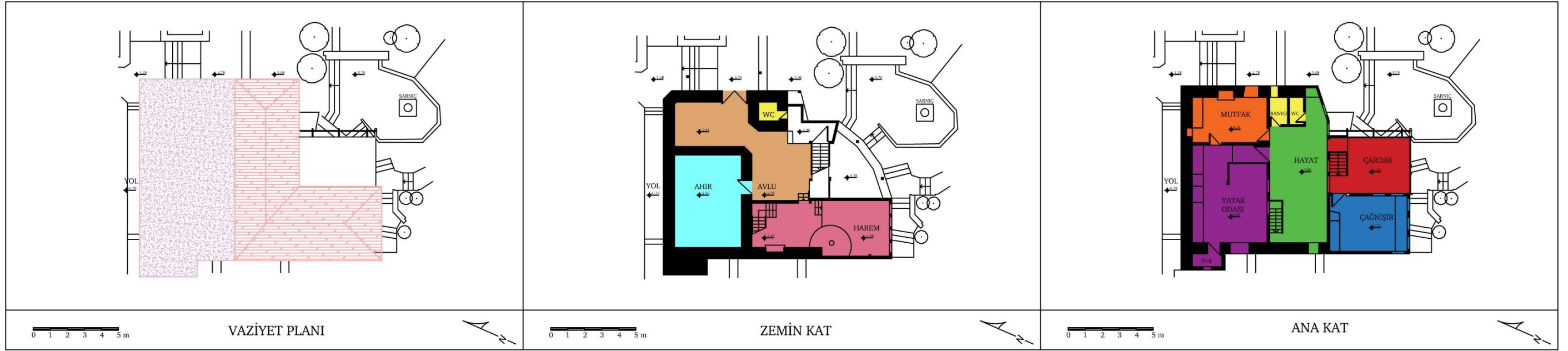
KÜLTÜR VARLIĞI 4

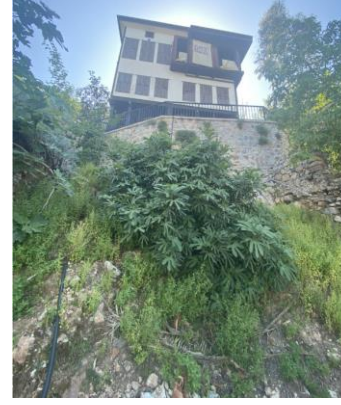
İnceleme yapılan 4 numaralı Alanya Evi; 405 ada 2 parselde bulunmaktadır. Yapı günümüze kadar ulaşamamıştır. AKKAİP'da H1 olarak tescillenen yapı Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'nca niteliği değiştirilmiş ve tescil durumu KV-H2 olarak güncellenmiştir. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır.

KÙLTÜR VARLIĞI 5

İnceleme yapılan 5 numaralı Alanya Evi; 407 ada 8 parselde Çakırlar Çıkmazı Sokak üzerinde bulunmaktadır. Alanya Evi AKKAİP’da KV olarak tescillenmiştir. Günümüzde ev restore edilmiş ve konut olarak kullanılmaktadır. Eve ait kat planları ve tescil fişi “Hasan Şener’in “Alanya’da Geleneksel Konutlar” kitabından alınmıştır. Yerinde yapılan incelemede evin kat planları ve bahçe düzeni ile mevcut durumu arasında farklılıklar tespit edilmiştir.

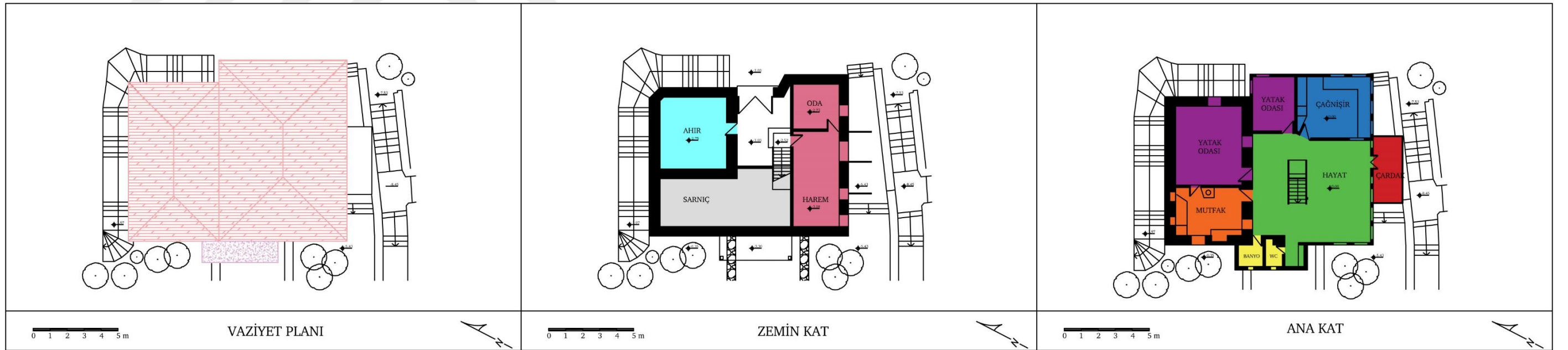

Şekil 4.14 Kültür varlığı 5'e ait dış mekân fotoğrafı

KÜLTÜR VARLIĞI 6

İnceleme yapılan 6 numaralı Alanya Evi; Çakırlar Çıkmazı Sokak üzerinde bulunmaktadır. 295 ada 3 parselde bulunan ev, restore edilmiş ve konut olarak kullanılmaktadır. Ev; AKKAİP'da KV olarak tescillenmiştir. İki katlı Alanya evi, üst kottaki yoldan tek katlı algılanmaktadır. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır. Yerinde yapılan incelemede mevcut durum ve kat planları arasında farklılıklar tespit edilmiştir.

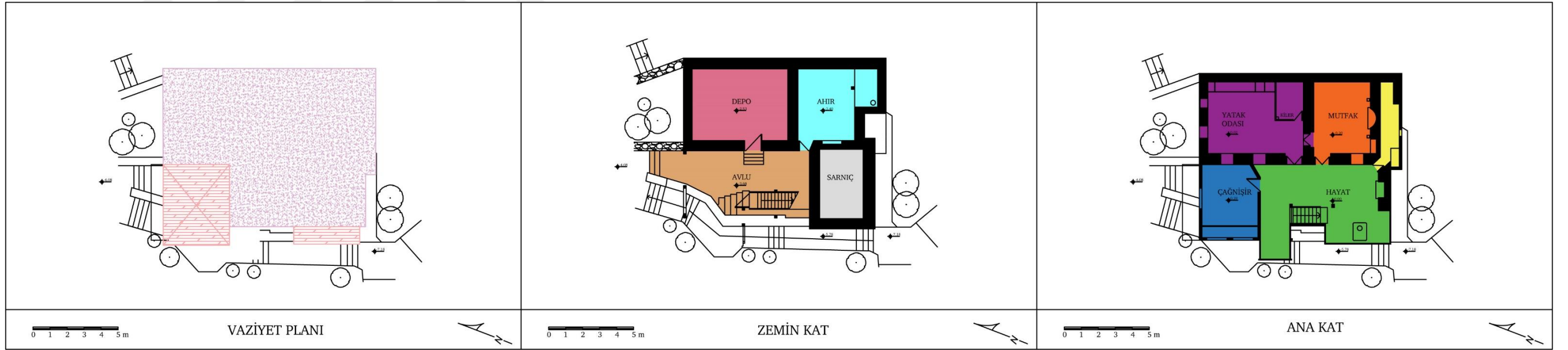
Şekil 4.15 Kültür varlığı 6 kat planları

Şekil 4.16 Kültür varlığı 6'ya ait dış mekân fotoğrafları

KÜLTÜR VARLIĞI 7

İnceleme yapılan 7 numaralı Alanya Evi; 286 ada 3-5 parselde, Kozan Sokak üzerinde bulunmaktadır. AKKAİP'da KV olarak tescilli yapı, restore edilmiş olup günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. Ev 2 nolu parselde bulunan yapıya bitişiktir. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır. Yerinde yapılan incelemede; kat planları ve mevcut durum arasında farklılıklar tespit edilmiştir.

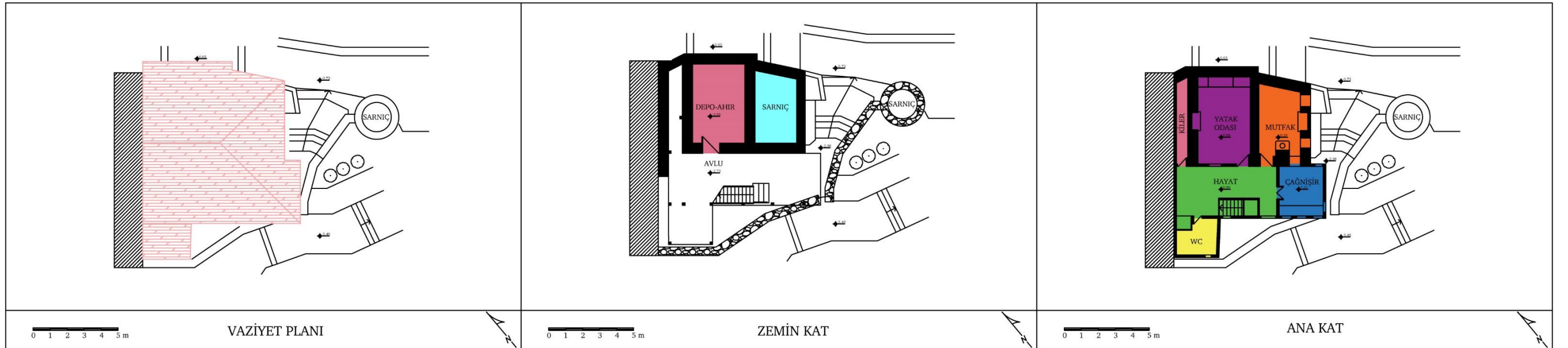
Şekil 4.17 Kültür varlığı 7 kat planları

Şekil 4.18 Kültür varlığı 7'ye ait dış mekân fotoğrafları

KÜLTÜR VARLIĞI 8

İnceleme yapılan 8 numaralı Alanya evi; Andızlı Cami Sokak ile Esat Burcu Sokak kesişiminde bulunan ilk evdir. İki sokağın kesişim noktasında eve ait bahçede sarnıç bulunmaktadır. 409 ada 2 parselde bulunan ve KV olarak tescilli ev, 3 nolu parselde bulunan KY 'a bitişiktir. Andızlı Cami Sokak'tan 2 katlı görülen Alanya Evi, Esat Burcu Sokak'tan bir kat algılanmakta olup evin girişi bu sokaktan sağlanmaktadır. Eve ulaşım araçla da sağlanabilmektedir. Ev restore edilmiş ve günümüzde konut olarak kullanılmaktadır. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır. Yerinde yapılan incelemede evin mevcut durumu ile kat planları arasında değişiklikler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca mahalle sakinlerinden alınan bilgiye göre evin yapıldığı ilk halinde 3 nolu parseldeki eve bitişik olmayıp bu evle arasında yaklaşık 80 cm mesafe bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır.

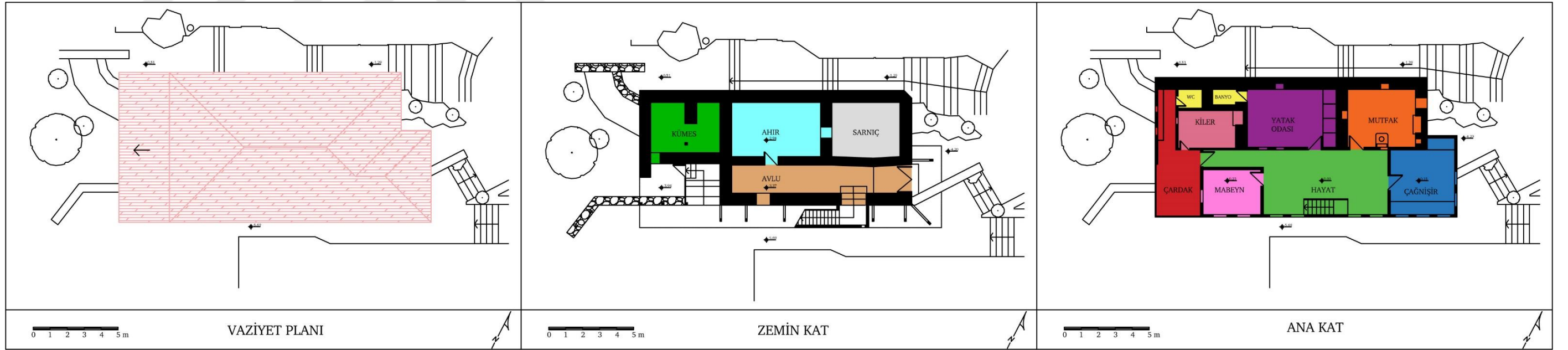
Şekil 4.19 Kültür varlığı 8 kat planları

Şekil 4.20 Kültür varlığı 8'e ait dış mekân fotoğrafları

KÜLTÜR VARLIĞI 9

İnceleme yapılan 9 numaralı Alanya Evi; 402 ada 1 parselde, Şerifler Sokak üzerinde bulunmaktadır. AKKAİP'da KV olarak tescillenen ev, restore edilmiş ve konut olarak kullanılmaktadır. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır. Yapı sahibi tarafından alınan bilgiye göre ev; 1960 yılında tadilat görmüş ve eve balkon, iki mutfak, wc ve banyo ilave edilmiştir.

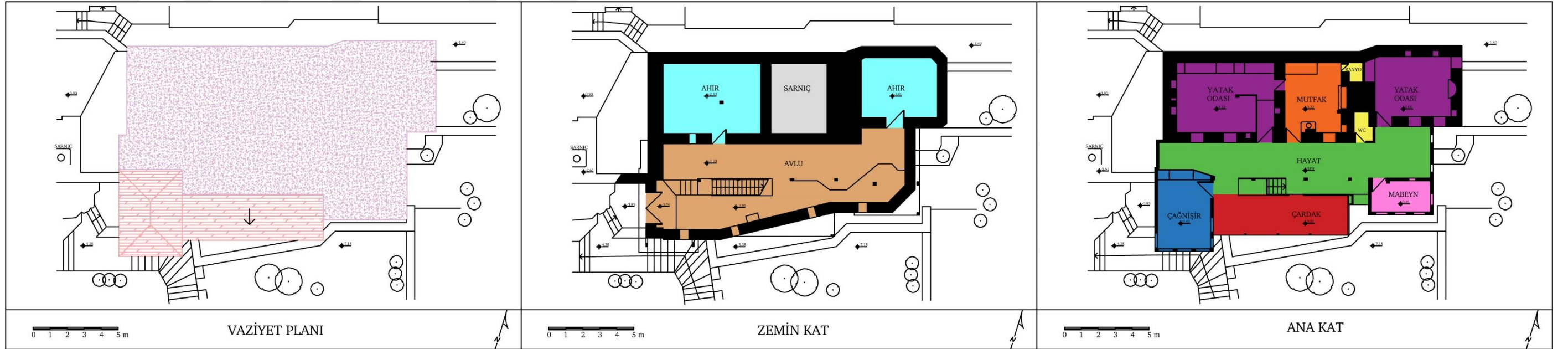
Şekil 4.21 Kültür varlığı 9 kat planları

Şekil 4.22 Kültür varlığı 9'a ait dış mekân fotoğrafları

KÜLTÜR VARLIĞI 10

İnceleme yapılan 10 numaralı Alanya Evi; 407 ada 4 parselde bulunmakta ve AKKAİP'da KV olarak tescillidir. Ev Kargı Sokak ve Kozan Sokak'a cephelidir. Evin girişi Kargı Sokak'tan merdivenle sağlanmaktadır. Ev bu cepheden iki katlı algılanırken Kozan Sokak'tan bir katı toprak altında kalmaktadır. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır. Yerinde yapılan incelemede evin henüz restore edilmediği tespit edilmiş ayrıca kat planlarıyla uyumlu iç mekân organizasyonun korunduğu, sadece mekânlara küçük müdahalelerin yapıldığı görülmüştür.

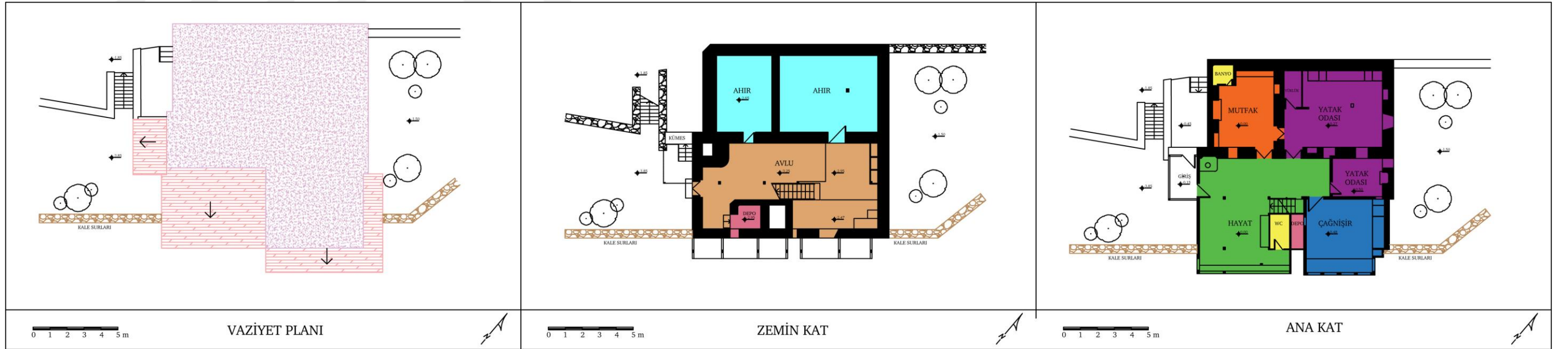
Şekil 4.23 Kültür varlığı 10 kat planları

Şekil 4.24 Kültür varlığı 10'a ait dış mekân fotoğrafları

KÜLTÜR VARLIĞI 11

İnceleme yapılan 11 numaralı Alanya Evi; 403 ada 4 parselde ve Andızlı Cami Sokak üzerinde bulunmaktadır. Bu sokaktan eve bakıldığında evin yanındaki 3 nolu parselde AKKAİP'da yer almayan, ön cephesi kale suruna uzanan ve kafe olarak kullanılan sundurmalı bir yapı bulunmaktadır. Evin diğer yan cephesinde ise herhangi bir yapı bulunmamaktadır. Evin ön cephesi kale surlarının üzerindedir ve bu cepheye mahalleden ulaşım sağlanamamaktadır. Eve giriş Andızlı Cami Sokak'tan hem yaya hem araç yolu ile sağlanabilmektedir. Eve ait kat planları ve tescil fişi Hasan Şener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır. Ev restore edilmiş olup günümüzde konut olarak kullanılmaktadır.

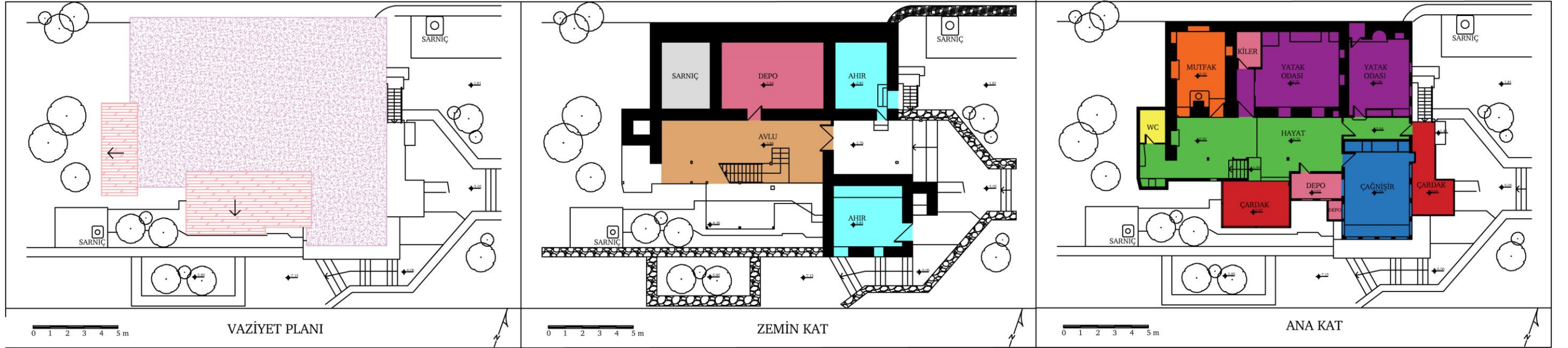
Şekil 4.25 Kültür varlığı 11 kat planları

Şekil 4.26 Kültür varlığı 11'e ait dış mekân fotoğrafları

KÜLTÜR VARLIĞI 12

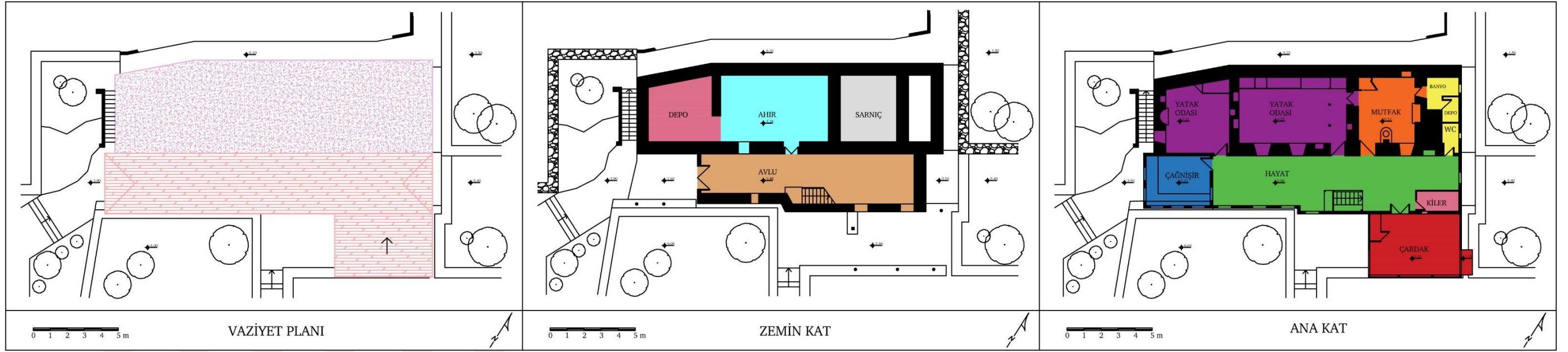
 nceleme yapılan 12 numaralı Alanya Evi; 411 ada 1 parselde bulunmaktadır. AKKA P'da H1 olarak tescillenen evin durumu daha sonra alınan plan kararı ile KV-H2 olarak deği tirilmi tir. Ev günümüze kadar ula amamı tır. Eve ait kat planları ve tescil fi i Hasan  ener'in "Alanya'da Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır.

Şekil 4.27 Kültür varlığı 12 kat planları

KÜLTÜR VARLIĞI 13

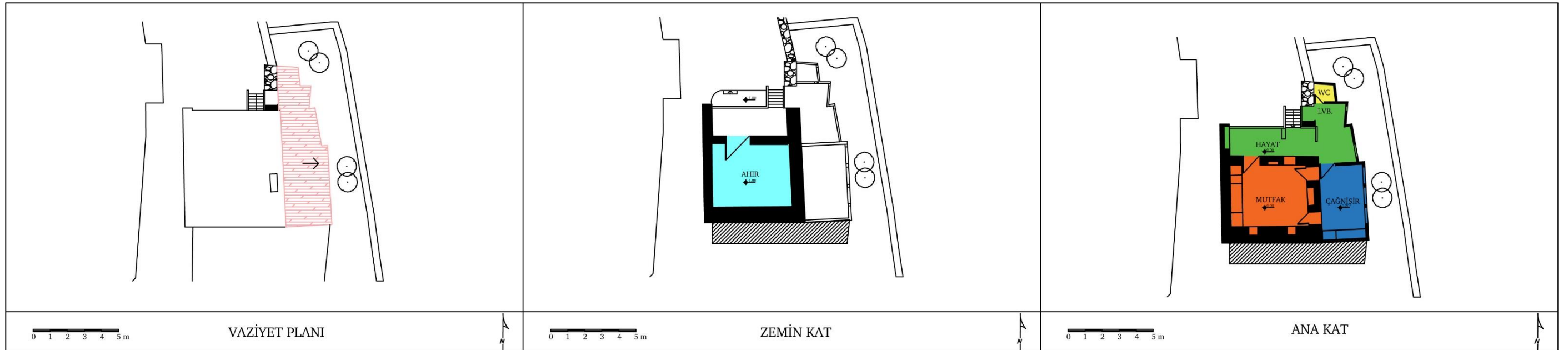
 nceleme yapılan 13 numaralı Alanya Evi; 286 ada 11 parselde olup AKKA P'da KV olarak tescildir. Eve ulaşım ancak yaya yolu ile dar sokaklardan sağlanabilmektedir. Eve ait kat planları ve tescil fi i Hasan  ener'in Alanya'da "Geleneksel Konutlar" kitabından alınmıştır. Ev, restore edilmemiş olup günümüzde kullanılmamaktadır.

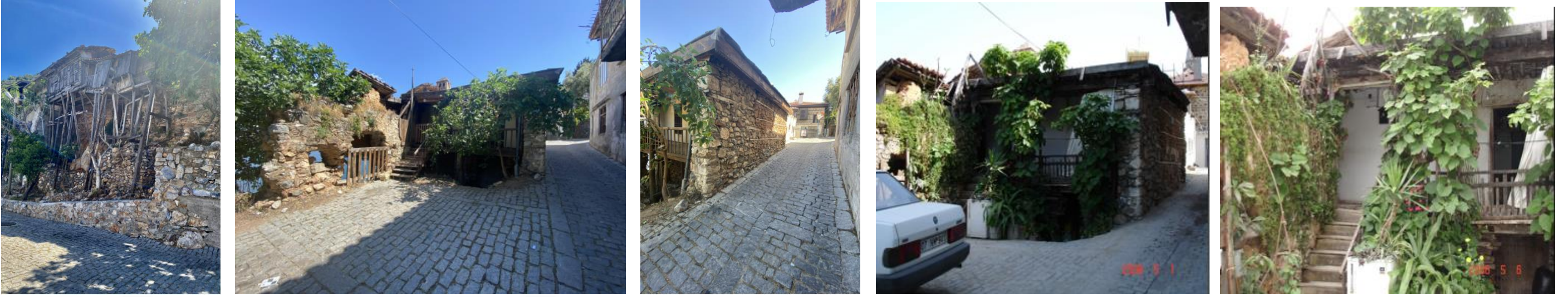
Şekil 4.28 Kültür varlığı 13 kat planları

KÜLTÜR VARLIĞI 14

İnceleme yapılan 14 numaralı Alanya Evi; Aşağı Kapı'dan girildiğinde Andızlı Cami Sokak ve Mahperi Sultan Sokak üzerinde bulunmaktadır. Ev; 289 ada 6 parselde ve AKKAİP'da KV olarak tescilli olup, yan cephedeki 13 nolu parselde bulunan KY'ya bitişiktir. Evin yan cephesinde sarnıç bulunmaktadır. Eve giriş üst kottaki Mahperi Sultan Sokak cephesinden sağlanmaktadır. Bu cepheden bakıldığında kot farkından dolayı ev bir katlı algılanmaktadır. Ev, manzara cephesi olan Andızlı Cami sokaktan ise iki katlıdır. Günümüzde ev harabe halde olduğundan kullanılmamaktadır. Eve ait kat planları Mutlu Kapancı'ya ait "Alanya Kaleiçi Evleri" yüksek lisans tezinden alınmıştır.

Şekil 4.29 Kültür varlığı 14 kat planları

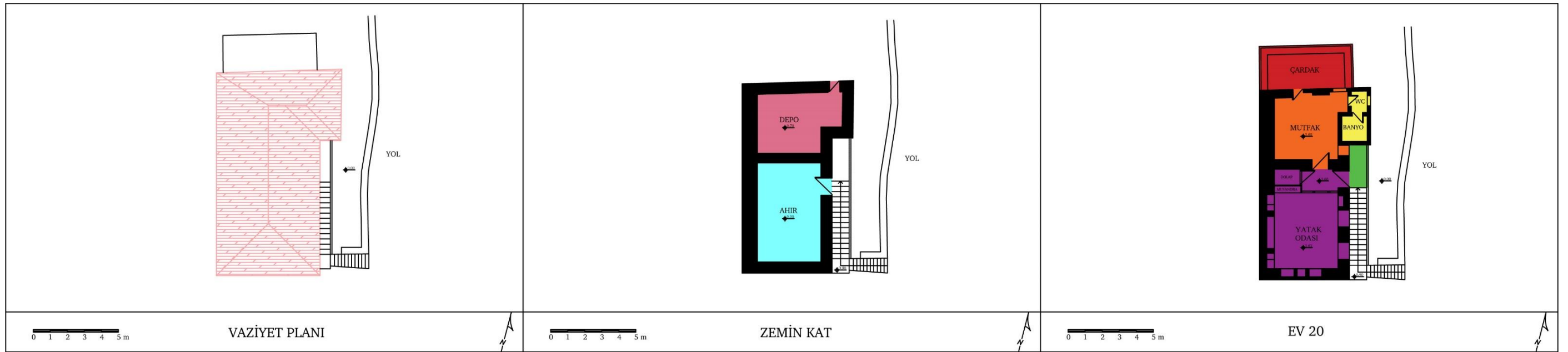
Şekil 4.30 Kültür varlığı 14'e ait dış mekân fotoğrafları

[4]

[4]

KÜLTÜR VARLIĞI 15

İnceleme yapılan 15 numaralı Alanya Evi; 294 ada 11 parselde bulunup AKKAİP'da KV olarak tescillidir. İki katlı olan evin giriş kapısı üzerinde bir adet kitabe bulunmaktadır. Eve ait kat planları Mutlu Kapancı'ya ait "Alanya Kaleiçi Evleri" yüksek lisans tezinden alınmıştır. Yerinde yapılan incelemede evin restore edilmediği ve bahçe düzenlemelerinde zaman içinde değişiklikler yapıldığı tespit edilmiştir.

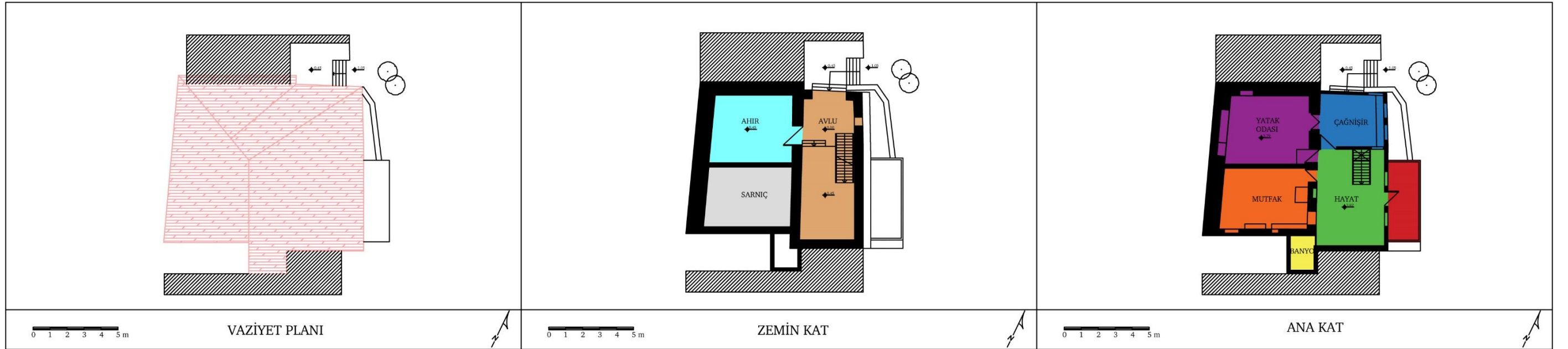
Şekil 4.31 Kültür varlığı 15 kat planları

Şekil 4.32 Kültür varlığı 15'e ait dış mekân fotoğrafları

KÜLTÜR VARLIĞI 16

İnceleme yapılan 16 numaralı Alanya Evi; 401 ada 8 parselde Esat Burcu Sokak ve Şerifler Sokak üzerinde bulunmaktadır. Evin girişi Esat Burcu Sokak'tan sağlanmaktadır. Ev 7 nolu parselde bulunan eve bitişiktir. AKKAİP'da KV+ÇU olarak tescilli evin yerinde yapılan incelemede harabe durumda olduğu tespit edilmiştir. Bu ada parselde farklı bir ev daha bulunmaktadır. Mahalle sakinleri ile yapılan sözlü görüşmelerde eski yıllarda bu evin yerinde KV eve ait çağnişir mekânı bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca Alanya Belediye'sinden alınan bilgiye göre sonradan yapılan bu eve ait yıkım kararı bulunduğu bilgisi alınmıştır. Eve ait kat planları Mutlu Kapancı'ya ait "Alanya Kaleiçi Evleri" yüksek lisans tezinden alınmıştır.

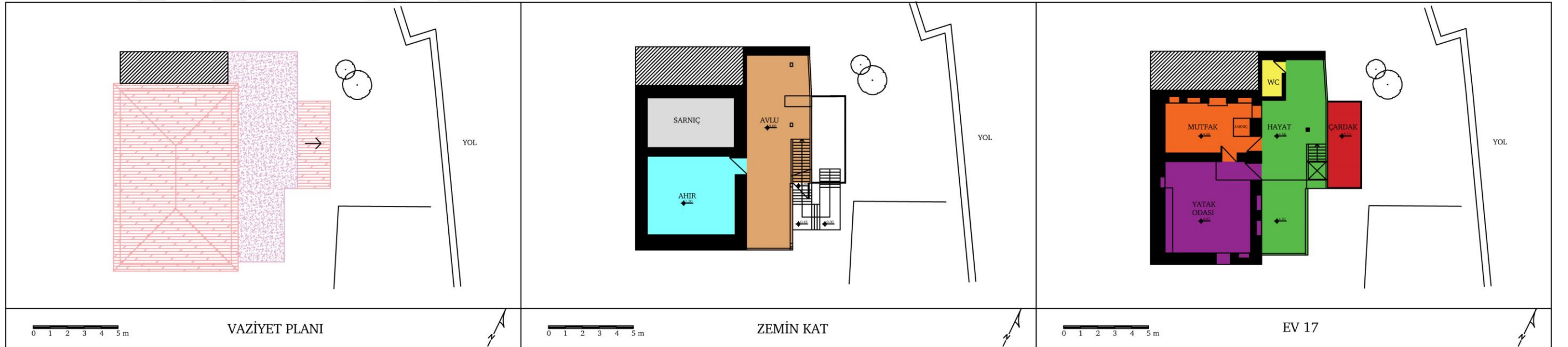
Şekil 4.33 Kültür varlığı 16 kat planları

Şekil 4.34 Kültür varlığı 16'ya ait dış mekân fotoğrafları

KÜLTÜR VARLIĞI 17

İnceleme yapılan 17 numaralı Alanya Evi; 401 ada 7 nolu parselde bulunmaktadır. Ev yan cepheden 16 nolu eve bitişik olmakla beraber diğer yan cepheden de GY olarak tescilli eve bitişiktir. Yerinde yapılan incelemede iki katlı evin henüz restore edilmemiş olduğu ve kullanılmadığı tespit edilmiştir. Eve ait kat planları Mutlu Kapancı'ya ait "Alanya Kaleiçi Evleri" yüksek lisans tezinden alınmıştır.

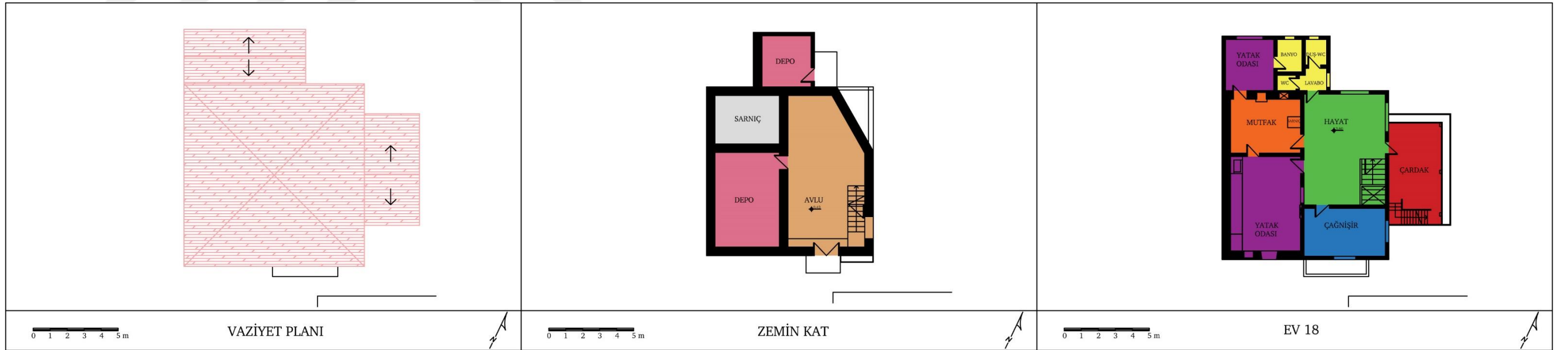
Şekil 4.35 Kültür varlığı 17 kat planları

Şekil 4.36 Kültür varlığı 17'ye ait dış mekân fotoğrafları [4]

KÜLTÜR VARLIĞI 18

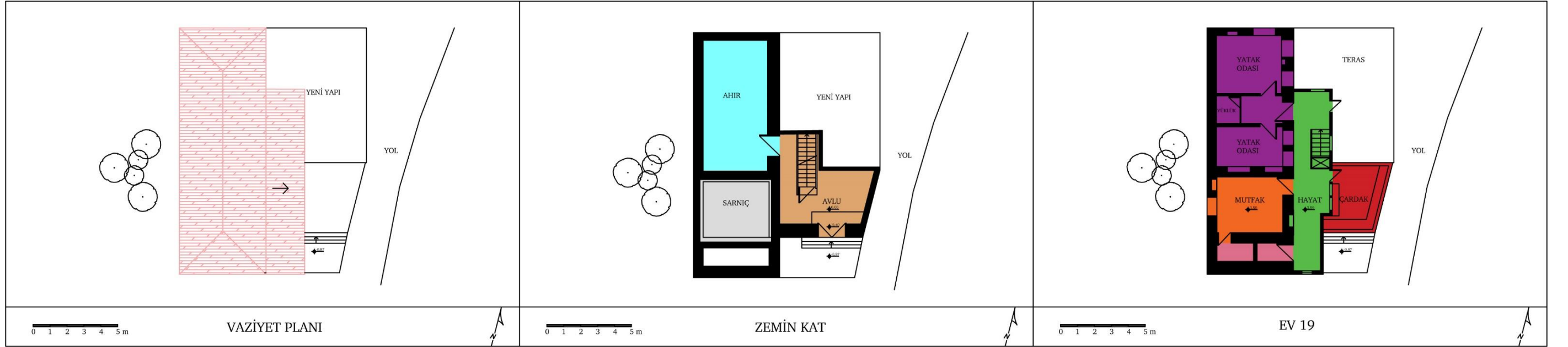
İnceleme yapılan 18 numaralı Alanya Evi; 287 ada 6 parselde bulunmakta olup AKKAİP'da KV+KY olarak tescillidir. Ev günümüze kadar ulaşamamıştır. Eve ait kat planları Mutlu Kapancı'ya ait "Alanya Kaleiçi Evleri" yüksek lisans tezinden alınmıştır.

Şekil 4.37 Kültür varlığı 18 kat planları

KÜLTÜR VARLIĞI 19

İnceleme yapılan 19 numaralı Alanya Evi; 409 ada 18 parselde bulunmaktadır. AKKAİP’da KY+KV olarak tescillidir. Yerinde yapılan incelemede günümüzde evin harabe halde olduğu ve bitişiğine konut olarak kullanılan betonarme bir ev ilave edildiği tespit edilmiştir. Eve ait kat planları Mutlu Kapancı’ya ait “Alanya Kaleiçi Evleri” yüksek lisans tezinden alınmıştır.

Şekil 4.38 Kültür varlığı 19 pat planları

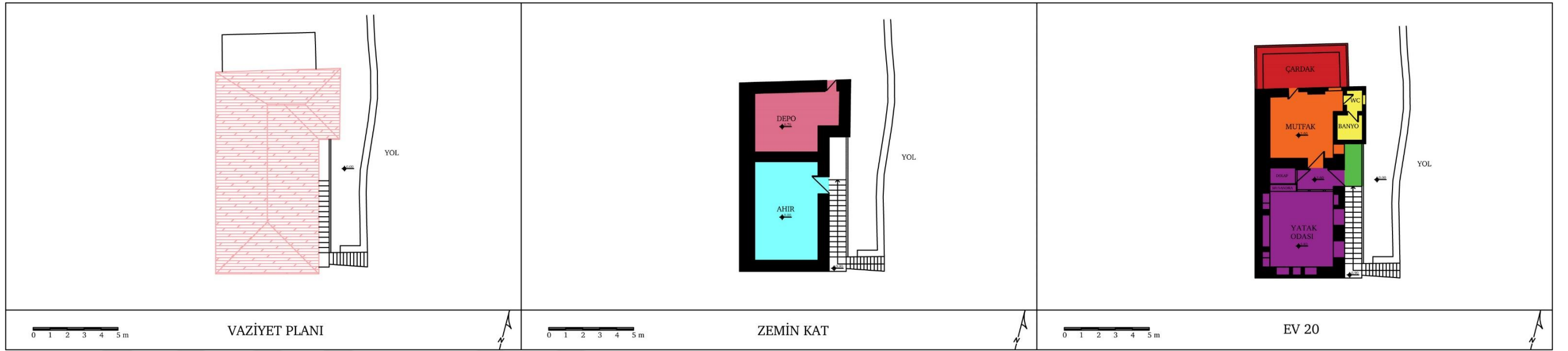

Şekil 4.39 Kültür varlığı 19'a ait dış mekân fotoğrafları

[4]

KÜLTÜR VARLIĞI 20

İnceleme yapılan 20 numaralı Alanya Evi; 413 ada 8 nolu parselde bulunmaktadır. Eve ulaşım ancak yaya yolu ile sağlanabilmektedir. AKKAİP’da KV+KY olarak tescilli ev, 9 nolu parselde bulunan KV olarak tescilli eve bitişiktir. Eve ait kat planları Mutlu Kapancı’ya ait “Alanya Kaleiçi Evleri” yüksek lisans tezinden alınmıştır. İki katlı evin yerinde yapılan incelemede restore edilmediği ve konut olarak kullanılmaya devam edildiği tespit edilmiştir.

Şekil 4.40 Kùltür varlığı 20 kat planları

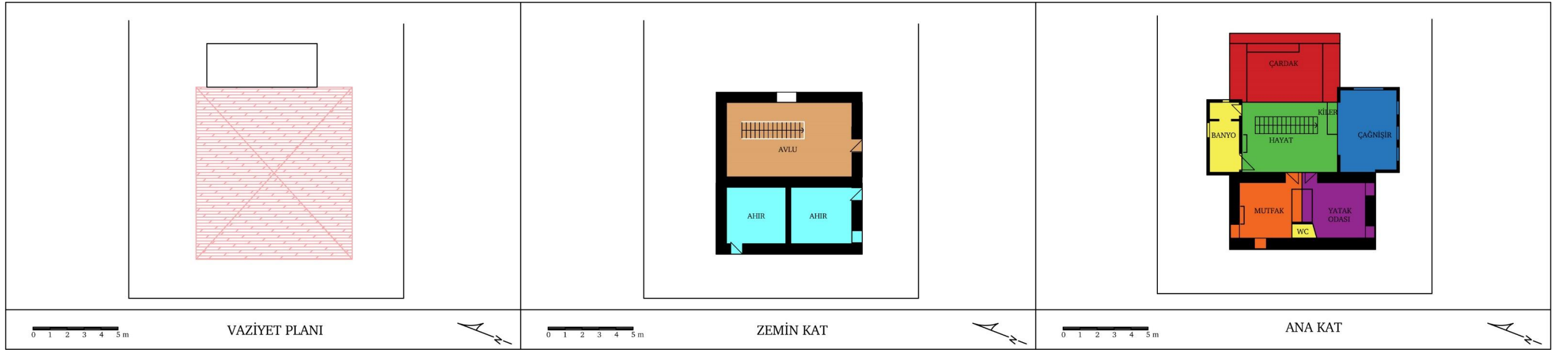

Şekil 4.41 Kùltür varlığı 20'ye ait dış mekân fotoğrafları

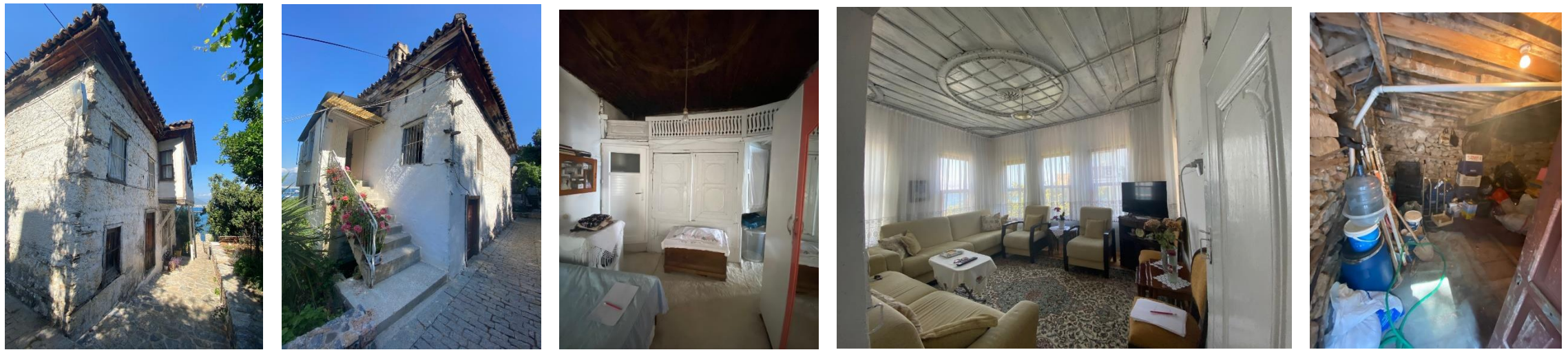
[4]

KÜLTÜR VARLIĞI 21

İnceleme yapılan 21 numaralı Alanya Evi; 292 ada 1 parselde bulunmaktadır. İki katlı ev, AKKAİP’da KV+KY olarak tescillidir. Eve ulaşım Kızılıkule ve Tersane arasındaki sur üzerinde düzenlenen yürüyüş yolundan veya bu sur duvarının kenarında düzenlenen yoldan sağlanabilmektedir. Eve ait kat planları yerinde yapılan ölçümler ve ev sahipleri ile yapılan görüşmeler sonucu ilk haline uygun şekilde tarafımda hazırlanmıştır. Ev restore edilmemiş olup zemin katın bir bölümü kafe olarak kullanılmakta, evin diğer kısımları ise konut olarak kullanılmaktadır. Evin kat planlarında, ilk halinden sonra bazı değişiklikler yapıldığı tespit edilmiştir. Ev sahipleri ile yapılan görüşmede evin yapı malzemelerinin Harabe Alan’da bulunan eski bir Rum evinden getirildiği, su ihtiyacının ise bahçedeki kuyudan sağlandığı bilgisine ulaşılmıştır.

Şekil 4.42 Kültür varlığı 21 kat planları

Şekil 4.43 Kültür varlığı 21'e ait iç ve dış mekân fotoğrafları

Tophane Mahallesi Evleri; iklimsel etkenler, topografik yapı, eve bağılı yaşam kültürü vb. nedenlerle mekân kurgusunda benzerlikler göstermektedir. Çalışmanın bu bölümünde evlerin mekân kurgusu; yatay düzlemde plan kurgusuyla, düşey düzlemde ise mekânsal bağlar açısından incelenmiştir. Bu bağlamda, incelenen 21 evin ana katından başlayarak yukarıdan aşağı doğru birimlerin mekânsal karşılıkları incelenmiş ve kat planları üzerinden çıkarımlarda bulunulmuştur.

4.2.1 Ana Kat(Yaşam Katı) Mekân Organizasyonu

Çoğunlukla iki katlı olan Tophane Mahallesi Evleri'nde asıl yaşam birimlerinin toplandığı kat ana kattır. Bu kattaki birimler yazlık ve kışlık dilim olarak iki kısımda incelenebilir. Ana katta bulunan birimler; çağnişir, büyük içeri, küçük içeri, mutfak, hayat, mabeyn, banyo-wc'dir.

4.2.1.1 Çağnişir

Çağnişir kelimesi geleneksel Alanya Evleri'nde oturma mekânına verilen isimdir. Farsça'da şah ve nişin kelimelerinin birleşiminden oluşan şahnişin kelimesi, odaların sokak ve bahçeye bakan cephelerinde dışarıya doğru çıkan, üç tarafı pencereleli küçük bir cumba şeklindeki çıkma manasına gelir ve zamanla çağnişir ismine dönüşmüştür.

Çağnişir; eski Türk Evleri'nde, odanın, sokağa ya da avluya doğru olan, üç yanı pencereleli çıkıntısı veya bakıncak olarak adlandırılmaktadır [4]. Alanya Evleri'nde bu mekân, başoda niteliğindedir. İçi tümüyle ahşap, bağdadi tarzda yapılmış olanları da bulunmaktadır. Manzara yönünde oturmak için, ahşap kerevet bulunmaktadır. Tavanı, ahşap ve süslemelidir. Dışta ve içte, beyaz badanalı ve manzara yönünde, kafa pencereleri yer almaktadır. Oda içerisinde, ahşap dolap ve nişler ihtiyaca göre düzenlenmiştir [42].

Geleneksel Alanya Evleri'nin birinci katında yazlık dilimde bulunan çağnişir; bir basamakla çıkılarak ulaşılan, misafirlerin ağırlandığı, çoğunlukla çıkmalı düzene sahip, manzaraya bakan, tavan ve duvarlarda yoğun ahşap işçiliği görülen konutun en önemli odasıdır. Günümüzdeki konut tipolojisi ile karşılaştırıldığında salon mekânına karşılık gelmektedir. Çağnişir mekânında döşemenin görüntü anlamında önemi yoktur çünkü döşeme halılarla kaplıdır. Mekânda döşeme

tahtalarının kirişlere çakılması ve döşeme kesitinde yalıtım amaçlı bir katmanın eksikliği nedeniyle halı ve kilimlerle soğuğa karşı önlem alınmaya çalışılmıştır. Bu mekânda döşeme kurgusunun yalınlığına karşın tavanlar son derece bezeme ve süs barındırmaktadır.

Tophane Evleri'nin incelenen 21 örneğinde çağnişir mekân analizleri, yeri ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- 21 evin 18'inde çağnişir mekânı bulunmaktadır.
- Çağnişir mekânı birinci katta olup hayat mekânından basamakla çıkılarak ulaşılan bir konumdadır.
- Tüm evlerde çağnişir, bahçe ve manzara yönünde konumlanmıştır.
- İncelenen 18 evin hepsinde çağnişir mekânı doğu cephede bulunmaktadır. Çağnişir mekânının yöneliminde hâkim rüzgârın etkisi görülmektedir.
- Çağnişir 17 evde dikdörtgen plan tipine, 1 evde ise kare plan tipine sahiptir.
- Çağnişir, evlerde metrekaresi en büyük oda birimlerinden biridir.
- 9 evde çağnişir mekânında tepe penceresi bulunmaktadır.
- 13 evde dar kenarı manzara yönüne göre konumlandırılmıştır.
- Tüm evlerde çağnişirler ahşap yapım sistemine sahiptir.
- 14 konutta çağnişir mekânı çıkmalı düzene sahiptir.
- Tüm evlerde çağnişir mekânı duvarları diğer mekânlara göre daha fazla dolu boş oranına sahiptir ve evin dış mekânla ilişki bağlamında en geçirgen birimdir.
- 10 evin çağnişirinde manzara yönündeki bir cephesini boylu boyunca kapatan, pencerelerin altında derinliği 70-80 cm, yüksekliği 30-40 cm olan kerevet bulunmaktadır.

Şekil 4.44 Kültür varlığı 21'in Çağnışır mekânı

Şekil 4.45 Kültür varlığı 10'un Çağnışır tavan süslemesi

Şekil 4.46 Kültür varlığı 10'un Çağnışır tepe pencereleri

Şekil 4.47 Çağnişir mekânı analizleri

4.2.1.2 İçeri(Yatma Birimi)

Türk Evi'nde odalar, oturma, yatma gibi birden fazla ihtiyacı karşılayacak şekilde örgütlenmiştir. Bu bağlamda geleneksel Alanya Evleri'ne ait oda mekânlarında da benzer özelliklerle karşılaşılabilir.

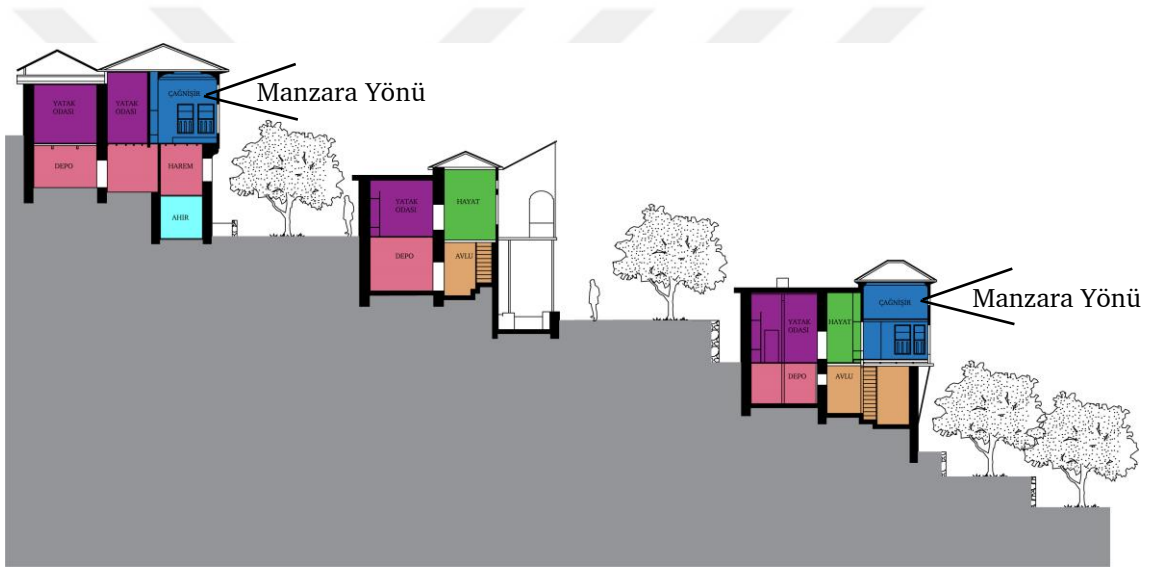
Tophane Evleri'nde hem yazlık hem kışlık dilimde yer alabilen yatma birimleri, "Büyük İçeri" ve "Küçük İçeri" olarak adlandırılmaktadır. Büyük içeri; aile büyüklerinin kaldığı oda veya odalar; küçük içeri ise, çocukların yattığı odalardan oluşmaktadır. İçeri mekânlarında, genellikle duvardan duvara devam eden uzun ahşap dolaplar(yüklük) ve bu dolapların üzerinde depolama amaçlı kullanılan musandıra bulunmaktadır. Bazı evlerde içeri mekânı hayattan bir basamakla ayrılmıştır.

Tophane Evleri'nin incelenen 21 örneğinde yatma birimi mekân analizleri, yeri ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- 20 evde içeri mekânı bulunmaktadır.
- 14 evde 1 içeri mekânı bulunurken 6 evde 2 içeri mekânı bulunmaktadır. Evlerdeki içeri sayısının evin büyüklüğüyle ilgili olduğu anlaşılmaktadır.
- Tüm evlerde birinci katta bulunan içeri mekânına ulaşım hayat mekânından sağlanmaktadır.
- İçeri mekânı; 19 evde batı yönde, 1 evde ise doğu yönde konumlandırılmıştır. Evlerdeki ikinci içeri mekânı ise 1 evde kuzey yönde, 1 evde güney yönde yer almaktadır.
- İeriler tüm evlerde evin kışlık diliminde yer alırken, 2 evde bulunan ikinci içeri yazlık dilimdedir. Evlerde yazlık dilim rüzgâr bakımından geçirgen ahşap malzemeden kurgulandığından, yatma birimi için elverişsiz görüldüğü ve ierilerin büyük çoğunlukla kışlık dilimde konumlandırıldığı anlaşılmaktadır.
- 12 evde içeriden mutfak mekânına geçiş düzenlenmiştir. İki mekân arasındaki bu geçişle birlikte bazı evlerde mutfakta bulunan ocaklık sayesinde yatma biriminin de ısıtma ihtiyacının karşılanması düşünülmüş, bazı evlerde ise

mutfak mekânı içinde bulunan ıslak hacimlere içeri mekânlarından ulaşım sağlaması amacıyla geçişler tertiplenmiştir.

- 6 eve ait içeri mekânında kendine özel ıslak hacim organize edilmiştir.
- 5 evin içeri mekânında ocaklık bulunmaktadır.
- 19 evin içeri mekânında yüklük bulunmamaktadır.
- Tüm evlerde içeri mekânları taş duvar örgüsüne sahiptir.
- Tüm evlerde içeri duvarları çağnişire göre daha az geçirgendir.
- 18 evde de içeri mekânı manzara cephesinde değildir.

Şekil 4.48 Kültür varlığı 6- kültür varlığı 13- kültür varlığı 10'un çağnişir ve içeri düşey mekân kurgusu

İnceleme yapılan evlerin hepsinde çağnişir ve hayat mekânı manzara yönünde konumlanırken, içeri mekânları ise manzara yönünün tersinde, yol cephesinde konumlandırılmıştır.

4.2.1.3 Mutfak

Tophane Evleri'nde mutfak birimi çoğunlukla kışlık mekânda kurgulanmıştır. Mutfakta kullanıma uygun olarak, ocaklık bulunmaktadır. Bazı evlerde, duvar üzerinde ahşap raflar kurgulanmıştır. Evlerde mutfak mekânına su temin etmek için zemin katta veya yapı dışında düzenlenen sarnıçlar kullanılmaktadır. Sarnıç içinde toplanacak su, özellikle kış aylarında yağacak yağmurun, çatıda oluşturulan toplama ve yöneltme sistemi ile sağlanmaktadır [41]. Mutfak vb. ıslak hacimlerinin sularının giderilmesi yarımadanın coğrafi yapısına uygun geliştirilen yöntemler ile çözülmüştür. Mutfak suları, fosseptik çukuruna karıştırılmadan bahçeye akıtılmaktadır [4].

Tophane Evleri'nin incelenen 21 örneğinde mutfak birimi mekân analizleri, yeri ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- Tüm evlerde birinci katta mutfak mekânı bulunmakta olup bu mekâna hayat mekânından ulaşılmaktadır.
- Tüm evlerde mutfak mekânı batı cephede yer almaktadır.
- 20 evin mutfak mekânına ait en az bir duvar her evde yatma birimine bitişiktir. Bu organizasyonun sebebi, mutfak biriminde bulunan ocaklığın yatma biriminin ısınma ihtiyacını karşılamaya yardımcı olması içindir.
- 12 evin mutfak biriminde sarnıç bulunmaktadır. Ayrı bir sarnıç birimi bulunan evlerde bu birim mutfak biriminin hemen altındadır. Bu bağlamda, ana katta bulunan mutfak biriminin konumu doğrudan zemin kattaki sarnıç biriminin yerini belirlemektedir.
- 17 evin mutfak biriminde ocaklık bulunmaktadır.
- 5 evde ıslak hacim evin mutfak birimi içinde kurgulanmıştır. Bu organizasyonun sebebi; hem ıslak hacimlerde su ihtiyacının karşılanmasında kolaylık sağlaması hem de mutfaktaki ısıdan bu mekânların da yarar sağlanması içindir. Mutfak biriminde ıslak hacim bulunan 4 evde de mutfak biriminden yatma birimine geçiş bulunmaktadır. Böylece bu evlerde mutfak, yatma birimi ve ıslak hacim mekânları birbirine bağlı bir mekân kurgusu oluşmaktadır.

- 12 evin mutfak biriminde yatma birimine geçiş bulunmaktadırdır.
- Mutfak birimindeki pencere boşlukları diğerdır birimlere göre daha azdır.
- Mutfak birimi kışlık dilimde olduğundan ıkmasız düzendedir.
- Mutfak birimi evlerde manzara cephesinde kurgulanmamıştır.

İncelenen 21 evin tamamında yatma birimine ait bir duvarın aynı zamanda mutfak birimine ait olduğudır tespit edilmiştir. Bu tespitle her örnekte, yatma birimi ve mutfak birimine ait mekân organizasyonunun mutlaka yan yana özömlendirildiğidır sonucuna ulaşılmıştır. Bu organizasyonun amacı; mutfak biriminin ısısından yatma biriminde de yararlanmak olduğudır düşünölmektedir. Ayrıca bazı evlerde ıslak hacimler mutfak birimi içinde bulunmaktadır. Bu evlerde yatma birimi ile mutfak birimi arasında bir kapı açılarak iki mekân arasında geçiş kurgulanmıştır. Böylece yatma biriminden ıslak hacimlere ulaşım kolaylığı da sağlandığı görölmüşdür. Yapılan analizler sonucu, Tophane Evleri'nde çoğunlukla yatma birimi ve mutfak biriminin birbiri ile ilişkili mekân kurgusuna sahip olduğudır anlaşılmaktadır.

Şekil 4.50 Mutfak mekânı analizleri

4.2.1.4 Hayat

Hayat sözcüğü “çevrili yer” anlamına gelen Arapça bir sözcükten gelmektedir. Bu sözcük çevrili açık alan(avlu) anlamında birçok bölgede kullanılmayı sürdürmüştür. [41] Tophane Evleri’nde hayat mekânı, zemin kattan merdivenle çıkılarak ulaşıp yazlık ve kışlık dilimi birbirine bağlamaktadır. Ana katta bulunan tüm odaların girişleri bu mekândan sağlanmaktadır. Bu bağlamda hayat, Tophane Evleri’nde ortak kullanım alanıdır. Hayat birimi yarı açık bir mekân olarak kurgulanmıştır ancak; yerinde yapılan incelemede bazı evlerde bu mekânın farklı malzemelerle kapatıldığı tespit edilmiştir.

Tophane Evleri, daha önceden bahsedildiği gibi dış sofalı plan tipine sahiptir. Hayat birimi ana kattaki tüm birimlerin açıldığı yarı açık bir mekândır ve ulaşım zemin kattan merdivenle sağlanmaktadır. Bu nedenle hayat mekânı sadece ana kata ait birimleri birbirine bağlamakla kalmayıp, zemin kattaki birimleri de ana kata bağladığı sonucu çıkarılabilir. Bu bağlamda hayat; tüm Alanya Evleri’nin plan organizasyonunun adeta düğüm noktasıdır.

Tophane Evleri’nin incelenen 21 örneğinde hayat birimi mekân analizleri, yeri ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- İncelenen 20 evde hayat mekânı bulunmaktadır ve ana kattadır.
- Hayat mekânı tüm evlerde yazlık dilimde ve manzara yönünde konumlanmıştır. Hayat mekânının bu konumu sayesinde sıcak aylarda günün büyük bir bölümü bu alanda geçmesine olanak sağlamaktadır. Bazı evlerde bu mekânlara günlük ihtiyaçlara cevap verecek şekilde ocaklık, lavabo eklenmiştir.
- Tüm evlerde hayat birimine zemin kattan merdivenle ulaşılmaktadır.
- Hayat birimi tüm evlerde yarı açık bir mekândır.
- 20 evde hayat biriminin çatı örtüsü ile üstü kapatılmıştır.

Şekil 4.51 Hayat mekânı analizleri

4.2.1.5 Çardak

Çardak sözcüğü “hayat” anlamında, Alanya’dan Balkanlar’a kadar Osmanlı İmparatorluğu’nun çeşitli yörelerinde yaygın olarak kullanılmıştır. [41] Tophane Evleri’nde çardak mekânı manzara yönünde olup, bu mekâna hayat biriminden geçilerek ulaşılmaktadır. Çardak birimi açık bir mekândır ancak; yerinde yapılan inceleme sonucu günümüzde bazı evlerde çardakların farklı malzemelerle kapalı alanlara dönüştürüldüğü tespit edilmiştir.

Tophane Evleri’nin incelenen 21 örneğinde çardak birimi mekân analizleri, yeri ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- 15 evde çardak birimi bulunmaktadır.
- Çardaklar tüm evlerde doğu cephede konumlanmıştır.
- Çardak birimine ulaşım tüm evlerde hayat biriminden sağlanmaktadır.
- Çardaklar tüm evlerde manzara yönünde olup çıkmalı düzene sahiptir. Çardaklar sıcak iklime sahip bölgede esintiyi alabilmek için hâkim rüzgâra doğru kurgulanmıştır.
- Çardakların tümü ahşap malzemeye kurgulanmıştır.
- 12 evin çardak biriminin üstü çatı örtüsüyle kapatılmıştır.

İncelenen 21 evin çardak mekânı bulunan örneklerinde, çardaklar mutlaka manzara yönünde konumlandırılmıştır. Sıcak iklime sahip bölgede bu organizasyon evlerde bir konfor alanı oluşturmaktadır. Ayrıca çardak biriminin mutlaka çıkmalı düzene sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum Tophane Evleri’nin plan organizasyonun temel düzeni hakkında bir çıkarım sağlamaktadır. Tophane Evleri, ilk olarak topografyaya adeta gizlenen, rüzgâr ve yağışlara korunaklı, çıkmaz düzende, geçirgenliği minimumda tutmayı hedefleyen, malzeme bakımından güçlü kışık dilimle başlar. Bu dilimden sonra; bahçe ve manzaraya açılan, rüzgârı mekânlara almak için hafif malzemedan ve çıkmalı bir düzende kurgulanmış, kapalı olmasına rağmen duvarları daha geçirgen, hafif malzemeye oluşturulmuş yazlık dilim gelmektedir. Yazlık dilimdeki hayat mekânı, diğer birimlerin açıldığı ortak bir mekân olup aynı zamanda duvarlarının

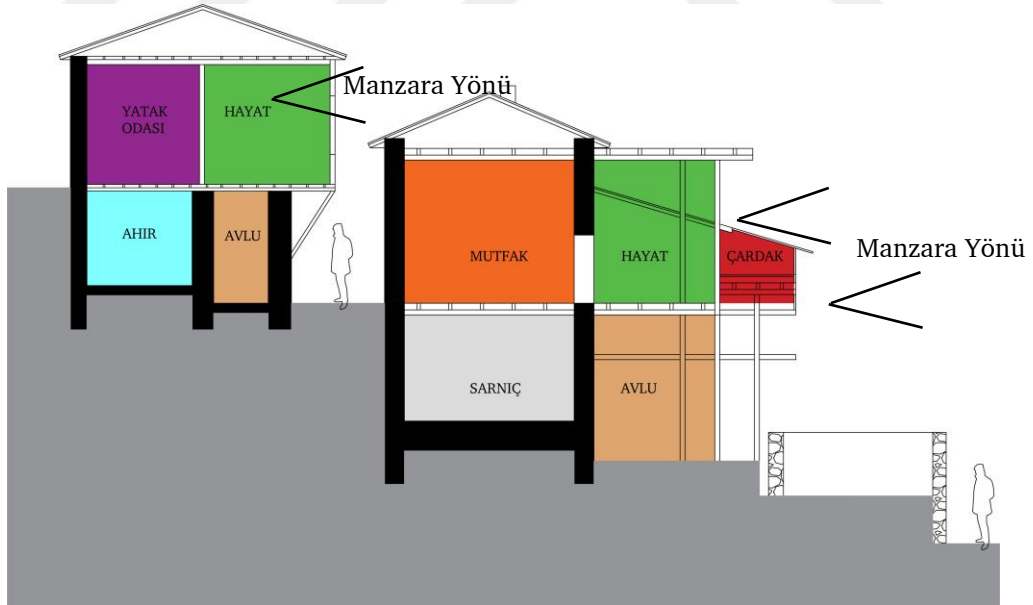
geçirgenliği en fazla olan birimdir. Tophane Evleri planları, çıkmalı düzende ve manzara yönünde konumlanan, evlerdeki açık mekân organizasyonunu üstlenen çardak birimi ile son bulmaktadır.

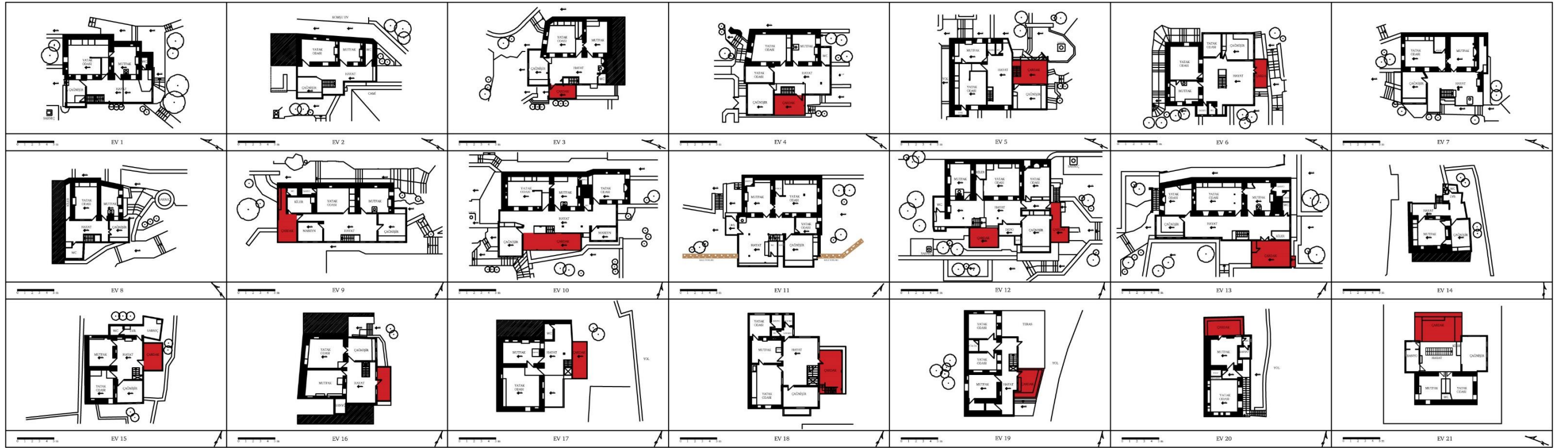
Şekil 4.52 Kültür varlığı 10'a ait hayat mekânı

Şekil 4.53 Kültür varlığı 10'a ait çardak mekânı

Şekil 4.54 Kültür varlığı 9- kültür varlığı 17'ye ait hayat ve çardak mekânı düşey mekân kurgusu

Şekil 4.55 Çardak mekânı analizleri

4.2.1.6 Mabeyn

Mabeyn; hacim olarak, çağnişire oranla daha küçük ve misafirler için tasarlanmış bölümdür. Tophane Evleri'nin hepsinde mabeyn mekânı yoktur. Bu mekânın olduğu evlerde ise mabeyn, manzara yönünde yer alır.

Tophane Evleri'nin incelenen 21 örneğinde mabeyn birimi mekân analizleri, yeri ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

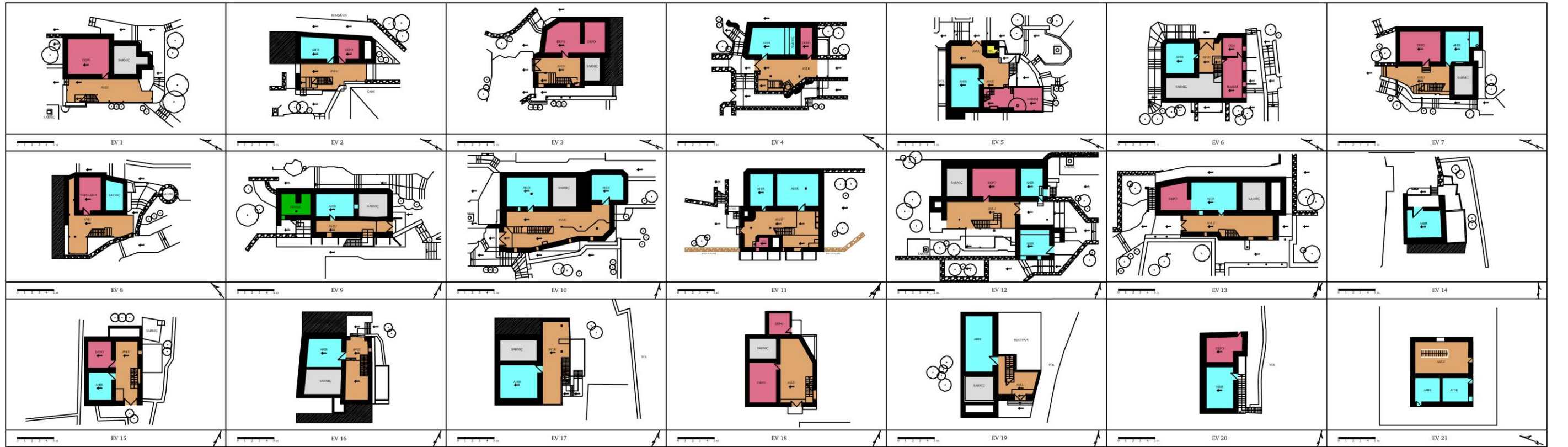
- Sadece 2 evde mabeyn birimi bulunmaktadır.
- Mabeyn birimine 2 evde de hayat biriminden ulaşılmaktadır.
- Mabeyn birimleri manzara yönünde ve yazlık dilimdedir.
- 2 evde de çağnişir birimi ile zıt; fakat manzara yönde konumlanmıştır.
- 2 mabeyn de çıkmalı düzene sahiptir.
- Mabeyn birimleri geçirgenlik bakımından çağnişire yakın özelliktedir.

Şekil 4.56 Mabeyn mekânı analizleri

4.2.2 Zemin Kat Mekan Organizasyonu

Tophane Evleri'nde zemin kat yardımcı mekânlardan oluşmaktadır. Yapıldığı dönemde evler kırsal yaşayışa hizmet ettiğinden ahır, kümes, sarnıç, depo gibi mekânlara gereksinim duyulmaktadır. Tophane Evleri'nde bu mekânlar için düzenlenen zemin kat, taş malzemeden yapılmıştır. Evlerin girişi bu kattandır. Zemin katların bir cephesi topografyaya uyum sağlayarak toprak altındadır. Günümüzde konut olarak kullanılmaya devam eden evlerde zemin kat, yeni ihtiyaçlara göre işlevini yitirmiş ve ana kattaki gibi evin yaşamsal mekânlarına dönüştürülmüştür.

Şekil 4.57 Zemin kat mekân analizleri

4.2.2.1 Avlu

Tophane Evleri'nin incelenen 21 örneğinde avluya ait mekân analizleri, mekânların konumu ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- 19 evde avlu mekânı bulunmaktadır.
- Her evde evin dış kapısı avlu mekânına açılmaktadır.
- Her evde avlu mekânı hayat mekânının altındadır ve bir merdivenle hayat mekânına bağlanmaktadır. Bu bağlamda 2 mekân birbiri ile ilişkilendirilmiştir.
- Avlu mekânının manzaraya hâkim hayat mekânı altında bulunması sebebi ile bina girişleri çoğunlukla daha düşük olan bahçe kotundan sağlanmıştır.
- Avlu mekânının manzara yönünde bulunan duvarları bahçe ile ilişkilendirilmemiş, evlerde bu duvarlara sadece küçük pencere boşlukları açılmıştır.

4.2.2.2 Depo

Tophane Evleri'nin incelenen 21 örneğinde depoya ait mekân analizleri, mekânların konumu ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- 11 evde depo mekânı bulunmaktadır.
- Depolar 10 evde batı cephede, 1 evde kuzey cephede konumlanmıştır.
- Depoların tüm duvarları boşluksuz, taş-kâgir duvardır.
- 6 evde depo mekânına avlu mekânından basamakla çıkılarak ulaşılmaktadır.

4.2.2.3 Gedey

Tophane Evleri'nin incelenen 21 örneğinde gedeye ait mekân analizleri, mekânların konumu ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- 18 evde gedey mekânı bulunmaktadır.
- 3 evde 2 adet gedey mekânı bulunmaktadır.

- 16 evde gedey mekânı batı cephede, 1 evde kuzey, 1 evde ise doğu cephede konumlanmıştır.
- 1 evde gedey mekânı içinde sarnıç bulunmaktadır.
- 1 evde gedey ve depo mekânı birbiri ile bağlantılıdır.
- Tüm gedey mekânları bir kapı ile avlu mekânına bağlanır.
- Tüm evlerde gedeyler taş duvarlarla kapalıdır.

4.2.2.4 Sarnıç

Tophane Evleri'nin incelenen 21 örneğinde sarnıca ait mekân analizleri, mekânların konumu ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- 15 evde kapalı sarnıç mekânı bulunmaktadır.
- 12 evde sarnıç ana katta bulunan mutfak mekânı altında konumlandırılmıştır.
- 13 evde sarnıç mekânları boşluksuz, taş duvardır.
- 2 evde sarnıç mekânına avludan ulaşım bulunurken, 13 evde sarnıç mekânına zemin kattan ulaşım bulunmaktadır.

4.2.2.5 Harem

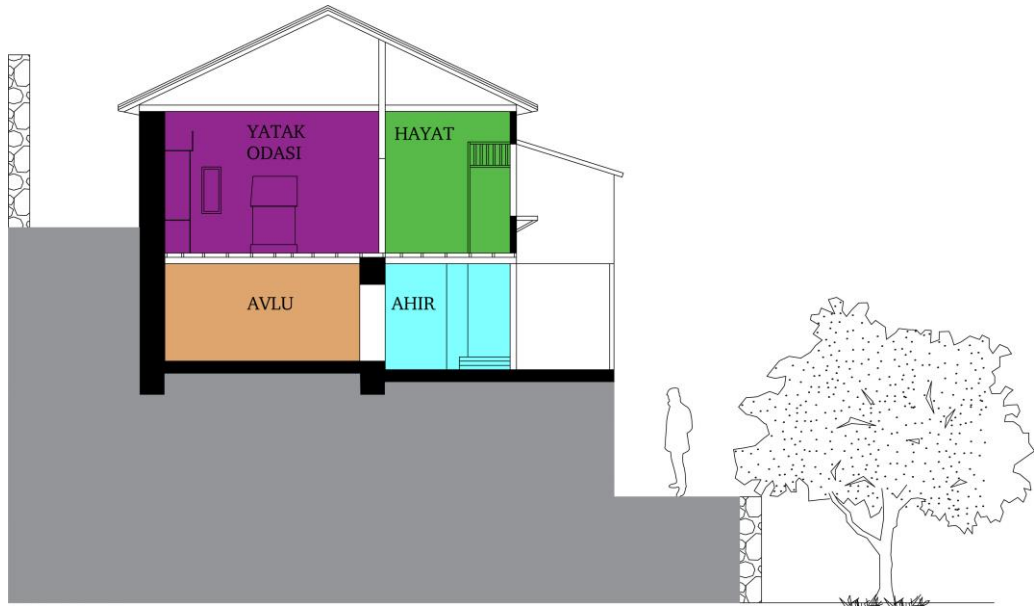
Tophane Evleri'nin incelenen 21 örneğinde hareme ait mekân analizleri, mekânların konumu ve çözümüyle ilgili ayrımlar aşağıda yer almaktadır.

- 1 evde zemin katta harem mekânı bulunmaktadır.
- Harem mekânı bu evde bahçe ve manzara yönündedir.
- Harem diğer zemin kat mekânlara göre daha boşluklu bir duvar kurgu sistemine sahiptir.
- Haremin duvar örgüsü taş ve ahşaptan oluşmaktadır.
- Hareme avludan birkaç basamak çıkılarak ulaşılmaktadır.
- Harem içinde bulunan bir merdiven ile hayat mekânına bağlıdır.
- Harem içinde birkaç basamakla çıkılan oturma alanı düzenlenmiştir.

Yapılan incelemeler sonucu Tophane Evleri'nin çoğunda zemin katta gedey mekânı konumlandığı görülmektedir. Sarnıç bulunan evlerin çoğunda bu mekânın ana kattaki karşılığının mutfak mekânı olduğu görülmüştür. Avlular bazı evlerde yarı açık mekânlar olarak kurgulanmıştır. Hayat mekânına buradan merdivenle ulaşılmaktadır. Günümüzde yerinde yapılan incelemelerde zemin kata ait bu yarı açık mekânların kapalı alanlara dönüştürüldüğü tespit edilmiştir. Ayrıca zamanla değişime uğrayan yaşayış şekli sebebiyle evlerde bu mekânlara ihtiyaç kalmadığından, günümüzde zemin katlar yaşam alanlarına evrilmiştir.

Şekil 4.58 Kültür varlığı 21'e ait gedey mekânı

Şekil 4.59 Kültür varlığı 8'e ait zemin kat ve ana kat düşey mekân kurgusu

Şekil 4.60 Kültür varlığı 7-kültür varlığı 3'e ait zemin kat ve ana kat düşey mekân kurgusu

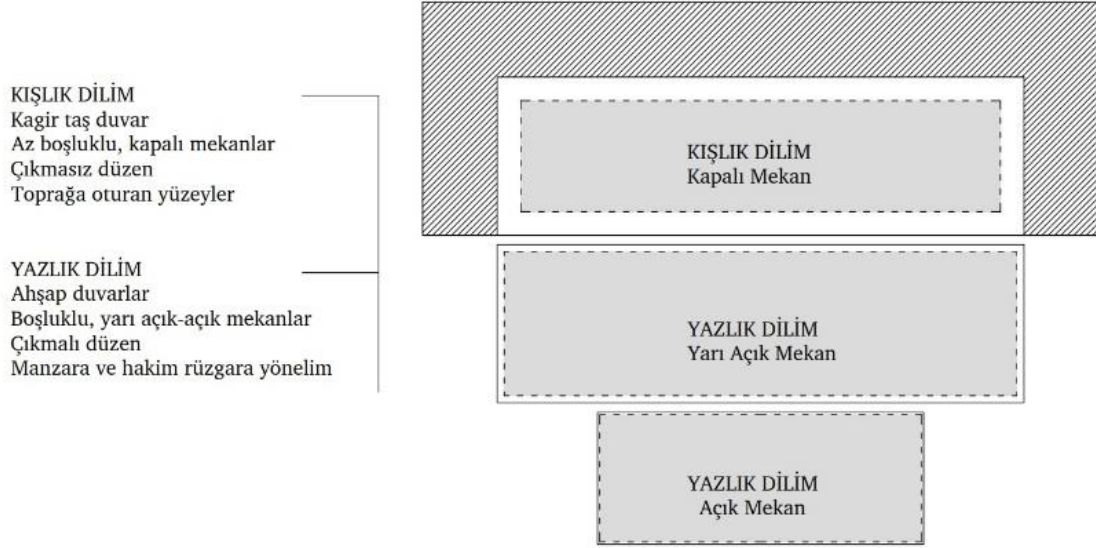
21 ev üzerinden yapılan yatay ve düşey düzlemdeki incelemelere göre Tophane Mahallesi Evleri'nin zemin katlarının servis mekanlarına ait olduğu açıkça görülmektedir. Bu durumun evlerin yapıldığı yıllardaki kullanıcı ihtiyaçlarına göre geliştiği d ş n lmektedir. Günümüzde kullanımı devam eden evlerde ise, gündelik hayatta servis mekanlarına ait ihtiyaçların ortadan kalkması nedeniyle zemin katlar yaşam alanı fonksiyonuna hizmet eden mekanlara evrilmiştir. Böylece evlerin her iki katı ana yaşam katı olarak düzenlenmiştir. Bu dönüşüm tüm evlerde açıkça kendini göstermektedir.

4.2.3 Fiziki  evre Etütleri Mekân Organizasyonu

Bu bölümde, çalışma kapsamında yapılan Tophane Evleri'ne ait mekân analizleri sonucu elde edilen çıkarımlara yer verilmiştir.

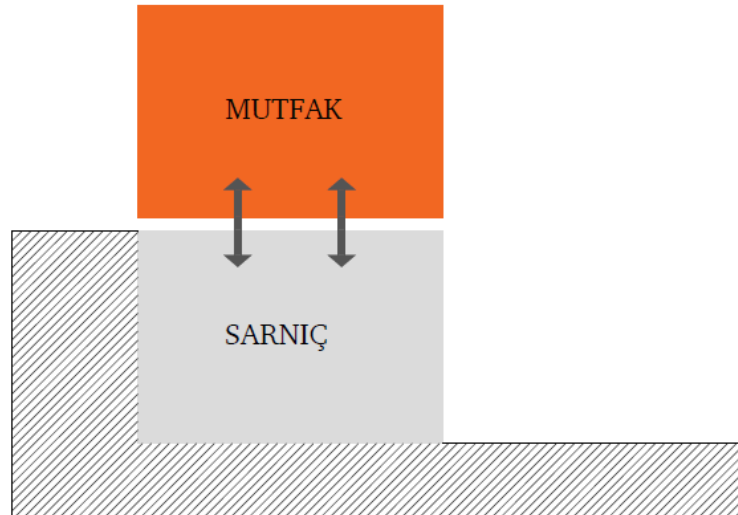
İnceleme yapılan her evin ana kat mekân organizasyonu kişlık ve yazlık dilim olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Evlerde kişlık dilimdeki mek nlarda; genellikle evlerin eğime uygun yerleşimi sonucu bir duvar toprak altında

kalmaktadır. Bu mekânlara ait duvarlar çıkmasız düzende, az boşluklu ve taş malzemedendir. Yazlık dilim ise yarı açık ve açık mekânlar olmak üzere kendi içinde iki kısımdır. Yazlık dilimdeki mekânlar her evde manzara yönündedir. Yazlık dilim; çıkmalı düzende, boşluk oranı en fazla mekânlar olup, ahşap ve taş malzemenin birlikte kullanıldığı mekânlardan oluşur.

Şekil 4.61 Tophane Mahallesi Evleri ilkesel planı

İnceleme yapılan her evde mutfak ve sarnıç mekânı düşey düzlemde birbiri ile bağlantılı kuracak şekilde üst üste tasarlanmıştır.

Şekil 4.62 Tophane Mahallesi Evleri mutfak ve sarnıç mekânlarının ilkesel kesiti

İnceleme yapılan her evde; avlu ve hayat mekânı düşey düzlemde birbiri ile bağlantılıdır. Böylece eve dışarıdan girildiğinde; avlu mekânı öncelikle zemin

İnceleme yapılan hayat mekânı bulunan her evde hayat, ana kattaki tüm mekânları birbirine bağlamaktadır.

ÇAĞNIŞIR

Manzara Hakim Rüzgar

AVLU

BAHÇE

116

Ülkemizde; farklı kültürlerin izlerini taşıyan, tarihe tanıklık etmiş pek çok yerleşim yeri bulunmaktadır. Alanya ilçesi de, yerleşime ev sahipliği yaptığı ilk yıllardan bugüne pek çok kültürün etkisinde kalmış bir birikime sahiptir. Tarih boyunca önemli bir kıyı liman kenti durumunda olan Alanya; özellikle Selçuklular Dönemi'nde, Kale bölgesinde yoğunlaşan imar faaliyetleri ile bugünkü görüntüsüne ulaşmıştır. Bu dönemlerde yapılan çoğu eser, günümüzde de kullanılmaya devam etmektedir. Kale bölgesindeki yapılar, Selçuklular Dönemi'nde askeri-iskân faaliyetleri ile öne çıkmıştır. Günümüzde ise bölgenin yerleşim yeri olma özelliği devam ederken, askeri fonksiyon yerini turizm fonksiyonuna bırakmıştır. Bölgenin halen değişime uğramaya devam eden, yaşayan bir yerleşim dokusuna sahip olması, mevcut değerlerinin belirli zaman dilimlerinde belgelenmesinin önemini açıkça göstermektedir. Bu amaçla çalışma içinde Tophane Mahallesi'nin 1999 yılında belgelenen Alanya Koruma Amaçlı İmar Planı üzerinden alanın güncel durumunun ve özgün potansiyelinin ortaya çıkarılması için analizler yapılmıştır. Çalışmanın yapıldığı tarih itibari ile bölgenin durumunu ortaya koyan bu araştırmanın, ileriye dönük çalışmalar için de kaynak olması amaçlanmıştır.

Tophane Mahallesi, 19. yy ve 20. yy da yapılmış geleneksel Alanya Evleri örnekleri ile özdeşleşmiş bir bölgedir. Bu evler, bölge içinde konumlanma biçimi, iklimsel özellikler ile uyumlu mekân ilişkileri gibi özelleşmiş mimari unsurlara sahiptir. Uzun yıllar kozmopolit bir yerleşim yeri olan bölgede; Rum halk 1923 nüfus mübadelesi ile bölgeden ayrılmak zorunda kalmıştır. Bu durum sonucunda Tophane Mahallesi'nde mübadele sonrası boş kalan evlerin iklimsel etkenler başta olmak üzere farklı etmenlere maruz kalması, bakımlarının yapılamaması, çöküntü sürecünü hızlandırmış ve evlerin harap duruma düşmesine yol açmıştır. Bu bölgede tekrar bir yerleşim olmamıştır. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte kale içindeki yerleşme şehrin düz alanlara doğru genişlemiş, böylece bölgede yaşayan sayısı giderek azalmıştır. Yakın geçmişte başlayan ve günümüzde de devam eden

yenileme müdahaleleri ile bu evlerin tekrar yaşama kazandırılması hız kazanmıştır. Mahalle içinde bulunan anıtsal yapılarla beraber tekrar kullanılmaya başlayan bu tarihi evler, turizm amaçlı kullanımlarla birlikte bir çekim merkezi haline gelmiştir.

Çalışma kapsamında seçilen 21 ev üzerinden geleneksel Alanya Evleri'nin kendine özgü plan tipolojisini oluşturan etkenler ortaya konmaya çalışılmıştır. Yapılan mekân analizleri sonucu evlerin; iç mekân organizasyonu ile iklim koşullarına son derece uyumlu bir karakteristik özellik ortaya koyarken, aynı zamanda kullanıcıların ihtiyaçlarına göre de özgün çözümlere sahip olduğu tespit edilmiştir. İncelemeye alınan 21 ev üzerinden geleneksel Alanya Evleri'nin mekân örgütlenmesine ait çıkarımlar ortaya konmaya çalışılarak bu özgün dokunun verilerinin belgelenmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

- [1] S. Kocakuşak, Alanya'da Kent Dokusunun Dünü Bugünü, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri, Alanya, ALSAV, 1996, pp. 35-36.
- [2] S. Akova, Alanya Nüfusunun Genel Özellikleri, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri III, Alanya, ALSAV, 2004, pp. 255-260.
- [3] H. Yetkin, Dünden Bugüne Alanya.
- [4] M. Kapancı, Alanya Kaleiçi Evleri, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2008.
- [5] Ş. Çolak Bora, Alanya Kalesi'nin Çağdaş Koruma Yöntemleri Bağlamında Etkin Kullanımı ve Sunumu, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, 2020.
- [6] S. Sönmez, Alanya Kale İçi Kiliselerinin Koruma Sorunları ve Yeniden Kullanımına Yönelik Öneriler, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, 2019.
- [7] İ. H. Konyalı, Alanya, Konya: Ayaydın Basımevi, 1946.
- [8] B. Keleş, Alanya'nın Türkiye Selçukluları Tarafından Fethinden Sonra XIII. ve XIV. Asırda Doğu Akdeniz Ticaretindeki Yeri ve Önemi, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri III, Alanya, ALSAV, 2004, pp. 548-551.
- [9] K. Göde, Alanya'nın Türkler Tarafından Fethinin Türkiye ve Dünya Tarihindeki Yeri ve Önemi, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri, Alanya, ALSAV, 1996, pp. 145-147.
- [10] Ö. Açıkalin, Alanya Kiliselerinin Mimari Analizleri ve Günümüzdeki Korunmuşluk Durumlarının İrdelenmesi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, 2019.
- [11] İ. Erdem, Türkiye Selçukluları ve Beylikler Devri ile Seyahatnamelerde Alanya (XIV.-XVII. yy.'lar), Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri, Alanya, ALSAV, 1996, pp. 445-449.
- [12] N. Koçak, Tarihte Alanya, Konya: Alanya Kültür Sanat ve Turizm Vakfı, 2013.
- [13] Alanya Belediyesi, Alanya Tarihçe, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/399/Tarihce>.
- [14] K. Bilici, Seyahatnamelerde Alanya, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri, Alanya, ALSAV, 1996, pp. 85-88.
- [15] N. Öztürk, Alanya'nın Türkler Tarafından Fethi ve Sonrasına Dair Bazı Düşünceler, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri III, Alanya, ALSAV, 2004, pp. 429-433.
- [16] Alanya Kalesi, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/415/Alanya-Kalesi>
- [17] Türkiye Yunanistan Nüfus Mübadelesi [Çevrimiçi]. Available: https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Türkiye-Yunanistan_nüfus_mübadelesi.
- [18] Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, [Çevrimiçi]. Available:

<https://tvk.csb.gov.tr/antalya-ili-alanya-ilcesi-alanya-kalesi-dogal-sit-alani-dogal-sit-kesin-korunacak-hassas-alan-dogal-sit-nitelikli-dogal-koruma-alani-ve-dogal-sit-surdurulebilir-koruma-ve-kontrollu-kullanim-alani-olarak-tescil-edilmistir-duyuru-343151>.

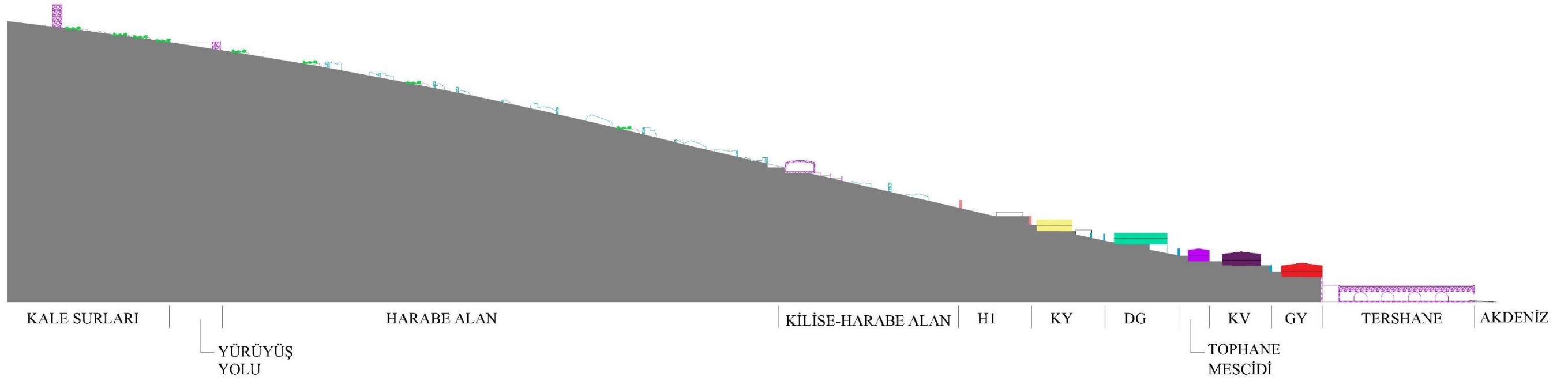
- [19] KABA, Alanya Kalesi Koruma Amaçlı İmar Planı Plan Kararları, Alanya: Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu, 1999
- [20] S. Llyod ve D. Storm RİCE, Alanya(Ala'ıyya), Anka: Türk Tarih Kurumu, 1964.
- [21] Alanya Belediyesi, Kızılkuale, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/417/KizilKule>.
- [22] Alanya Belediyesi, Tersane, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/427/Tersane>.
- [23] Ü. Sirel, Tersanesinin Koruma ve Değerlendirilmesi Üzerine, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri III, Alanya, ALSAV, 2004, pp. 589-592.
- [24] N. Akman, Tarihi Alanya Kalesinde Su: Elde Edilmesi ve Kullanılması, Alanya: Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi, 2019.
- [25] Alanya Belediyesi, Girene Çeşmesi, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/479/Girne-Cesmesi-ve-Kazi-Alani>.
- [26] Ş. Evci, Tophane Mahallesi ve Özellikleri, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri, Alanya, ALSAV, 1996, pp. 271-272.
- [27] Alanya Belediyesi, Deniz Feneri, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/493/Deniz-Feneri>.
- [28] Alanya Belediyesi, Mecdüddin Sarnıcı, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/501/Mecdüddin-Sarnici>.
- [29] Alanya Belediyesi, Akşebe Sultan Mescidi, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/513/Aksebe-Sultan-Mescidi>.
- [30] T.Baykara, Alaiye Tersanesi, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri, Alanya, ALSAV, 1996, pp. 183-185.
- [31] A. Gürbüz, XVI. Ve XVII. Yüzyıllarda Alanya Kalesi, Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri III, Alanya, ALSAV, 2004, pp. 552-559.
- [32] Alanya Belediyesi, Alaaddin Keykubat Sarayı, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/505/Alaaddin-Keykubat-Sarayı>.
- [33] Alanya Belediyesi, Damlatas Mağarası, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.alanya.bel.tr/S/567/Damlatas-Magarasi>.
- [34] H. Yetkin, Adım Adım Alanya.
- [35] C. Bektaş, Türk Evi, İstanbul: Yem Yayınevi, 2013.
- [36] S. H. Eldem, Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, 1968.
- [37] R. Günay, Safran Bolu Evleri. İstanbul: Yem Yayınevi, 2005.
- [38] Çekül Vakfı, Anadolu'da Kırsal Mimarlık, Bursa: Tarihi Kentler Birliği, 2012.

- [39] D. Kuban, Türk Hayat'lı Evi, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1995.
- [40] N. G. Arı, Antalya İli Alanya İlçesi Mithat Tokuş Konağı Restorasyon Önerisi, Ankara: Gazi Üniversitesi. 2016.
- [41] H. Şener, Alanya'da Geleneksel Konutlar, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, 1984.
- [42] S. Türkmen, Alanya Evleri, , Alanya Tarih Ve Kültür Seminerleri, Alanya, ALSAV, 1996, pp. 53-57.
- [43] N. Hacıkura, Alanya'da Müftüoğlu Evi Restorasyon Projesi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi. 2000.
- [44] Türk Dil Kurumu. [Çevrimiçi]. Available: <https://sozluk.gov.tr/>.
- [45] D. Hasol, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, İstanbul: Yem Yayınları, 5. baskı, 1993.

A

ARAZİ KESİTİ

A Arazi kesiti

B.1 Kültür varlığı 1'e ait tescil fişi

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		ANIT		ENVANTER NO. :																																																																						
TÜRKİYE		ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ						HARITA NO. :																																																																						
İLİ : Antalya		İLÇESİ : Alanya		MAHALLE KÖY YERİ VEYHESİ : Kale içi Tophane Mahallesi		KORUMA DERECESESİ :		ANTYAL 2 1 2 3																																																																						
SOKAK VE KAPI NO. : 11		KADASTRO PAFTA : 18		ADA :		PARSEL :		CEVRESSEL 1 2 3																																																																						
ADI : Arap Hasan Evi K2		YAPILAR : 19. Asır		YAPAN :		MİMARİ ÇİZİM :		VAKİFTE :																																																																						
GENEL TANIM : 2 katlı. Üst kat asıl yaşamın geçtiği kat olarak, zemin kat ise ürünlerin depolandığı, hayvanların barındığı ve diğer günlük bakım işlerinin yapıldığı kat olarak düşünülmüştür. Kabuk yapısı ahşap karkas ve kâğır sistemlerden oluşmaktadır. Bir cephesi başka bir konuta bitişiktir. Zeminde açık avluludur.																																																																														
<table border="1"> <tr> <td>KORUMA DURUMU</td> <td>C</td> <td>A</td> <td>1H</td> <td>TAŞIYICI YAPI</td> <td>B</td> <td>A</td> <td>DİŞ YAPI</td> <td>C</td> <td>A</td> <td>ÜST YAPI</td> <td>B</td> <td>A</td> <td>İÇ YAPI</td> <td>C</td> <td>A</td> <td>SÜSLEM ELEMANLARI</td> <td>C</td> <td>A</td> <td>RUTUBET</td> <td>C</td> <td>A</td> <td>TOK</td> </tr> <tr> <td></td> <td>B</td> <td>DİŞ</td> <td></td> <td></td> <td>B</td> <td></td> <td></td> <td>B</td> <td></td> <td></td> <td>B</td> <td></td> <td></td> <td>B</td> <td></td> <td></td> <td>B</td> <td></td> <td></td> <td>B</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>C</td> <td>FEN</td> <td></td> <td></td> <td>C</td> <td></td> <td></td> <td>C</td> <td></td> <td></td> <td>C</td> <td></td> <td></td> <td>C</td> <td></td> <td></td> <td>C</td> <td></td> <td></td> <td>C</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>										KORUMA DURUMU	C	A	1H	TAŞIYICI YAPI	B	A	DİŞ YAPI	C	A	ÜST YAPI	B	A	İÇ YAPI	C	A	SÜSLEM ELEMANLARI	C	A	RUTUBET	C	A	TOK		B	DİŞ			B			B			B			B			B			B				C	FEN			C			C			C			C			C			C		
KORUMA DURUMU	C	A	1H	TAŞIYICI YAPI	B	A	DİŞ YAPI	C	A	ÜST YAPI	B	A	İÇ YAPI	C	A	SÜSLEM ELEMANLARI	C	A	RUTUBET	C	A	TOK																																																								
	B	DİŞ			B			B			B			B			B			B																																																										
	C	FEN			C			C			C			C			C			C																																																										
VAZİYET PLANI										FOTOĞRAF																																																																				
																																																																														
Çağışır Görünüşü										Merdiren Bağlantısı																																																																				
GÖZLEMLER :																																																																														

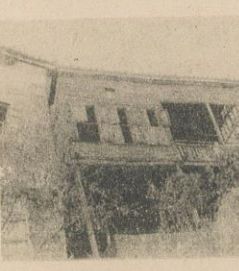
BUGÜNKÜ SAHİBİ : Kişi		BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :																																																																																	
YAPILAN ONARIMLAR : Yok																																																																																			
AYRINTILI TANIM :		TEKNİK RİSLELER																																																																																	
Üst kat, manzara yönünde veya yazlık dilim içinde yer alan (bakış yönü doğudan 21 derece kuzey) Hayat ve Çağışır hacimleri ile, bunların gerisinde veya kışlık dilim içinde yer alan Yatak odası (büyük içeri), Mutfak ve W.C. hacimlerinden oluşmaktadır. Zeminle üst katı bağlayan ahşap merdiven Hayat hacmine çıkmaktadır. Hayat ve Çağışır arasında ayırıcı opak bir duvar yoktur. Ayırım döşeme-deki kot farkı ve korkuluk elemanları ile hissedilmektedir. Hayat ve Çağışır hacimleri saydam alanları (duvar boşlukları), en az sıcak devrede, ahşap kepenklerin yok olması nedeni ile dış ortamla tecrit edilemediğinden soğuk hacimler (ısıtılmayan hacim) özelliğindedir. Bitirmelerin özenli olduğu öncelikli hacim yoktur. Elektrik vardır. İçme suyu yoktur. Kullanma suyu konut bahçesinde yer alan sarnıçtan temin edilebilmektedir. Yaşama katı toplam faydalı alanı 60,02 m2. dir. Yazlık dilim % 56,22, kışlık dilim % 43,78 nisbetindedir. Yapısal özellik (kabuk özelliği): -Yazlık dilimde; zemin katta taşıyıcı ahşap dikmeler, üst katta ahşap iskelet + ahşap çatalardan (sıvasız) oluşmuş duvarlar, ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi, yazlık dilimle birlikte kışlık dilimi de örten Yatak odasının tavanlı, diğer hacimlerde tavanlı ahşap iskeletli, alaturka kiremit örtülü kırma çatı sistemi. -Kışlık dilimde; zemin ve üst katta ahşap hatıllı taşıyıcı taş duvarlar (dışta sıvasız içte sadece yaşama katında sıvalı), ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi.		<table border="1"> <tr> <td>SU</td> <td>YOK</td> <td>ELEKTRİK</td> <td>VAR</td> <td>İSTİHA</td> <td>YOK</td> <td>KANALİZASYON</td> <td>YOK</td> </tr> <tr> <td>ORJİNAL KULLANIMI :</td> <td colspan="7">Konut</td> </tr> <tr> <td>BUGÜNKÜ KULLANIMI :</td> <td colspan="7">Konut</td> </tr> <tr> <td>ÖNERİLE KULLANIMI :</td> <td colspan="7">Konut</td> </tr> <tr> <td>HAZIRLAYANLAR :</td> <td colspan="7">Hasan Şener / / 1974 Y.Müh.Mimar</td> </tr> <tr> <td>KONTROL EDEN :</td> <td colspan="7">/ / 19</td> </tr> <tr> <td>G. M. E. E. A. Y. K. KANUNLARI</td> <td colspan="7">/ / 19</td> </tr> <tr> <td>NO. :</td> <td colspan="7">/ / 19</td> </tr> <tr> <td>REVİZYON</td> <td colspan="7">/ / 19</td> </tr> <tr> <td>G. M. E. E. A. Y. K. ORNAT :</td> <td colspan="7">/ / 19</td> </tr> </table>		SU	YOK	ELEKTRİK	VAR	İSTİHA	YOK	KANALİZASYON	YOK	ORJİNAL KULLANIMI :	Konut							BUGÜNKÜ KULLANIMI :	Konut							ÖNERİLE KULLANIMI :	Konut							HAZIRLAYANLAR :	Hasan Şener / / 1974 Y.Müh.Mimar							KONTROL EDEN :	/ / 19							G. M. E. E. A. Y. K. KANUNLARI	/ / 19							NO. :	/ / 19							REVİZYON	/ / 19							G. M. E. E. A. Y. K. ORNAT :	/ / 19						
SU	YOK	ELEKTRİK	VAR	İSTİHA	YOK	KANALİZASYON	YOK																																																																												
ORJİNAL KULLANIMI :	Konut																																																																																		
BUGÜNKÜ KULLANIMI :	Konut																																																																																		
ÖNERİLE KULLANIMI :	Konut																																																																																		
HAZIRLAYANLAR :	Hasan Şener / / 1974 Y.Müh.Mimar																																																																																		
KONTROL EDEN :	/ / 19																																																																																		
G. M. E. E. A. Y. K. KANUNLARI	/ / 19																																																																																		
NO. :	/ / 19																																																																																		
REVİZYON	/ / 19																																																																																		
G. M. E. E. A. Y. K. ORNAT :	/ / 19																																																																																		
YAYIN DİZİNİ :		EKLER :																																																																																	
		RAPOR																																																																																	
		FOTOĞRAF																																																																																	
		RÖLÖVE PROJESİ																																																																																	
		RESTORASYON PROJESİ																																																																																	
		HARİTA																																																																																	
		KROKİ																																																																																	
		KİTAP																																																																																	
		VAKİFTE																																																																																	

B.2 Kültür varlığı 2'ye ait tescil fişi

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		ANIT		ENVANTER NO. 1	
TÜRKİYE		ESKİ ESERLER VE MOZELER GENEL MODORLOGO						KARTE NO. 1	
İL : Antalya	İLÇE : Alanya	MÜHÜRLE KÖY VEYA MEKESİ : Kale içi Tophane Mahallesi		KORUMA DERECE : 2		ANITIAL		1 2 3	
SOKAK VE KAPI NO. : 30	KADASTRO PAFTA : 18	ADA : 1	PANSEL : 1	KORUMA DERECE : 2		ANITIAL		1 2 3	
ADI : K3	YAPILAN : 19. asır	YAPAN : 1	YAPAN : 1	KORUMA DERECE : 2		ANITIAL		1 2 3	
GENEL TANIM : 2 katlı. Üst kat asıl yaşamın geçtiği kat olarak, zemin kat ise ürünlerin depolandığı, hayvanların barındığı ve diğer günlük bakım işlerinin yapıldığı kat olarak düşünülmüştür. Kabuk yapısı ahşap karkas ve kâgir sistemlerden oluşmaktadır. Bir cephesi başka bir konuta bitişiktir. Zeminde kapalı avluludur.									
KORUMA DURUMU C	A 1Y1	TAŞIYICI YAPI B	A 1Y1	DİŞ YAPI B	A 1Y1	ÜST YAPI C	A 1Y1	İÇ YAPI C	A 1Y1
B 1Y1	B 1Y1	B 1Y1	B 1Y1	B 1Y1	B 1Y1	B 1Y1	B 1Y1	B 1Y1	B 1Y1
C 1Y1	C 1Y1	C 1Y1	C 1Y1	C 1Y1	C 1Y1	C 1Y1	C 1Y1	C 1Y1	C 1Y1
VAZİYET PLANI									
FOTOĞRAF									
GİRİŞİ VE ÇAĞNIŞIR ÇIKMAZI									
ÇAĞNIŞIR - HAYAT CEPHESİ									
AVLU GİRİŞİ VE ÇAĞNIŞIR ÇIKMAZI									
GÖZLEMLER :									

BUGÜNKÜ SAHİBİ : Kişi		BİNGİMLİNDEN SORUMLU OLMAK GEREKEN KURULUŞ :																																																																												
YAPILAN ONARIMLAR : Yok																																																																														
AYRINTILI TANIM :																																																																														
Üst kat, manzara yönünde veya yazlık dilim içinde yer alan (bakış yönü doğudan 14 derece kuzey) Hayat, Çağnişır, W.C. hacimleri ve Çardak ile, bunların gerisinde veya kışık dilim içinde yer alan Yatak odası (büyük içeri) ve Mutfak hacimlerinden oluşmaktadır. Zeminle üst katı bağlayan ahşap merdiven Hayat hacmine çıkmaktadır. Hayat dahil tüm hacimlerin saydam alanlarını (duvar boğlukları) en az sıcak devrede tescir etme olanakları olduğu için, tüm hacimler sıcak hacim (ısıtılabilen hacim) özelliğindedir. Çağnişır'da "kafa pencereleri" bulunmaktadır. Bitirmelerin en düzenli olduğu hacim Çağnişır'dır. Yatak odasında (büyük içeri) yüklük üstü, Hayat hacminde merdiven üstü "müsa-dıra" olarak kullanılmaktadır. Yaşama katı toplam faydalı alanı 73,17 m²'dir. Yazlık dilim % 58,29, kışık dilim % 41,71 nisbetindedir. Elektrik ve içme suyu vardır. Kullanma suyu Hayat hacmi içinde yer alan sarnıçtan temin edilebilmektedir. Yapısal özellik (kabuk özelliği): -Yazlık dilimde; zemin katta taşıyıcı ahşap diğmeler ve kısmen taş duvar, üst katta ahşap iskelet + ahşap çita + Çağnişır iç ve dışında kütük sıvalı diğer kısımlarda ahşap kaplamadan oluşmuş duvarlar, ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi, Çağnişır'da tavanlı diğer hacimlerde tavansız kışık dilimi de birlikte örten ahşap iskeletli, alaturka kiremit örtülü kırma çatı sistemi. -Kışık dilimde; zemin ve üst katta taşıyıcı ahşap hatillli taş duvarlar (dışta sıvasız içte sadece yaşama katında sıvalı), ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi		<table border="1"> <tr> <td>TEKNİK RİSKLER</td> <td>BU</td> <td>ELEMANLAR</td> <td>İSTİRA</td> <td>KARAKULUŞ</td> </tr> <tr> <td>ORIGINAL KULLANIMI</td> <td>Konut</td> <td>var</td> <td>var</td> <td>yok</td> </tr> <tr> <td>BUGÜNKÜ KULLANIMI</td> <td>Konut</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>ÖNERİLEN KULLANIMI</td> <td>Konut</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>HAZIRLAYANLAR :</td> <td>Hasan Şener / 1974</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y.Müh.Mimar</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>EXLER :</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>BAŞVURU</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>FOTOĞRAF</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>BÖLÜNE PROJE</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>RESTORASYON PROJESİ</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KARTE</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KROKİ</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KITABE</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>VAKİFTE</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		TEKNİK RİSKLER	BU	ELEMANLAR	İSTİRA	KARAKULUŞ	ORIGINAL KULLANIMI	Konut	var	var	yok	BUGÜNKÜ KULLANIMI	Konut				ÖNERİLEN KULLANIMI	Konut				HAZIRLAYANLAR :	Hasan Şener / 1974					Y.Müh.Mimar				EXLER :					BAŞVURU					FOTOĞRAF	X				BÖLÜNE PROJE	X				RESTORASYON PROJESİ					KARTE	X				KROKİ					KITABE					VAKİFTE				
TEKNİK RİSKLER	BU	ELEMANLAR	İSTİRA	KARAKULUŞ																																																																										
ORIGINAL KULLANIMI	Konut	var	var	yok																																																																										
BUGÜNKÜ KULLANIMI	Konut																																																																													
ÖNERİLEN KULLANIMI	Konut																																																																													
HAZIRLAYANLAR :	Hasan Şener / 1974																																																																													
	Y.Müh.Mimar																																																																													
EXLER :																																																																														
BAŞVURU																																																																														
FOTOĞRAF	X																																																																													
BÖLÜNE PROJE	X																																																																													
RESTORASYON PROJESİ																																																																														
KARTE	X																																																																													
KROKİ																																																																														
KITABE																																																																														
VAKİFTE																																																																														
Yayın Dizini:																																																																														

B.3 Kültür varlığı 3'e ait tescil fişi

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		ANIT		ENVANTER NO. 1																				
TÜRKİYE		ESKİ ESERLER VE MÖZELER GENEL MODÜRLÜĞÜ						HARİTA NO. 1																				
İL : Antalya	İLÇE : Alanya	BAHALLİ KÖY MEYAN MAHALLESİ : Kale içi Tophane Mahallesi		KORUMA DERECEĞİ :		ANITIAL	2	3	1																			
SOKAK VE KAPİ NO. : 64		KADASTRO PATA : 18	ADA :	PARSEL :		CEMRESUL	1	2	3																			
ADI : Bamyacı Evi	YAPIMIN : YAPAN :	KITADE :				CEVREYE AYKIRI																						
K4	YAPININ TARİHİ : 19. asır																											
GENEL TANIM : 2. katlı. Üst kat asıl yaşamın geçtiği kat olarak, zemin kat ise ürünlerin depolandığı, hayvanların barındığı ve diğer günlük bakım işlerinin yapıldığı kat olarak düşünülmüştür. Kabuk yapısı ahşap kar-kas ve kâgir sistemlerden oluşmaktadır. Zeminde kapalı avluludur.																												
KORUMA DURUMU	C	A	191	TASİYİCİ YAPI	C	A	191	DİŞ YAPI	C	A	191	ÜST YAPI	C	A	191	İÇ YAPI	C	A	191	SÜSLEM ELEMENLARI	B	A	191	RUTUBET	C	A	191	YOK
	B	ORTA			B				B				B				B				B			B			B	191
	C	FENİ			C				C				C				C				C			C			C	191
VAZİYET PLANI																												
																												
Hayat Kışesi		Çağnışır - Çardak Görünüşü		Hayat - Çardak Görünüşü																								
GÖZLEMLER :																												
BİLGİLERİ : Kişi																												
BAKIMINDAN SORUMLU OLANI GEREKEN KURULUŞ :																												
YAPILAN ONARIMLAR : Yok																												
TEKNİK BİLGİLER :																												
ORJİNAL KULLANIMI : Konut																												
BÜYÜK KULLANIMI : Konut																												
ÖNERİLEN KULLANIMI : Konut																												
HARİTALANLAR : Hasan Şener / / 1974 Y.Müh.Mimar																												
KONTROL EDEN : / / 19																												
G. M. E. E. A. Y. K. KAMUPLARI																												
NO. : / / 19																												
/ / 19																												
/ / 19																												
REVİZYON																												
G. M. E. E. A. Y. K. GRAY : / / 19																												
YAYIN DİZİNİ :																												
EKLER :																												
RAPOR																												
FOTOĞRAF																												
HOLİNE PROJESİ																												
RESTORASYON PROJESİ																												
HARİTA																												
FİDOKİ																												
KİTAP																												
KATİPTE																												

B.4 Kültür varlığı 4'e ait tescil fişi

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		ANIT	
TÜRKİYE		ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ					
İLİ : Antalya	İLÇESİ : Alanya	MAHALLE KÖY VEYA MEYDANI : Kale içi Tophane Mahallesi	KADASTRO PAFTA : 18	ADRI : PARSEL :	KORUMA DEREJESİ : ANITIAL 2	CEVRESSEL 1	CEVREYİ AYKIRI 3
SOKAK VE KAPİ NO : 66	ADRI : Ganioglu Evi K5	TAPIRAK :	TAPAN :	KITRE :	NUMARALI ÇATI KÜLTÜRÜ :	BAKİTTE :	
GENEL TANIM : 2 katlı, üst kat asıl yaşamın geçtiği kat olarak, zemin kat ise ürünlerin depolandığı, hayvanların barındığı ve diğer bakım işlerinin yapıldığı kat olarak düşünülmüştür. Zemin katta yer alan "Harem" hacmi kendi içinden bir merdivenle üst kata bağlanmış, üst katın bir parçası veya devamı olarak kullanılmıştır. Kabuk yapısı ahşap karkas ve kâgir sistemlerden oluşmaktadır. Zeminde kısmen kapalı kısmen açık avluludur.							
KORUMA DURUMU C	A İTİ B CİTİ C FENİ	TAŞIYICI YAPI B A B C	DIŞ YAPI B A B C	ÜST YAPI B A B C	İÇ YAPI B A B C	SÜSLEME ELEMANLARI B A B C	RUTUBET B A B C
VAZİYET PLANI		FOTOĞRAF					
							
Çardak - Çarşılar Harem Görünüşü		Çardak - Merdiven Bağlantısı		Kışık Dilim - Çarşılar Yanı Görünüşü			
GÖZLEMLER : Hayat hacmi içinde sonradan yapılan W.C.-Banyo hacimleri Hayat'ın orijinal bütünlüğünü zedelemektedir ve kaldırılması gerekir.							

BUGÜNKÜ SAHİBİ : Kişi	BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :
YAPILAN ONARIMLAR : Hayat hacmi içinde yer alan W.C.-Banya hacmi ile Yatak odasına (büyük içeri) bitişik bulunan duş hacminin çok kısa bir süre önce tuğla, briket ve betonarme kullanılarak yapıldığı gözlemlenmektedir.	
AYRINTILI TANIMI : .Üst kat,manzara yönünde veya yazlık dilim içinde yer alan(bakış yönü: doğudan 28 derece kuzey) Hayat,Çarşılar,W.C.-Banyo hacimleri ve Çardak ile bunların gerisinde veya kışık dilim içinde yer alan Yatak odası (büyük içeri) ve Mutfak hacimlerinden oluşmaktadır. Zeminle üst katı bağlayan ahşap merdiven Hayat ile Çardak arasında bir geçiş alanına çıkmaktadır. Ayrıca zeminde yer alan Harem hacminden bağımsız bir merdiven Hayat hacmine bağlanmaktadır. .Hayat dahil tüm hacimlerin saydan alanlarını (duvar boşlukları) en az sıcak devrede dış ortamla tecrid olanağı olduğu için tüm hacimler bağımsız olarak sıcağı (ısıtılabilen hacim) özelliğindedir.Ancak Çarşılar hacmine soğuk hacimden geçerek ulaşmak söz konusudur. .Bitirmelerin en özenli olduğu hacimler öncelik sırası ile Çarşılar ve Yatak odası (büyük içeri)dir. .Elektrik vardır. İçme suyu yoktur.Kullanma suyu zemin katta Harem hacmi içinde yer alan sarnıç'tan temin edilebilmektedir. .Yaşama katı toplam faydalı alanı 89,56 m2 dir. Yazlık dilim % 59,08, kışık dilim % 40,92 nisbetindedir. .Yapısal özellik (kabuk özelliği): -Yazlık dilimde;zemin katta esas olarak taşıyıcı ahşap dikmeler,kısmen taş duvarlar,üst katta ahşap iskelet + ahşap çita + kırık sıva ile oluşmuş duvarlar, ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi, Çarşılar ve Hayat'ta tavanlı, ahşap iskeletli ve alaturka kiremit örtülü kırma çatı sistemi. -Kışık dilimde; zeminde tamamen,üst katta dış ortamla ayırıcı durumda taşıyıcı ahşap hatıllı taş duvarlar, (dışta sıvasız içte sadece yaşama katında sıvalı), Hayat'la ayırıcı durumda ahşap iskelet + ahşap çita + kırık sıva ile oluşmuş taşıyıcı duvar, ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi, ahşap mertek + tahta kaplama + yosun veya yaprak yatak + sıkıştırılmış killi topraktan oluşmuş düz çatı sistemi.	TEKNİK BİLGİLER : Sİ : yok ELEKTRİK : var ISITMA : yok KANALİZASYON : yok ORJİNAL KULLANIMI : Konut BUGÜNKÜ KULLANIMI : Konut ÖNERİLEN KULLANIMI : Konut HAZIRLAYANLAR : Hasan Şener / 1974 Y.Müh.Mimar KONTROL EDEN : / / 19 G. N. E. E. A. Y. K. KADASTRO NO : / / 19 / / 19 / / 19 REVİZYON G. N. E. E. A. Y. K. KADASTRO : / / 19
Yayın Dizini:	EKLER : RAPOR : FOTOĞRAF : RÖLİVE PROJESİ : RESTORASYON PROJESİ : HARİTA : KROKİ : KİTAP : VAKİF :

B.5 Kültür varlığı 5'e ait tescil fişi

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		ANIT		ENVANTER NO. 1	
TÜRKİYE		ESKİ ESERLER VE MÖZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ						KARTE NO. 1	
İL :	Antalya	İLÇESİ :	Alanya	MARKELE NOY VEYA BEYİTİ :	Kale içi Tophane Mah.	KORUMA DEĞERLERİ :	ANITIAL 2	1	2
SOKAK VE KAFE NO. :	46	RADASTRO :	PEFTA 18	ADR :	PARSEL :	CEVRESSEL	1	2	3
ADR :	Hakkı Kozan Evi K6	YAPIM TARİHİ :	19. asır	YAPAN :		YERİNE GELİ			
GENEL TANIM :									
2 katlı. Üst kat asıl yaşamın geçtiği kat olarak, zemin kat ise ürünlerin depolandığı, hayvanların barındığı ve diğer günlük bakım işlerinin yapıldığı kat olarak düşünülmüştür. Kabuk yapısı ahşap karkas ve kâgir sistemlerden oluşmaktadır. Zeminde kapalı avludur.									
KORUMA DURUMU	C	TAŞIYICI YAPI	B	DIŞ YAPI	B	ÜST YAPI	B	İÇ YAPI	B
	A	A	A	A	A	A	A	A	A
	B	B	B	B	B	B	B	B	B
	C	C	C	C	C	C	C	C	C
YAZIYET PLANI					FOTOGRAF				
Konut Girişi ve Çığnışır Görünüşü				Hayat-Çığnışır ve Çardak Görünüşü				Hayat Köşesi ve Çardak Çıkması	
GÖZLEMLER :									

ELAVUKU SAYISI :	Kişi	BARINIMIN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :	
YAPILAN ONARIMLAR :			
Hayat hacminden kullanılmakta olan W.C.-Banyo-El yıkama hacimlerinin, çok kısa bir süre önce briket, tuğla, betonarme kullanılarak eklendiği gözlemlenmektedir.			
AYRINTILI TANIM :	TEKNİK BİLGİLER		
Üst kat, manzara yönünde veya yazlık dilim içinde yer alan (bakış yönü: doğudan 26 derece kuzey) Hayat, Çığnışır, Yatak odası (küçük içeri) hacimleri ve Çardak ile bunların gerisinde veya kışık dilim içinde yer alan Mutfak, Yatak odası (büyük içeri) ve W.C.-Banyo-El yıkama hacimlerinden oluşmaktadır. Zeminle üst katı bağlayan ahşap merdiven Hayat hacmine çıkmaktadır. Hayat dahil tüm hacimlerin saydam alanlarını (duvar boşlukları) en az sıcak devrede dış ortamla tecrid etme olanağı olduğu için tüm hacimler sıcak hacim (ısıtılabilen hacim) özelliğindedir. Hayat ve Çığnışır hacimlerinde kafa pencereleri bulunmaktadır. Bitirmelerin en üzenli olduğu hacim Çığnışır'dır. Elektrik vardır. İçme suyu yoktur. Kullanma suyu Mutfak hacmi içinde yer alan sarnıç'tan temin edilebilmektedir. Yaşama katı toplam faydalı alanı 102.59 m2 dir. Yazlık dilim % 71,62, kışık dilim % 28,38 nisbetindedir. Yapısal özellik (kabuk özelliği): -Yazlık dilimde; zemin katta tümüyle taşıyıcı sıvasız ahşap hatıllı taş duvarlar, üst katta ahşap iskelet + ahşap çita + kitik siva'dan oluşmuş duvarlar, ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi, Çığnışır ve Hayat'ta tavanlı ahşap iskelet ve alaturka kiremit örtülü kırma çatı sistemi. -Kışık dilimde; zemin ve üst katta taşıyıcı ahşap hatıllı taş duvarlar (dışta sıvasız içte sadece yaşama katında sıvalı), ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi, ahşap mertek + tahta kaplama + yosun veya yaprak yatak + sıkıştırılmış killi toprak'tan oluşmuş düz çatı ve sonradan yapıldığı gözlemlenen ahşap iskeletli alaturka kiremit örtülü beşik çatı sistemi.			
Yayın Dizini	HİZMETLERİ :		
	BAYON		
	FOTOGRAF		
	RÖLÜVE PROJESİ		
	RESTORASYON PROJESİ		
	AÇIŞTA		
	KİTAP		
	KİTAP		
	YAZIT		
	KONTROL EDİLİ		
	G. M. E. A. Y. K. KURULUŞU		
	NO. 1		
	/ / 19		
	/ / 19		
	/ / 19		
	REVISYON		
	G. M. E. A. Y. K. KURULUŞU		
	/ / 19		

B.6 Kültür varlığı 6'ya ait tescil fişi

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		ANIT		ENVANTER NO. 1	
TÜRKİYE		ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MODÖRLÜĞÜ							
İL : Antalya		İLÇE : Alanya		BAHARLIK KOT VEHYA MEVKİİ : Kale içi Tophane Mahallesi		KORUNMA DERECESE :		ANITIN 2 / 2	
SOKAK VE RAHI NO : 24		KADASTRO : PAFTA 18 ADA :		PARSEL :		MIMARİ ÇİZİM / ÇOLUPLI :		CERRİHLİK 1 / 2	
ADI : Galip Dere Evi K7		TAYFIRIM : YAPININ TARİHİ : 19. Asır		YAPININ KİTABE :		YAPININ YAPILDIĞI ZAMAN :			
GENEL TANIMI : 2 katlı. Üst kat asıl yaşamın geçtiği kat olarak, zemin kat ise ürünlerin depolandığı, hayvanların barındığı ve diğer günlük bakım işlerinin yapıldığı kat olarak düşünülmüştür. Kabuk yapısı ahşap karkas ve kâgir sistemlerden oluşmaktadır. Zeminde açık avluludur.									
KORUNMA DURUMU B	A	TAŞIYICI YAPI B	A	DİŞ YAPI B	A	ÜST YAPI B	A	İÇ YAPI B	A
B	1	B	1	B	1	B	1	B	1
C	2	C	2	C	2	C	2	C	2
VAKİYESİ PLANI		GÖRÜLÜŞÜ		FOTOĞRAF					
Çağnışır - Çardak Çıkması		Çağnışır Görünüşü		Çardak - Hayat - Merdivene Bağlantısı					
GÖRÜLÜŞÜ									
BİRİMİNİN SORUMLUSU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :									
EĞİTİNGÜ SİYASİ : Kişi									
YAPILAN ÇALIŞMALAR :									
Çağnışır hacmi iç ve dış bitirmelerinde ve doğrama öğülerinde değişikliği de içeren onarımın yakın geçmişte ve aynı malzeme (ahşap) kullanılarak yapıldığı gözlemlenmektedir.									
NOTLAR :									
.Üst kat, manzara yönünde veya yazlık dilim içinde yer alan (bakış yönü: doğu- dan 19 derece kuzey) Çağnışır, Hayat, hacimleri ve Çardak ile, bunların geri- sinde veya kırsal dilim içinde yer alan Yatak odası (büyük içeri), Mutfak ve W.C.-El yıkama hacimlerinden oluşmaktadır.Zemine üst katı bağlayan ahşap mer- diven hayat hacmine çıkmaktadır. .Hayat hacmi saydam alanlarını (duvar boşlukları) en az sıcak devrede dış ortam- la tecrid etme olanağı olmadığı için soğuk hacim (ısıtılmayan hacim) özelliğin- dedir.Diger hacimler bağımsız olarak ısıtılabilen hacim özelliğindedir. .Yatak odasında (büyük içeri) yüklük üstü "musandıra" olarak kullanılmaktadır. .Bitirmelerin en önemli olduğu hacimler öncelik sırası ile Çağnışır ve Yatak odası (büyük içeri)dır. .Elektrik ve içme suyu vardır. Kullanma suyu Hayat hacminde yer alan sarnığ'tan temin edilebilmektedir. .Yaşama katı toplam faydalı alanı 84,99 m2 dir. Yazlık dilim % 55,74, kırsal di- lim % 44,26 nispetindedir. .Yapısal özellik (kabuk özelliği): -Yazlık dilimde;zemin katta taşıyıcı ahşap dikmeler,üst katta taşıyıcı ahşap iskelet,Çağnışır'da ahşap iskelet + ahşap çita'dan oluşmuş duvarlar, ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi, Çağnışır'da tavanlı, ahşap iske- let ve alaturka kiremit örtülü kırma çatı, Hayat'ın bir bölümü ve kırsal di- lim üzeri ahşap mertek + tahta kaplama + yosun veya yaprak yatak + sıkıştırıl- mış killi toprak'tan oluşmuş düz çatı, Hayat'ın geri kalan kısmı ve W.C. üzeri ahşap mertek + tahta kaplama + alaturka kiremit'ten oluşan tek eğimli çatı sistemidir. -Kırsal dilimde; zemin ve üst katta taşıyıcı ahşap hatilli taş duvarlar (dışta sıvasız içte sadece yaşama katında sıvalı); ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi									
YAYIN DİZİNİ:									
EKLER :									
RAPOR : X									
FOTOĞRAF : X									
MÜHÜR PROJE : X									
REJISRYATYON PROJELİ : X									
MIMARİ : X									
PROJE : X									
KITABE : X									
YAZITIE : X									
TEKNİK RESİMLER :									
ORJINAL KULLANIMI : Konut									
LUGUNLU KULLANIMI : Konut									
ÖNERİLER KULLANIMI : Konut									
HAZIRLAYANLAR :									
Hasan Şener / / 1974 Y.Müh.Mimar									
KONTROL EDEN :									
G. H. E. A. T. R. KARARLARI									
NO. 1 / / 19									
REVİZYON									
G. H. E. A. T. R. ONAYI : / / 19									

B.7 Kültür varlığı 7'ye ait tescil fişi

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		ANIT		ENVANTER NO. 1	
TÜRKİYE		ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ						HARİTA NO. 1	
İL : Antalya	İLÇESİ : Alanya	MAHALLE KÖY VEYA MEVCE : Kale içi Tophane Mahallesi							
YERİ : I	KADASTRO : 18	ADA : 1	PARSEL : 1	KORUMA DERECE : 2	ANIT : 1	CEPHE : 1	CEPHE : 2	CEPHE : 3	CEPHE : 4
ADI : Azakoglu Evi	YAPIM TARİHİ : 19. asır	YAPAN : KİTAP : 1	YAPAN : KİTAP : 2	YAPAN : KİTAP : 3	YAPAN : KİTAP : 4	YAPAN : KİTAP : 5	YAPAN : KİTAP : 6	YAPAN : KİTAP : 7	YAPAN : KİTAP : 8
GENEL TANIMI : 2 katlı. Üst kat asıl yaşamın geçtiği kat olarak, zemin kat ise ürünlerin depolandığı, hayvanların barındığı ve diğer günlük bakım işlerinin yapıldığı kat olarak düşünülmüştür. Kabuk yapısı ahşap karkas ve kâgir sistemlerden oluşmaktadır. Zeminde açık avludur.									
KORUMA DURUMU	C	A	B	C	A	B	C	A	B
TAŞIYICI YAPI	C	A	B	C	A	B	C	A	B
DİŞ YAPI	C	A	B	C	A	B	C	A	B
İÇ YAPI	C	A	B	C	A	B	C	A	B
SÜSLEM ELENANLARI	C	A	B	C	A	B	C	A	B
RUTUBET	B	A	C	B	A	C	B	A	C
YERİ	C	A	B	C	A	B	C	A	B
VAZİYET PLANI									
GAZİLE	Çağırışır Küşe Çıkması			Çağırışır-Hayat-WC Görünüşü			Kışık-Yazlık Dilim Bağlantısı		

ŞUĞUNLU ŞEİHİ : Kişi	LİSANSINDAN SORUMLU OLANI DEREKEN KURULUŞU :
YAPILAN DEĞİŞİMLER : Yok	
YERİ : 1	TEKNOLOJİ : 1
YERİ : 2	TEKNOLOJİ : 2
YERİ : 3	TEKNOLOJİ : 3
YERİ : 4	TEKNOLOJİ : 4
YERİ : 5	TEKNOLOJİ : 5
YERİ : 6	TEKNOLOJİ : 6
YERİ : 7	TEKNOLOJİ : 7
YERİ : 8	TEKNOLOJİ : 8
YERİ : 9	TEKNOLOJİ : 9
YERİ : 10	TEKNOLOJİ : 10
YERİ : 11	TEKNOLOJİ : 11
YERİ : 12	TEKNOLOJİ : 12
YERİ : 13	TEKNOLOJİ : 13
YERİ : 14	TEKNOLOJİ : 14
YERİ : 15	TEKNOLOJİ : 15
YERİ : 16	TEKNOLOJİ : 16
YERİ : 17	TEKNOLOJİ : 17
YERİ : 18	TEKNOLOJİ : 18
YERİ : 19	TEKNOLOJİ : 19
YERİ : 20	TEKNOLOJİ : 20
YERİ : 21	TEKNOLOJİ : 21
YERİ : 22	TEKNOLOJİ : 22
YERİ : 23	TEKNOLOJİ : 23
YERİ : 24	TEKNOLOJİ : 24
YERİ : 25	TEKNOLOJİ : 25
YERİ : 26	TEKNOLOJİ : 26
YERİ : 27	TEKNOLOJİ : 27
YERİ : 28	TEKNOLOJİ : 28
YERİ : 29	TEKNOLOJİ : 29
YERİ : 30	TEKNOLOJİ : 30
YERİ : 31	TEKNOLOJİ : 31
YERİ : 32	TEKNOLOJİ : 32
YERİ : 33	TEKNOLOJİ : 33
YERİ : 34	TEKNOLOJİ : 34
YERİ : 35	TEKNOLOJİ : 35
YERİ : 36	TEKNOLOJİ : 36
YERİ : 37	TEKNOLOJİ : 37
YERİ : 38	TEKNOLOJİ : 38
YERİ : 39	TEKNOLOJİ : 39
YERİ : 40	TEKNOLOJİ : 40
YERİ : 41	TEKNOLOJİ : 41
YERİ : 42	TEKNOLOJİ : 42
YERİ : 43	TEKNOLOJİ : 43
YERİ : 44	TEKNOLOJİ : 44
YERİ : 45	TEKNOLOJİ : 45
YERİ : 46	TEKNOLOJİ : 46
YERİ : 47	TEKNOLOJİ : 47
YERİ : 48	TEKNOLOJİ : 48
YERİ : 49	TEKNOLOJİ : 49
YERİ : 50	TEKNOLOJİ : 50
YERİ : 51	TEKNOLOJİ : 51
YERİ : 52	TEKNOLOJİ : 52
YERİ : 53	TEKNOLOJİ : 53
YERİ : 54	TEKNOLOJİ : 54
YERİ : 55	TEKNOLOJİ : 55
YERİ : 56	TEKNOLOJİ : 56
YERİ : 57	TEKNOLOJİ : 57
YERİ : 58	TEKNOLOJİ : 58
YERİ : 59	TEKNOLOJİ : 59
YERİ : 60	TEKNOLOJİ : 60
YERİ : 61	TEKNOLOJİ : 61
YERİ : 62	TEKNOLOJİ : 62
YERİ : 63	TEKNOLOJİ : 63
YERİ : 64	TEKNOLOJİ : 64
YERİ : 65	TEKNOLOJİ : 65
YERİ : 66	TEKNOLOJİ : 66
YERİ : 67	TEKNOLOJİ : 67
YERİ : 68	TEKNOLOJİ : 68
YERİ : 69	TEKNOLOJİ : 69
YERİ : 70	TEKNOLOJİ : 70
YERİ : 71	TEKNOLOJİ : 71
YERİ : 72	TEKNOLOJİ : 72
YERİ : 73	TEKNOLOJİ : 73
YERİ : 74	TEKNOLOJİ : 74
YERİ : 75	TEKNOLOJİ : 75
YERİ : 76	TEKNOLOJİ : 76
YERİ : 77	TEKNOLOJİ : 77
YERİ : 78	TEKNOLOJİ : 78
YERİ : 79	TEKNOLOJİ : 79
YERİ : 80	TEKNOLOJİ : 80
YERİ : 81	TEKNOLOJİ : 81
YERİ : 82	TEKNOLOJİ : 82
YERİ : 83	TEKNOLOJİ : 83
YERİ : 84	TEKNOLOJİ : 84
YERİ : 85	TEKNOLOJİ : 85
YERİ : 86	TEKNOLOJİ : 86
YERİ : 87	TEKNOLOJİ : 87
YERİ : 88	TEKNOLOJİ : 88
YERİ : 89	TEKNOLOJİ : 89
YERİ : 90	TEKNOLOJİ : 90
YERİ : 91	TEKNOLOJİ : 91
YERİ : 92	TEKNOLOJİ : 92
YERİ : 93	TEKNOLOJİ : 93
YERİ : 94	TEKNOLOJİ : 94
YERİ : 95	TEKNOLOJİ : 95
YERİ : 96	TEKNOLOJİ : 96
YERİ : 97	TEKNOLOJİ : 97
YERİ : 98	TEKNOLOJİ : 98
YERİ : 99	TEKNOLOJİ : 99
YERİ : 100	TEKNOLOJİ : 100

B.8 Kültür varlığı 8'e ait tescil fişi

124		D.K.V.K.E.		ANIT		ENKANTER NO	
AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENKANTERİ		TÜRKİYE		MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON ENSTİTÜSÜ	
Antalya		Alanya		Kale içi Tophane Mahallesi		KORUMA DERECESESİ	
25		19. asır		KADASTRO		KORUMA DERECESESİ	
Şevket Gür evi		K 11		KADASTRO		KORUMA DERECESESİ	
2 katlı. Üst kat asıl yaşamın geçtiği kat olarak, zemin kat ise ürünlerin depolandığı, hayvanların barındığı ve diğer günlük bakım işlerinin yapıldığı kat olarak düşünülmüştür. Kabuk yapısı ahşap karkas ve kâgir sistemlerden oluşmaktadır. Zeminde kapalı avluludur.		KADASTRO		KADASTRO		KADASTRO	
GENEL TANIM		KADASTRO		KADASTRO		KADASTRO	
KORUMA DURUMU		KADASTRO		KADASTRO		KADASTRO	
VAZİYET PLANI		KADASTRO		KADASTRO		KADASTRO	
FOTOĞRAF		KADASTRO		KADASTRO		KADASTRO	
BUGUNKU SAHİBİ		KADASTRO		KADASTRO		KADASTRO	
YAPILAN ONARIMLAR		KADASTRO		KADASTRO		KADASTRO	
AYRINTILI TANIM		KADASTRO		KADASTRO		KADASTRO	

B.11 Kültür varlığı 11'e ait tescil fişi

154		D.K.V.K.E.		ANIT		ENVANTER NO	
AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ				ANIT NO	
TÜRKİYE		MİMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON ENSTİTÜSÜ				ANITIN NO	
K1 Antalya		ALANYA		Kale içi Tophane Mahallesi		KORUMA DERECEBİ	
22-64		KADASTRO		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	
22-64		PAF 18 8 ADA		PAF 18 8 ADA		ANITIN DERECEBİ	

BUGÜNKÜ SAHİBİ Kişi		BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUS																																																									
YAPILAN ONARIMLAR Yok																																																											
AYRINTILI TANIM Üst kat, manzara yönünde veya yazlık dilim içinde yer alan (bakış yönü: doğu- dan 18 derece kuzey) Çağnışır, Hayat, W.C.- El yıkama, Kiler hacimleri ve Çar- dak ile bunların gerisinde veya kışık dilim içinde yer alan Yatak odası (bd yuk içeri), Yatak odası (küçük içeri) ve Mutfak hacimlerinden oluşmaktadır. Zeminle üst katı bağlayan ahşap merdiven Hayat hacmine çıkmaktadır. Hayat hacmine ait saydam alanları (duvar boşlukları) en az sıcak devrede dış ortamla tecrid etme olanağı olmadığı için, Hayat hacmi soğuk hacim (ısıtılma- yan hacim) özelliğindedir. Diğer hacimler bağımsız olarak ısıtılabilir özellik- tedir. Çağnışır'da "kafa pencereleri", Mutfak ile Yatak odası (büyük içeri) hacimleri- nin Hayat'a bakan pencerelerinde üstte "ventilasyon pencereleri" bulunmaktadır. Yatak Odaları (büyük ve küçük içeri) içinde yer alan yüklük üstü ve merdiven üstü "musandıra" olarak kullanılmaktadır. Bitirmelerin en özenli olduğu hacim Çağnışır'dır. Elektrik vardır. İçme suyu yoktur. Kullanma suyu Mutfak içinde ve bahçede yer alan sarnıç'lardan temin edilebilmektedir. Yaşamaya katı toplam faydalı alanı 143,81 m ² 'dir. Yazlık dilim % 61,32, Kışık dilim % 38,68 nisbetindedir. Yapısal özellik (kabuk özelliği): -Yazlık dilimde: zeminde taşıyıcı ahşap dikmeler ve kısmen ahşap hatıllı taş duvar, üst katta ahşap dikmeler, ahşap iskelet + ahşap çita + kırık sıvalı ve sıvasız duvarlar, ahşap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi. Hayat'ın bir kısmı, Kiler, Çardak ve W.C. üstü ahşap mer- tek + tahta kaplama + alaturka kiremit örtülü tek eğimli çatı, yazlık dilimin geri kalan kısmı ve kışık dilim üzeri ahşap mertek + tahta kaplama + yosun veya yaprak yatak + sıkıştırılmış killi topraktan oluşmuş düz çatı sistemi. -Kışık dilimde: zeminde, üstte taşıyıcı ahşap hatıllı taş duvarlar (küçük içeri'yi sınırlayan bir duvar hariç), ah- şap mertek üzerine tahta kaplama döşeme sistemi.		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="width: 15%;">TERRAZ BİÇİMİ</th> <th style="width: 10%;">SU</th> <th style="width: 10%;">ELEKTRİK</th> <th style="width: 10%;">G.TWA</th> <th style="width: 10%;">KARALIĞI</th> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">Yok</td> <td style="text-align: center;">Var</td> <td style="text-align: center;">Yok</td> <td style="text-align: center;">Yok</td> </tr> </table> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%;">ORJINAL KULLANIM</td> <td style="text-align: center;">Konut</td> </tr> <tr> <td style="height: 100px;">BÜYÜK KULLANIM</td> <td style="text-align: center;">Konut</td> </tr> <tr> <td style="height: 100px;">ÖZENEK KULLANIM</td> <td style="text-align: center;">Konut</td> </tr> <tr> <td style="height: 100px;">HAZIRLANAR</td> <td style="text-align: center;">Hasan Şener Y. Müh. Mimar</td> </tr> </table> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%;">EKLER</td> <td style="width: 10%;">KONTROL ELEN</td> <td style="width: 10%;">GÜCELETTİ</td> <td style="width: 10%;">KARALIĞI</td> </tr> <tr> <td>KAPON</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>FOTOGRAF</td> <td style="text-align: center;">X</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>MOLİNE POLİSİ</td> <td style="text-align: center;">X</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>RESTORASYON PROJESİ</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>HAZIR</td> <td style="text-align: center;">X</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KİREMIT</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>STAJE</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>HAZIR</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>				TERRAZ BİÇİMİ	SU	ELEKTRİK	G.TWA	KARALIĞI		Yok	Var	Yok	Yok	ORJINAL KULLANIM	Konut	BÜYÜK KULLANIM	Konut	ÖZENEK KULLANIM	Konut	HAZIRLANAR	Hasan Şener Y. Müh. Mimar	EKLER	KONTROL ELEN	GÜCELETTİ	KARALIĞI	KAPON				FOTOGRAF	X			MOLİNE POLİSİ	X			RESTORASYON PROJESİ				HAZIR	X			KİREMIT				STAJE				HAZIR			
TERRAZ BİÇİMİ	SU	ELEKTRİK	G.TWA	KARALIĞI																																																							
	Yok	Var	Yok	Yok																																																							
ORJINAL KULLANIM	Konut																																																										
BÜYÜK KULLANIM	Konut																																																										
ÖZENEK KULLANIM	Konut																																																										
HAZIRLANAR	Hasan Şener Y. Müh. Mimar																																																										
EKLER	KONTROL ELEN	GÜCELETTİ	KARALIĞI																																																								
KAPON																																																											
FOTOGRAF	X																																																										
MOLİNE POLİSİ	X																																																										
RESTORASYON PROJESİ																																																											
HAZIR	X																																																										
KİREMIT																																																											
STAJE																																																											
HAZIR																																																											
Yayın Dizin:																																																											

AVRUPA KONSEYİ		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		ANIT		ENKASTER NO	
TÜRKİYE		MIMARLIK TARİHİ VE RESTORASYON ENSTİTÜSÜ						HAZIRNO	
Antalya		Alanya		Kale içi Tophane Mahallesi		KORUMA DERECESESİ		ANTALYA 2 X 3	
BÖLGE VE KASBA NO 50		KADASTRO PAFTA 18 AÇI PARSEL				CEVRESSEL		1 2 3	
KOD		HAFTADA		YAPININ		MİKRO CADD ESKİLİŞİ		HAFTAYI	
K13		YAPININ TARİHİ 19. asır		KIBRIS					
GENEL TANIM		2 katlı. Üst kat asıl yaşamın geçtiği kat olarak, zemin kat ise ürünlerin depolandığı, hayvanların barındığı ve diğer günlük bakım işlerinin yapıldığı kat olarak düşünülmüştür. Kabuk yapısı ahşap karkas ve kâgir sistemlerden oluşmaktadır. Zeminde kapalı avludur.							
KORUMA DURUMU	A	B	C	D	E	F	G	H	I
TASİYİCİ YAPI	A	B	C	D	E	F	G	H	I
DİS YAPI	A	B	C	D	E	F	G	H	I
ÜST YAPI	A	B	C	D	E	F	G	H	I
İC YAPI	A	B	C	D	E	F	G	H	I
SUSLEME ELEMANLARI	A	B	C	D	E	F	G	H	I
RUTUBET	A	B	C	D	E	F	G	H	I
VIZİT PLANI	FOTOĞRAF								
Konut Girişi ve Çatı					Çardak Görünüşü				
Gözetimler					Hayat hacmi içindeki kiler hacminin Hayat'ın bütünlüğünü ve orijinal durumunu zedelediği görülmektedir. Teorik eskiz plan çalışmaları yok kabul edilmesi gerekmektedir.				
BUGÜNKÜ SAHİBİ Kişi					BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ				
YAPILAN ONARIMLAR					Hayat hacmi içinde yer alan Kiler hacminin yakın geçmişte sonradan yapıldığı gözlemlenmektedir.				
AYRINTILI TANIM					TEKNİK ELDELER				
Üç kat, manzara yönünde veya yazlık dilim içinde yer alan (bakış yönü: doğudan 28 derece kuzey) Çatı, Hayat, Kiler hacimleri ve Çardak ile bunların geri- sinde veya kışık dilim içinde yer alan Yatak odası (büyük içeri) Yatak odası (küçük içeri), Mutfak, W.C. ve Fırın hacimlerinden oluşmaktadır. Zeminle üst katı bağlayan ahşap merdiven Hayat hacmine çıkmaktadır. Hayat dahil tüm hacimlerin saydam alanlarını (duvar boşlukları) en az sıcak devrede dış ortamla tecrid etme olanağı olduğu için tüm hacimler sıcak hacim (ısıtılabilen hacim) özelliğindedir. Hayat ve Çatı hacimlerinde "kafa pencereleri" bulunmaktadır. Yatak odası (büyük içeri) içinde yer alan yüklük üstü ve merdiven üstü "musan- dıra" olarak kullanılmaktadır. Elektrik vardır. İçme suyu yoktur. Kullanma suyu Mutfak hacmi içinde yer alan sarnıçtan temin edilebilmektedir. Bitirmelerin en Şenlik olduğu Çatı Çatı'dır. Yaşam katı toplam faydalı alanı 130.14 m ² dir. Yazlık dilim % 55.03 kişilik dilim % 44.97 nisbetindedir. Yapısal Özellik (kabuk Şekli) -Yazlık dilimde; zemine kısmen taşıyıcı ahşap hatilli taş duvarlar, kısmen -ahşap dikmeler, üstte ahşap iskelet + ahşap çita + kırık sıva'dan oluşmuş du- varlar, ahşap mertek üzerine tahta kaplama düzene sistemi, ahşap iskelet ve alaturka kiremit örtülü, tavanlı kırma çatı sistemi. - Kışık dilimde; zemine ve üstte taşıyıcı ahşap hatilli taş duvarlar (dışta sıvasız içte sadece yaşam katında sıvalı), ahşap mertek üzerine tahta kaplama düzene sistemi, ahşap mertek + tahta kaplama + yosun veya yaprak yataklık-sıkıştırılmış killi toprak'tan oluşmuş düz çatı sistemi.					Orjinal Kullanan Konut				
Yayın Dizini:					Bugünkü Kullanan Konut				
					Eski Kullanan Konut				
					Hasan Şener Y.Müh.Mimar / 1974				
EKLER					KONTROL EDEN				
KARNAJ					GEMERAT KARNAJLARI				
FOTOĞRAF					NO				
KOLIDE PROJE					/ 19				
RESTORASYON PROJESİ					/ 19				
HAZIRNO					REVİZYON				
KODU					GEMERAT ORNİ				
KİTAP					/ 19				
HAFTAYI									

B.13 Kültür varlığı 13'e ait tescil fişi

TEZDEN ÜRETİLMİŞ YAYINLAR

Projeler

1. Başiskele Belediyesi, “Doğantepe Mahallesi Çuhane Su Bendinin Röleve, Restitasyon, Restorasyon Projelerinin Yürütülmesi”, Başiskele, 2022.

